

Rehabiliteringskurser för vuxna närståendevårdare

En kombination av rehabilitering ansikte mot ansikte och
distansrehabilitering

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering

1.1.2025

Folkpensionsanstalten (FPA)

PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
foramn.efternamn@fpa.fi
www.fpa.fi

Innehåll

Inledning.....	4
1 Rehabiliteringsklienten.....	5
1.1 Klienten i egenskap av närståendevårdare och hens funktionsförmåga	5
1.2 Rehabiliteringens lämplighet.....	6
1.3 Klientens rätt att välja serviceproducent.....	6
1.4 Inkvarteringen under rehabilitering ansikte mot ansikte.....	6
1.5 Behov av assistans.....	7
2 God rehabiliteringspraxis.....	7
2.1 Klientens mål styr genomförandet av rehabiliteringen.....	8
2.2 Egenrehabilitering som en del av klientens vardag	9
2.3 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat	9
2.4 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd	10
3 Principer för hur rehabiliteringskursen ska ordnas.....	10
3.1 Val av målgrupp.....	10
3.2 Deltagare.....	10
3.3 Formen och platsen för genomförandet samt indelningen i perioder.....	10
3.4 Total längd och utformning	12
4 Genomförandet av rehabiliteringskursen	13
4.1 Serviceproducentens uppgifter innan rehabiliteringen inleds.....	13
4.2 Serviceproducentens uppgifter under rehabiliteringen.....	18
4.3 Genomförandet av distansrehabilitering	26
4.4 Serviceproducentens uppgifter efter rehabiliteringskursen	28
5 Personal som genomför rehabiliteringskursen	29
5.1 Multiprofessionellt team.....	29

5.2	Övrig personal som deltar i klientens rehabilitering	32
5.3	Uppgifter och krav på erfarenhet för den personal som genomför rehabiliteringen och för den serviceansvariga	34
6	Serviceproducentens erfarenhet.....	37
7	Lokaler som ska användas vid rehabilitering ansikte mot ansikte	38
7.1	Lokaler vid serviceproducentens verksamhetsställe	38
7.2	Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten.....	39
7.3	Inkvarteringslokalerna under rehabilitering ansikte mot ansikte	39
8	Bedömning av funktionsförmågan styr genomförandet och visar förändringen.....	39
8.1	Mätinstrument och metoder, användningen av dem samt syftet med mätningarna.....	40

Inledning

Rehabiliteringskurserna för närståendevårdare är avsedda för klienter över 18 år som dagligen **sköter eller assisterar en vuxen närstående eller sitt barn med särskilda behov**.

De klienter som deltar i rehabiliteringskurserna söker lösningar och metoder som underlättar de utmaningar i vardagen som uppgiften som närståendevårdare medför. Under rehabiliteringen får klienterna bl.a. information om egenvård och om hur de själva kan påverka sin funktionsförmåga och sitt välbefinnande. Utöver det får klienterna råd som hjälper dem att såväl stärka sina egna resurser och sin livskompetens som att hantera och klara av sina studier, sitt arbete och sin vardag. Under kurserna får klienterna stöd utifrån sina individuella mål för rehabiliteringen. Rehabiliteringen genomförs i form av grupprehabilitering och den ger framför allt möjlighet till kamratstöd, där klienterna både kan få stöd av och ge stöd till andra gruppmedlemmar i samma situation.

Ett viktigt syfte med kurserna är att stärka klienternas förutsättningar för **fortsatt egenrehabilitering**. Med egenrehabilitering avses sådan rehabilitering som klienterna själva genomför i sin vardag och som planerats i samråd med ett multiprofessionellt team så att den bäst svarar mot rehabiliteringsbehovet.

Rehabiliteringen genomförs som en kombination av rehabilitering ansikte mot ansikte och distansrehabilitering. Rehabiliteringen ansikte mot ansikte genomförs vid serviceproducentens verksamhetsställe och distansrehabiliteringen i form av digital rehabilitering enligt programmet OMApolku.

Rehabiliteringen ansikte mot ansikte genomförs **med inkvartering** (tidigare rehabilitering i slutenvård) vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Deltagarna i rehabiliteringskurserna är klienter som FPA har beviljat rehabilitering enligt prövning (lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005).

Servicebeskrivningens utformning

FPA:s servicebeskrivning för rehabilitering består av **2 delar**:

- en del som beskriver rehabiliteringstjänsten
- en allmän del.

De båda delarna av servicebeskrivningen följer här på varandra. Vardera delen har egen pärm och innehållsförteckning. Båda delarna ska tillämpas samtidigt när FPA-rehabilitering genomförs.

1 Rehabiliteringsklienten

1.1 Klienten i egenskap av närståendevårdare och hens funktionsförmåga

De klienter som deltar i en rehabiliteringskurs sköter eller hjälper dagligen sin anhöriga eller närstående. Klienten deltar i rehabiliteringen ensam, utan den person som hen är närståendevårdare för. **Klienten behöver inte ha ingått ett avtal om närståendevård med välfärdsområdet. Även närståendevårdare som har ett avtal om närståendevård med välfärdsområdet kan delta i en kurs.**

Dessutom:

- På grund av den belastning som uppgiften som närståendevårdare medför har klienten eller riskerar klienten att drabbas av nedsatt förmåga att klara av dagliga aktiviteter och vara delaktig.
- Klienten har utmattningssymtom eller lider av utmattning, vilket äventyrar förutsättningarna att fortsätta som närståendevårdare.
- Klienten klarar självständigt av personliga aktiviteter i det dagliga livet med endast lite handledning eller assistans och hen kan självständigt röra sig inomhus med eller utan hjälpmedel.
- Klienten kan till fullo delta i grupprehabilitering och handledt rehabiliteringsprogram i medeltal 5 timmar per dag.

Att beakta:

- **Det behövs varken något läkarutlåtande eller någon annan medicinsk utredning som bilaga till ansökan.**

- **Då rehabiliteringen inleds lämnar klienten in** en beskrivning av sitt hälsotillstånd (t.ex. patientjournaler från hälso- och sjukvården), eller så **kan klienten** under rehabiliteringen **ombes** att skriftligen ge sitt samtycke till åtkomst till hälso- och sjukvårdsuppgifterna i Kanta-tjänsterna, om det är viktigt med tanke på klientens rehabilitering.

1.2 Rehabiliteringens lämplighet

En rehabiliteringskurs för närståendevårdare lämpar sig inte för klienter för vilka grupprehabilitering inte är rätt rehabiliteringsform.

Om det under rehabiliteringsprocessen sker en väsentlig förändring i den närståendes situation, **diskuterar serviceproducenten** och klienten olika sätt att fortsätta rehabiliteringen. Klienten kan slutföra den rehabilitering **som påbörjats**, även om hens uppgift som närståendevårdare upphör medan rehabiliteringen pågår. Vid behov ska serviceproducenten diskutera olika lösningar och rehabiliteringsalternativ med FPA.

1.3 Klientens rätt att välja serviceproducent

Klienten väljer den serviceproducent som lämpar sig bäst för hen bland de serviceproducenter som FPA godkänt för sitt registreringsförfarande som tillhandahållare av rehabiliteringstjänsten.

1.4 Inkvarteringen under rehabilitering ansikte mot ansikte

Den rehabilitering ansikte mot ansikte som ingår i en rehabiliteringskurs för närståendevårdare ska genomföras **med inkvartering**. **Ytterligare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, avsnitt 7.3 Inkvarteringslokalerna under rehabiliteringen.

Klienten kan om hen så vill delta i den del av rehabiliteringskursen som genomförs ansikte mot ansikte också **utan inkvartering** (tidigare rehabilitering i öppen vård).

Att beakta: Klienten väljer i samband med ansökan på vilket sätt rehabiliteringen ska genomföras (med eller utan inkvartering) utifrån vad som **passar hen bäst**.

1.5 Behov av assistans

1.5.1 Klienten

En person som hör till den aktuella klientgruppen kan behöva assistans i liten omfattning under rehabiliteringen ansikte mot ansikte. **Innan rehabiliteringen inleds** ska serviceproducenten alltid i samband med förhandskontakten och med hjälp av de dokument som finns att tillgå ta reda på om och i vilken omfattning klienten behöver assistans.

2 God rehabiliteringspraxis

Genomförandet av målinriktad rehabilitering av hög kvalitet förutsätter att man tillsammans med klienten formulerar sådana mål för rehabiliteringen som är realistiska och meningsfulla för klienten. Den nytta klienten har av rehabiliteringen ska också vara så betydande och långvarig som möjligt.

För att målen ska nås väljer serviceproducenten utifrån sin sakkunskap

- sådana arbetsmetoder som lämpar sig såväl för den enskilda klienten som för hela gruppen
- yrkesutbildade personer till ett multiprofessionellt team, som under hela rehabiliteringstiden tillsammans med den övriga personalen ansvarar för genomförandet av alla delområden som ingår i klientens rehabiliteringshelhet.

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen på ett sådant sätt att klienten

- kan lita på att de metoder som används vid rehabiliteringen och de sätt på vilka rehabiliteringen genomförs grundar sig på vetenskaplig evidens eller annars är etablerade och allmänt accepterade
- upplever att serviceproducenten beaktar de särdrag som är förknippade med hens situation
- blir bemött som **individ** och så att hens kognitiva, funktionella, emotionella och psykiska resurser och behov av stöd beaktas
- upplever att kommunikationen är **respektfull**
- upplever att serviceproducenten har förberett rehabiliteringen väl

- medverkar i planeringen av sin rehabilitering och får sådan allmän och specifik information som behövs för detta
 - Samarbetet mellan det multiprofessionella teamet och klienten ska vara utgångspunkten för rehabiliteringen, och det ska bygga på förtroende, delat aktörskap och interaktiv delaktighet.
- förstår vilka faktorer som påverkar funktionsförmågan, identifierar sina begränsningar och styrkor och upptäcker sådant (personliga faktorer och omgivningsfaktorer) som möjliggör anpassning till den förändrade situationen.

2.1 Klientens mål styr genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen på ett sådant sätt att klienten

- upplever att de mål som formulerats för rehabiliteringen i samråd med serviceproducenten är betydelsefulla för hen
 - Serviceproducenten ska genom att presentera verkningsfulla alternativ för genomförandet av rehabiliteringen hjälpa klienten att identifiera målen för rehabiliteringen och att bestämma metoderna för att uppnå dem.
 - Serviceproducenten ska alltid försäkra sig om att målen för klientens rehabilitering är realistiska, tidsangivna, mätbara, registrerbara och ändamålsenliga.
- inser att en förändring är möjlig och förmår engagera sig i det arbete som krävs för att målen ska nås
- upplever att serviceproducenten beaktar hens livssituation, resurser och begränsningar
- upplever att man i rehabiliteringen fokuserar på sådant som är väsentligt för hen
- upplever att serviceproducenten strävar efter att nå de mål som formulerats för rehabiliteringen och att uppfyllelsen av målen och det arbete som detta kräver utvärderas i samarbete med klienten under hela den tid som rehabiliteringen pågår.

2.2 Egenrehabilitering som en del av klientens vardag

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen på ett sådant sätt att klienten

- får resurser för det aktiva arbete i sin vardag som rehabiliteringen kräver
 - Serviceproducenten ska vara uppmärksam på de färdigheter klienten behöver bland annat vid genomförandet av egenrehabilitering (t.ex. för att följa och tillämpa anvisningar) och på hur klienten klarar av att fatta beslut när det finns olika alternativ att välja mellan.
- upplever övningarna och de arbetsmetoder som stöder rehabiliteringen som meningsfulla och lätta att ta till sig
- lär sig metoder med vars hjälp hen kan förändra sina handlingssätt och sin livsmiljö så att de främjar rehabiliteringen
 - Serviceproducenten ska försäkra sig om att
 - verksamhetsmiljön främjar klientens egenrehabilitering och genuint utgår från klientens behov samt att den stöder klientens aktivitet och resurser
 - det multiprofessionella teamets coachande roll avspeglas i klientens egenrehabilitering.
- upplever att man hittar verktyg för att lösa de utmaningar som uppgiften som närståendevårdare medför
- får möjlighet att lära sig nya livshanteringsfärdigheter och levnadssätt.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 1.3 God rehabiliteringspraxis.

2.3 Samarbete krävs för att rehabiliteringen ska ge gott resultat

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen på ett sådant sätt att klienten

- inser att samarbete med olika aktörer (t.ex. företagshälsovården) är av central betydelse vid målinriktad och långsiktig rehabilitering
- upplever sig ha nytta av multiprofessionellt samarbete som förenar olika perspektiv och kompetens inom olika områden
- upplever att de olika aktörerna arbetar i enlighet med de gemensamma målen

- upplever att kommunikationen mellan de olika aktörerna fungerar och är tydlig och att den sköts på överenskommet sätt.

2.4 Gruppverksamhet möjliggör kamratstöd

Serviceproducenten ska försäkra sig om att klienten

- upplever att gruppverksamhet lämpar sig för hen och främjar rehabiliteringen
- får möjlighet att utbyta kunskaper och goda inlärningserfarenheter i en grupp (även under distansrehabiliteringen) där medlemmarna har likartade behov av och mål för sin rehabilitering eller befinner sig i ungefär samma livssituation.

3 Principer för hur rehabiliteringskursen ska ordnas

3.1 Val av målgrupp

För varje kurs väljs 1 målgrupp bland alternativen nedan

- närståendevårdare som dagligen sköter en vuxen anhörig eller närstående
- närståendevårdare som dagligen sköter sitt barn under 18 år med särskilda behov.

De klienter som deltar i rehabiliteringen befinner sig i arbetslivet, är på väg att återgå till arbetslivet (har t.ex. rehabiliteringsstöd), studerar eller är pensionerade.

Att beakta: Serviceproducenten ska ha förutsättningar att tillhandahålla rehabilitering för båda målgrupperna.

3.2 Deltagare

I rehabiliteringen deltar 6–12 klienter.

Att beakta: Kursen ska alltid inledas om **minst 7 klienter** deltar.

3.3 Formen och platsen för genomförandet samt indelningen i perioder

Rehabiliteringskursen för närståendevårdare ska genomföras som en kombination av rehabilitering ansikte mot ansikte och distansrehabilitering.

Rehabiliteringskursen ska genomföras enligt följande:

- en period på **5 dygn** med rehabilitering ansikte mot ansikte
- en period på **12 veckor** med distansrehabilitering
- en period på **5 dygn** med rehabilitering ansikte mot ansikte

Serviceproducenten ska genomföra

- **rehabiliteringen ansikte mot ansikte i form av grupprehabilitering vid serviceproducentens verksamhetsställe. Ytterligare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 7 Lokaler som ska användas vid rehabilitering ansikte mot ansikte
- **distansrehabiliteringen i form av digital rehabilitering enligt programmet OMApolku** på det sätt som anges i servicebeskrivningen. **Ytterligare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 4.3 Genomförandet av distansrehabilitering

3.4 Total längd och utformning

Rehabiliteringskursens **totala längd** är **8–20** månader. Den totala längden räknas från att rehabiliteringsbeslutet meddelas tills att den sista uppföljningskontakten avslutas.

Serviceproducenten ska genomföra **rehabiliteringshelheten** under den tid som klientens rehabiliteringsbeslut är i kraft (högst **20** månader).

Rehabiliteringshelheten omfattar följande:

1. ett kallelsebrev till klienten
2. en förhandskontakt med klienten
3. genomförandet av rehabiliteringen enligt följande:
 - en period på **5 dygn** med **rehabilitering ansikte mot ansikte** vid serviceproducentens verksamhetsställe
 - en period på **12 dygn med distansrehabilitering** som omfattar
 - digital enligt rehabilitering programmet OMApolku
 - handledning i anslutning till digital rehabilitering minst **4 timmar per klient**
 - **3 kontakter mellan perioderna** i form av individuella videosamtal eller telefonsamtal
 - **en period på 5 dygn med rehabilitering ansikte mot ansikte** vid serviceproducentens verksamhetsställe
4. **en uppföljande kontakt** i form av ett individuellt videosamtal eller telefonsamtal

3.4.1 Indelning av rehabiliteringen ansikte mot ansikte i perioder

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringen ansikte mot ansikte i två perioder på 5 dygn var. Perioden med distansrehabilitering infaller mellan perioderna med rehabilitering ansikte mot ansikte.

4 Genomförandet av rehabiliteringskursen

4.1 Serviceproducentens uppgifter innan rehabiliteringen inleds

4.1.1 Överenskommelse om kursen

1. Serviceproducenten ska **inom 2 veckor** efter att rehabiliteringsbeslutet har kommit preliminärt komma överens med klienten om **tidpunkten för genomförandet av klientens kurs**.
2. Klienten ska få **bekräftelse på tidpunkten för kursen inom 6 månader** efter att klienten har meddelats rehabiliteringsbeslutet.

Att beakta:

- Klientens rehabiliteringshelhet, inklusive uppföljande kontakter, **ska genomföras inom 20 månader** efter att beslutet meddelats.
 - Om det **inte är möjligt** att genomföra rehabiliteringen i sin helhet inom 20 månader efter att rehabiliteringsbeslutet meddelats, ska serviceproducenten informera både FPA (servicenumret för samarbetspartner) och klienten om detta.
- Klienten ska ha fått en bekräftelse på kursen **inom 6 månader från den tidpunkt då rehabiliteringsbeslutet meddelades**.
 - Om **serviceproducenten inte** inom den utsatta tiden **kan** ge klienten bekräftelse på att kursen ordnas, kan klienten i det här skedet byta serviceproducent eller fortsätta vänta på att en kurs ordnas.
 - Klienten ska informeras om att hen har möjlighet att vänta på följande lämpliga kurs eller vid behov byta serviceproducent. Detta ska dokumenteras i klientens handlingar.

- Efter att kursen har bekräftats
 - **ska** den **inledas** vid den angivna tidpunkten
 - **får** målgruppen för kursen **inte** ändras.

Ytterligare information: Anvisning om hanteringen av kurser i registreringssystemet/Bekräfta en kurs.

4.1.2 Kallelsebrev och blankett för förhandsuppgifter

Efter att kursen har bekräftats ska ett kallelsebrev och en blankett för förhandsuppgifter skickas till klienten (per e-post eller post).

Kallelsebrevet ska innehålla förhandsinformation om rehabiliteringskursen, uppgift om när serviceproducenten kommer att kontakta klienten, en blankett för de förhandsuppgifter som behövs för rehabiliteringen samt anvisningar om hur man fyller i blanketten.

Ytterligare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 6.1.3 Kallelsebrev och avsnitt 6.1.4 Begäran om förhandsuppgifter.

Avsikten med kallelsebrevet är att klienten på förhand ska få information om

- tidpunkten (datum och klockslag) för förhandskontakten samt uppgifter om den person som kommer att ta kontakt (namn, yrke, telefonnummer)
- tidsplanen för genomförandet av rehabiliteringen, tillhandahållaren av rehabiliteringen och inkvarteringen i dubbelrum
- genomförandet av rehabiliteringen, till exempel om personalen, programmet och metoderna
- att det är möjligt att ställa frågor och framföra önskemål om rehabiliteringen i samband med serviceproducentens kommande förhandskontakt.

4.1.3 Förhandskontakt med klienten

I samband med förhandskontakten får klienten bland annat bekräftelse på tidsplanen för rehabiliteringen och programmets innehåll.

Serviceproducenten kontaktar klienten på förhand **per telefon** eller genom ett **videosamtal cirka 3 veckor** innan rehabiliteringen inleds. Vid förhandskontakten används

den blankett med förhandsuppgifter som klienten fyllt i. Förhandskontakten tas av **den personliga handledaren**. Längden på kontakten är **i genomsnitt 30 minuter**.

Att beakta: Klienten kan delta i rehabiliteringen även om serviceproducenten trots försök inte kunnat nå hen på förhand. Då ska saken antecknas i klientens handlingar.

Serviceproducenten ska genomföra förhandskontakten så att

- serviceproducenten och klienten tillsammans försäkras sig om att rehabiliteringskursen, inklusive den digitala rehabiliteringen, lämpas sig för klienten och genomförs vid rätt tidpunkt med tanke på klientens hälsotillstånd och livssituation
- klienten får **närmare information** om t.ex.
 - innehållet i rehabiliteringen
 - genomförandet av distansrehabiliteringen. **Ytterligare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitel 4.3 Genomförandet av distansrehabilitering
 - eventuella personliga tillbehör (t.ex. motionsredskap, hjälpmedel e.d.) som ska tas med till rehabiliteringen ansikte mot ansikte
 - annat som anknyter till genomförandet av rehabiliteringen (bl.a. inkvarteringen)
- klienten kan ställa frågor och framföra önskemål gällande rehabiliteringen
- klienten uppmuntras att fundera över rehabiliteringsmål som är viktiga för hen
- klienten kan försäkra sig om att hens specialbehov tas i beaktande under rehabiliteringen
- klienten tillfrågas om hur hen i allmänhet klarar sig i en miljö som avviker från hemförhållandena. Serviceproducenten ska ta reda på om och i vilken omfattning klienten behöver hjälp bl.a.
 - vid av- och påklädning
 - för att röra sig
 - vid användningen av hjälpmedel
 - för att förflytta sig
 - för att sköta hygien
 - vid måltider osv.
- serviceproducenten kontaktar klienten och frågar om hen har hälsoproblem som kan inverka på genomförandet av rehabiliteringen och på formuleringen av mål
- serviceproducenten frågar om klientens simkunnighet
- klienten får information om att hen har möjlighet att träffa sådana yrkesutbildade personer vars sakkunskap och handledning hen upplever sig behöva i sin situation

- serviceproducenten påminner klienten om att hen ska ta med en beskrivning av sitt hälsotillstånd (t.ex. kopior av journaler som gjorts upp inom hälso- och sjukvården)
- klienten får information om vilka mätinstrument som används i samband med rehabiliteringen och om rapporteringen av rehabiliterings effekter.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 6.1.5 Förhandskontakt med klienten och engagerande av klienten i rehabiliteringen.

4.1.4 Säkerställande av förmedlingen av information om klienten

Serviceproducenten ska utifrån förhandsuppgifterna och de uppgifter som framkommit vid förhandskontakten bedöma klientens helhetssituation, rehabiliteringsbehov och mål för rehabiliteringen. De här sakerna **ska gås igenom** med det multiprofessionella teamet, så att man inom gruppverksamheten beaktar **klientens individuella behov**, och så att hela det multiprofessionella teamet känner till dessa behov ända från början av rehabiliteringen. Till den del det behövs ska serviceproducenten informera också annan personal som medverkar i klientens rehabilitering om bland annat klientens rehabiliteringssituation, behov och önskemål.

Serviceproducenten måste alltid säkerställa att det som klienten berättar och kunskapen om klientens helhetssituation **förmedlas till alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet under hela den tid som rehabiliteringen pågår**, så att klienten inte behöver förklara sin sak separat för varje sakkunnig.

Alla samtal ska dokumenteras noggrant, så att de olika yrkesutbildade personerna har tillgång till uppdaterade uppgifter om klienten. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 8.1 Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen.

För förmedling av information kan man dra nytta av den digitala rehabiliteringen. Detta möjliggör en dialog mellan de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet och klienten.

4.2 Serviceproducentens uppgifter under rehabiliteringen

Rehabiliteringskursen för närståendevårdare ska genomföras som en kombination av rehabilitering ansikte mot ansikte och distansrehabilitering på ett sådant sätt att perioderna bildar en **enhetlig rehabiliteringshelhet**.

Distansrehabiliteringen och rehabiliteringen ansikte mot ansikte ska genomföras av samma yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet vilkas medverkan är särskilt viktig i klientens individuella situation och som bäst kan främja klientens rehabilitering.

Rehabiliteringskursen för närståendevårdare ska genomföras på ett sätt som stöder klienten i den förändrade situation som uppgiften som närståendevårdare medfört och alltid så att **klientens individuella behov** och resurser samt **gruppens behov** och resurser beaktas.

Serviceproducenten ska säkerställa rehabiliteringens kvalitet genom att genuint möta och lyssna på klienten. Klienten ska få hjälp med att analysera sin livssituation och att aktivt agera så att de egna rehabiliteringsmålen kan nås.

En förtroendefull relation som uppmuntrar till engagemang och målinriktad motivation ska byggas upp med såväl klienten som hela gruppen. Serviceproducenten ska sträva efter att identifiera sådana metoder som har effekt såväl på klienternas individuella situation som på gruppens situation, och som gör det möjligt att uppnå målen för klienternas rehabilitering. Klientens rehabilitering ska alltid genomföras i enlighet med de uppställda målen. Serviceproducenten ska försäkra sig om att rehabiliteringen till sitt innehåll är meningsfull och nyttig för alla deltagare.

Gruppsammanhållning

Serviceproducenten ska möjliggöra och försäkra sig om att det skapas gruppsammanhållning mellan klienterna genast i det inledande skedet av rehabiliteringen. En välfungerande grupp kan utnyttja sina resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, vilket skapar förutsättningar för ett fungerande och genuint kamratstöd. Serviceproducenten

ska försäkra sig om att gruppsammanhållningen mellan klienterna stärks under hela rehabiliteringstiden.

Rehabiliteringskursen ska genomföras på ett sådant sätt att klienten

- får råd, handledning och verktyg för att kunna fortsätta leva ett så fullgott liv som möjligt trots den belastning som uppgiften som närståendevårdare utgör
- får mångsidig information om praktiska frågor som är förknippade med att vara närståendevårdare och om stödformer som tillhandahålls av olika aktörer
- får färdigheter att stärka sina egna resurser och sin livskompetens
- får verktyg för att gestalta sin livssituation och agera så att hen kan nå sina rehabiliteringsmål och åstadkomma förändringar
- får träning för att så självständigt och aktivt som möjligt kunna fungera i sin vardag och vara delaktig i samhället
- får möjlighet till kamratstöd som stärker och hjälper hen att bli medveten om sina förmågor och upptäcka nya handlingssätt
- lär sig hur hen själv kan påverka sin funktions- och/eller arbetsförmåga och sitt välbefinnande
- hittar sådana metoder för egenrehabilitering som passar hen och som främjar rehabiliteringen och underlättar vardagen
- får stöd i sin livssituation
- lär sig att acceptera och identifiera olika känslor i uppgiften som närståendevårdare och att hittar styrka för att kunna hantera sin situation.

4.2.1 Genomförandet av rehabiliteringsperioderna

Serviceproducenten ska sträva efter att skraddarsy rehabiliteringskursens innehåll så att det i så stor utsträckning som möjligt svarar mot den enskilda klientens och hela klientgruppens behov. När rehabiliteringens innehåll planeras ska serviceproducenten beakta klientens individuella situation och eventuella särdrag i anslutning till den samt de rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmål som följer av dem.

Utgångspunkten för arbetet är ett lösningsinriktat, flexibelt och reflekterande (coachande) arbets sätt. Arbetet ska styras av klientens individuella och gruppens gemensamma mål. Klienternas individuella resurser och färdigheter ska alltid beaktas i arbetet.

Serviceproducenten ska se till att klienterna har möjligheter att göra val, vara delaktiga och skraddarsy rehabiliteringen enligt sina egna behov samt att aktivt delta i planeringen och genomförandet av rehabiliteringen. Genom aktiva diskussioner söker serviceproducenten och gruppen tillsammans metoder och övningar som uppmuntrar och motiverar klienterna att tillämpa det som de lärt sig under kursen i sin vardag.

Serviceproducenten ska se till att den enskilda klienten får stöd under rehabiliteringsprocessen. Klienten ska uppmuntras att rikta tankarna stadigt mot framtiden och att i sin egen vardag hitta sådant som stöder de förändringar som eftersträvas. Klienten ska regelbundet ges respons som stärker hans upplevda självförmåga, eftersom det kan vara svårt för hen att bibehålla motivationen under rehabiliteringen. Det är viktigt att klienten får stöd, eftersom det hjälper hen att tro på sin egen förmåga och att anstränga sig för att nå sina rehabiliteringsmål.

De olika möten och åtgärder som ingår i rehabiliteringen ska alltid delas in i perioder på ett sådant sätt att de bildar en balanserad helhet som svarar mot klientens individuella rehabiliteringsbehov.

Rehabiliteringskursen ska genomföras så att den mångsidigt omfattar

- **individuell handledning** som stöder klientens upplevda självförmåga
- **gruppverksamhet** där man tar upp sådana gemensamma teman som baserar sig på klienternas individuella rehabiliteringsmål och önskemål samt på gruppens gemensamma mål och önskemål. Målet är att utbyte av erfarenheter i grupp ska öka känslan av samhörighet, erbjuda nya infallsvinklar på olika problem och problemlösningar samt hjälpa klienterna att bygga upp sin identitet i den förändrade livssituationen
- **praktiska övningar**, samtal som främjar interaktion samt mångsidiga aktiviteter.

I arbetet ska man mångsidigt använda konkreta metoder som lämpar sig för olika situationer, som motsvarar målen och som aktiverar hela gruppen. Det är viktigt att identifiera vilka metoder som har effekt i den enskilda klientens/klientgruppens situation och som gör det möjligt för klienten/klientgruppen att nå sina rehabiliteringsmål

- **arbete i smågrupper** för att säkerställa att klienternas rehabiliteringsmål nås och att klienterna blir hörda och kan interagera med varandra
 - arbete i smågrupper ska användas som metod alltid när det är möjligt
 - vid indelningen i smågrupper ska man vid behov beakta till exempel klienternas ålder, livssituation eller andra faktorer som inverkar på gruppindelningen
- **kamratstödsverksamhet** så att klienter som befinner sig i en liknande situation kan utbyta erfarenheter och på det sättet få stöd av varandra och få nya perspektiv på de förändringar som uppgiften som närståendevårdare medför
- **individuella** möten med de yrkesutbildade personerna, om klienten i sin situation och för sin rehabilitering har behov av personliga samtal och handledning
- **samarbete** med aktörer i klientens vardag alltid då det behövs i klientens individuella situation
- **ifyllning av enkäter och blanketter** som anknyter till de mätinstrument som används
- precisering av innehållet i den fortsättningsperiod som ingår i rehabiliteringen utifrån klientens behov och mål.

4.2.2 Genomförandet av rehabilitering ansikte mot ansikte

Arbetsmetoder vid rehabilitering ansikte mot ansikte

Klientens rehabilitering ska huvudsakligen genomföras i form av **grupprehabilitering**. Rehabiliteringen ska också omfatta **smågruppsarbete**.

Att beakta: En del av rehabiliteringen ska alltid genomföras i form av **individuella möten** (i stället för grupp- eller smågruppsarbete) med de yrkesutbildade personer som behövs, när det är nödvändigt med tanke på klientens rehabilitering och individuella situation.

Rehabiliteringsdagens längd vid rehabilitering ansikte mot ansikte

För klienten är längden på en dag med rehabilitering ansikte mot ansikte **alltid minst 6 timmar**.

Av den tiden ska **i genomsnitt 5 timmar per rehabiliteringsdag** utgöras av handledd rehabilitering.

Att beakta:

- I rehabiliteringsdagen (minst 6 timmar) ingår förflyttningar mellan lokaler, programenliga pauser samt pauser för lunch och mellanmål.
- Med hänsyn till klientgruppen ska särskild vikt fästas vid att det hålls pauser i rehabiliteringsprogrammet och att pauserna är tillräckligt långa samt att det reserveras tid för förflyttningar.

Längden på möten som ingår i rehabilitering ansikte mot ansikte

Längden på de **individuella möten och gruppmöten** mellan klienten och den yrkesutbildade personalen som ingår i rehabiliteringen är **i genomsnitt 45–60 minuter per möte** (absolut minimum är 45 minuter per möte).

Längden kan variera enligt situationen och den bestäms **alltid** utifrån klientens individuella situation och behov samt gruppens situation och behov.

4.2.3 Inledande samtal

Ett **individuellt inledande samtal** ordnas för klienten under **den första perioden med rehabilitering ansikte mot ansikte**.

I det inledande samtalet deltar

- **den personliga handledaren**
- **en specialistläkare**
- vid behov någon annan yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet, utifrån klientens individuella situation och behov.

Att beakta: Det inledande samtalet kan också genomföras i form av flera enskilda samtal mellan klienten och olika yrkesutbildade personer, om klientens situation kräver det och om de enskilda samtalen behövs med tanke på klientens situation som helhet.

Det inledande samtalet ska genomföras så att

- klienten **själv konkret deltar** i planeringen av sin rehabilitering samt i formuleringen och preciseringen av rehabiliteringsmålen

Att beakta: Det är viktigt att klienten upplever de gemensamt formulerade rehabiliteringsmålen som **meningsfulla och värda att eftersträva**. Alla

förändringar som leder mot målen stärker klientens motivation och engagemang i egenrehabiliteringen.

- serviceproducenten tillsammans med klienten försäkras om att planen för rehabiliteringen är fungerande och realistisk och att man når samförstånd om innehållet i rehabiliteringen
 - klienten ska ha en klar uppfattning om vad som är syftet och målet med rehabiliteringskursen
- serviceproducenten försäkras om att klienten förbinder sig till sina egna rehabiliteringsmål och till arbetet i gruppen
- serviceproducenten tillsammans med klienten utreder vilka yrkesutbildade personers sakkunskap som behövs i klientens individuella situation
- klienten förstår vilken betydelse de bedömningar och utvärderingar (intervjuer, undersökningar och mätningar) som görs under rehabiliteringen har för bedömningen av klientens situation som helhet och för formuleringen av konkreta rehabiliteringsmål
- klienten tillfrågas om hen eventuellt behöver assistans under rehabiliteringen och hur stort behovet i så fall är
- klienten informeras om rapporteringen av rehabiliteringens effekter. Klienten ska samtidigt tillfrågas om samtycke till att de uppgifter som omfattas av rapporteringen av rehabiliteringens effekter får lämnas till FPA.

Att beakta: Om det i samband med det inledande samtalet framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte fungerar, är det **inte** ändamålsenligt att fortsätta rehabiliteringen. **I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.**

4.2.4 Introduktion i distansrehabilitering

Klienten ska ges en introduktion i distansrehabilitering under perioden med **rehabilitering ansikte mot ansikte.**

Introduktionen ges av en **yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet eller av någon annan i serviceproducentens personal** som har den kompetens som behövs.

Introduktionen i distansrehabilitering ska genomföras så att klienten

- i samband med digital rehabilitering övar på att i praktiken använda den applikation eller plattform som används för distansrehabiliteringen (t.ex. att skicka övningar, meddelanden, bilder och videor). Vid övningen ska man dra nytta av innehållet i rehabiliteringsprogrammet.
- får handledning och uppmuntras att delta i de delar av rehabiliteringen som genomförs i grupp (t.ex. gruppsamtal i anslutning till den digitala rehabiliteringen) under hela den tid som den digitala rehabiliteringen pågår
- får veta hur hen ska gå till väga om det uppstår tekniska problem i samband med den digitala rehabiliteringen
- får anvisningar om hur hen ska beakta datasäkerheten, dataskyddet och integritetsskyddet i samband med distansrehabiliteringen.

4.2.5 Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna

Klienten ska kontaktas i form av ett samtal eller ett videosamtal vid en gemensamt överenskommen tidpunkt **mellan de perioder som genomförs som rehabilitering ansikte mot ansikte**.

Antalet kontakter bestäms utifrån klientens individuella behov, men **minst 3 kontakter** ska alltid genomföras. **Längden på en kontakt är i genomsnitt 30 minuter**.

Kontakten mellan rehabiliteringsperioderna tas av **den personliga handledaren eller av någon annan av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet**.

Målet med mellankontakterna är att stödja genomförandet av klientens digitala rehabilitering och tillsammans med klienten bedöma om de överenskomna övningarna lämpar sig för klientens vardag och om det finns behov av ändringar eller uppdateringar i rehabiliteringsprogrammet.

I samband med kontakten mellan rehabiliteringsperioderna ska serviceproducenten säkerställa att klienten

- genomför egenrehabilitering i sin vardag
- överlag har en fungerande vardag

- förbinder sig till de förändringar man gemensamt kommit överens om
- litar på att de egna resurserna förblir starka
- får tillräckligt stöd för att gå vidare med den digitala rehabiliteringen.

4.2.6 Avslutande samtal

Serviceproducenten ska i slutet av den sista perioden med rehabilitering ansikte mot ansikte ordna ett **individuellt samtal med klienten**.

I samtalet deltar den personliga handledaren.

Längden på det individuella avslutande samtalet är **i genomsnitt 45–60 minuter**.

Syftet med det avslutande samtalet är att

- tillsammans med klienten utvärdera uppfyllelsen av de mål som formulerats för rehabiliteringen och sammanfatta den rehabilitering som genomförts
- tillsammans med klienten göra upp en plan för den fortsatta rehabiliteringen och bland annat gå igenom viktiga saker som ska antecknas i rehabiliteringsrapporten
- tillsammans med klienten gå igenom det som klienten lärt sig och de råd som klienten fått under rehabiliteringen, för att säkerställa att egenrehabiliteringen fortsätter i vardagen
- säkerställa att klienten vet vilka aktörer i vardagen som hen vid behov kan kontakta
- komma överens med varje klient om tidpunkten för en uppföljande kontakt och hur den ska genomföras samt informera klienten om vilken yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet som kommer att kontakta klienten. Serviceproducenten ska försäkra sig om att klienten har förstått saken och är förberedd på att bli kontaktad vid den överenskomna tidpunkten
- genom nätverkssamarbete säkerställa att information om klientens situation utbyts med den som ansvarar för närståendevården i klientens hemkommun och med övriga behövliga samarbetsparter.

Att beakta: En tydlig individuell plan för den fortsatta rehabiliteringen ska göras upp med varje deltagare för att egenrehabiliteringen ska fortsätta och säkerställas.

4.3 Genomförandet av distansrehabilitering

4.3.1 Distansrehabiliteringsperiod

I rehabiliteringskursen för närståendevårdare ingår en distansrehabiliteringsperiod som **omfattar 12 veckor**. Distansrehabiliteringen genomförs enligt **programmet OMApolku för digital rehabilitering**.

Distansrehabiliteringsperioden inleds efter den första perioden med rehabilitering ansikte mot ansikte.

Distansrehabiliteringsperioden omfattar

1. digital rehabilitering enligt programmet OMApolku
2. minst **4 timmar** handledning i anslutning till den digitala rehabiliteringen.

Ytterligare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 7 Genomförandet av distansrehabilitering

Gruppsammanhållning och kamratstöd

Serviceproducenten ska **säkerställa** att klienterna under distansrehabiliteringsperioden får **kamratstöd** genom att

- berätta för klienterna om möjligheterna till och betydelsen av kamratstöd under den digitala rehabiliteringen
- erbjuda klienterna en genuin möjlighet till gemensam diskussion med låg tröskel samt teman för diskussionerna
- handleda och uppmuntra klienterna att delta i diskussionerna i samband med den digitala rehabiliteringen
- uppmuntra klienterna att inom gruppen dela med sig av sina erfarenheter och tankar kring övningarna eller det övriga innehållet i den digitala rehabiliteringen.

Digital rehabilitering

Under den digitala rehabiliteringen, som är oberoende av tid och plats, avancerar klienten **huvudsakligen självständigt** med hjälp av videor, ljudinspelningar och textmaterial och genom att utföra övningar på nätet. I den digitala rehabiliteringen **ingår** också **interaktion** med de andra medlemmarna i gruppen. Klienten interagerar på nätet också med medlemmarna i det multiprofessionella teamet.

Serviceproducenten får för genomförande av den digitala rehabiliteringen tillgång till färdiga innehåll för digital rehabilitering (programmet OMApolku) av FPA. Serviceproducenten implementerar innehållen på den plattform eller i den applikation som serviceproducenten valt innan den digitala rehabiliteringen börjar.

Att beakta: Serviceproducenten ska använda innehållen i programmet OMApolku i sin helhet i samband med den digitala rehabiliteringen. Den digitala rehabiliteringen ska därtill innefatta interaktion, t.ex. gruppsamtal med andra medlemmar i gruppen via en applikation eller plattform som används för distansrehabilitering.

Handledning i anslutning till digital rehabilitering

I den digitala rehabiliteringen ingår också **handledning som är oberoende av tid och plats**. Det är fråga om handledning och uppföljning som genomförs av det multiprofess-

ionella teamet.Handledning av digital rehabilitering innebär att **ge respons** på uppgifter som klienten utfört och att **hålla kontakt** med klienten i samband med den digitala rehabiliteringen.

I handledningen **ingår också att leda och följa upp klienternas gruppdiskussioner** i samband med den digitala rehabiliteringen.

Serviceproducenten ska genomföra handledningen i anslutning till digital rehabilitering så att klienten under sin rehabilitering får handledning av olika yrkesutbildade personer. Handledningen ska alltid genomföras **klientorienterat** och på ett sätt som är lämpligt för klienten. Handledningen genomförs enligt en tidsplan som gjorts upp av det multiprofessionella teamet.

Serviceproducenten ska tillhandahålla handledning i anslutning till digital rehabilitering minst **4 timmar per klient**. Handledningen genomförs alltid av **1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet åt gången**.

4.4 Serviceproducentens uppgifter efter rehabiliteringskursen

4.4.1 Uppföljning av rehabiliteringen

Individuell uppföljande kontakt

Klienten ska kontaktas **inom 2–3 månader** efter att den sista rehabiliteringsperioden har avslutats. Den uppföljande kontakten genomförs av den personliga handledaren.

Kontakten genomförs **en gång antingen per telefon eller i form av ett videosamtal**. Längden på en kontakt är **i genomsnitt 30 minuter per kontakt**.

Syftet med den uppföljande kontakten är att

- säkerställa att klienten har en fungerande vardag och att egenrehabiliteringen fortsätter
- stärka klientens förmåga att fungera i sin livsmiljö
- säkerställa att klientens arbets-, funktions- eller studieförmåga bevaras och stärks
- säkerställa att klienten förbinder sig att ändra sina handlingsätt
- stärka klientens tro på sina egna resurser

- stärka klientens förmåga att fungera som närståendevårdare
- skapa en tydlig avslutning på samarbetet.

Under den uppföljande kontakten ska klienten och den personliga handledaren

- bedöma klientens behov av fortsatt handledning samt genomförandet av egenrehabilitering
- diskutera hur rehabiliteringen och egenrehabiliteringen kan fortsätta med stöd av aktörer inom hälso- och sjukvården och/eller andra aktörer i klientens vardag (t.ex. socialvården eller hälso- och sjukvården) och vem klienten vid behov kan kontakta.

5 Personal som genomför rehabiliteringskursen

5.1 Multiprofessionellt team

Serviceproducenten ska bilda ett multiprofessionellt team (sammansättningen anges i avsnitt 5.1.2 i den här delen av servicebeskrivningen) som genomför rehabiliteringen **tillsammans med klienten** utifrån klientens behov. Utgångspunkten för rehabiliteringen är klientens behov och livsmiljö samt ändamålsenliga handlingsätt i samband med de dagliga aktiviteterna.

Alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet deltar i sina respektive roller i genomförandet av rehabiliteringen utifrån ett helhetsperspektiv och på det sätt som **hela klientgruppens** och den **enskilda klientens** behov kräver. De yrkesutbildade personerna deltar flexibelt utifrån de mål som formulerats för rehabiliteringen.

5.1.1 Det multiprofessionella teamets uppgifter

Det multiprofessionella teamet

- ansvarar gemensamt för att alla delområden som ingår i rehabiliteringshelheten (inklusive förhands- och uppföljningskontakter) genomförs med hög kvalitet
- utarbetar en gemensam och tydlig plan som beskriver det multiprofessionella teamets mål samt varje yrkesutbildad persons roll och uppgifter vid genomförandet av klientens rehabilitering

- hjälper klienten att utvecklas som aktiv aktör så att klienten vid olika möten och i olika situationer har möjlighet att själv vara med om att sätta upp mål för sin rehabilitering, hitta lösningar och genomföra dem.

Att beakta:

- Alla yrkesutbildade personer i det multiprofessionella teamet (inkl. specialistläkaren) har utifrån sina respektive roller ett **gemensamt ansvar för teamets verksamhet** och för att klientens rehabilitering framskrider i enlighet med målen.
- De yrkesutbildade personerna ska **aktivt samarbeta** med varandra.
- De yrkesutbildade personerna ska **utifrån sina respektive roller aktivt delta i de möten som behövs** på det sätt som klientens individuella rehabiliteringsbehov och livssituation kräver.

5.1.2 Det multiprofessionella teamets sammansättning

Följande yrkesutbildade personer ska ingå i det multiprofessionella teamet:

- **1** specialistläkare
- **3** obligatoriska yrkesutbildade personer
- minst **2** utbytbara yrkesutbildade personer.

Specialistläkare

Vilket medicinskt område specialistläkaren ska vara specialiserad inom har inte definierats.

Obligatoriska yrkesutbildade personer

De 3 obligatoriska yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet ska vara

- 1.** en sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH)
- 2.** en fysioterapeut (YH)
- 3.** en socialarbetare **eller** socionom (YH) **eller** rehabiliteringshandledare (YH)

Personlig handledare

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen så att **1 av de obligatoriska yrkesutbildade personerna** fungerar som klientens **personliga handledare**. Uppdraget som personlig handledare för olika klienter kan fördelas mellan de obligatoriska yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 9.1.3 Personlig handledare.

Kontaktperson

Serviceproducenten ska genomföra rehabiliteringskursen så att **1 av de obligatoriska yrkesutbildade personerna** fungerar som kontaktperson för klienterna under rehabiliteringen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 9.1.2 Kontaktperson.

Att beakta: En och samma obligatoriska yrkesutbildade person kan fungera både som personlig handledare och som kontaktperson.

Utbytbara yrkesutbildade personer

Serviceproducenten ska därtill ha **tillgång till följande 3** utbytbara yrkesutbildade personer **under rehabiliteringskursen:**

1. en psykolog
2. en ergoterapeut (YH)
3. en näringsterapeut **eller** kostrådgivare

Minst 2 av dessa **3 utbytbara yrkesutbildade personer** ska medverka på kursen. Serviceproducenten ska utse de utbytbara yrkesutbildade personerna till det multiprofessionella teamet utifrån den typ av sakkunskap den klientgrupp som deltar i kursen behöver.

Att beakta:

Om kursen består av flera olika delar kan serviceproducenten utifrån klienternas behov och situation bland ovannämnda utbytbara yrkesutbildade personer välja olika personer för **olika perioder av samma kurs.**

5.2 Övrig personal som deltar i klientens rehabilitering

5.2.1 Annan yrkesutbildad personal

Serviceproducenten ska **vid behov** använda annan yrkesutbildad personal utifrån klientens behov och mål för att **komplettera** det multiprofessionella teamets arbete och för att arbeta sida vid sida med teamet.

Med **annan yrkesutbildad personal** avses personer som har avlagt minst yrkesexamen och som arbetar med uppgifter inom sitt eget yrkesområde, till exempel som idrottsinstruktör, hantverksledare eller handledare i skapande verksamhet.

Att beakta: Annan yrkesutbildad personal **kan inte i något fall ersätta** någon av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet.

5.2.2 Assisterande personal

Med **assisterande personal** avses personer som har avlagt minst examen på andra stadiet inom social- och hälsovård (t.ex. närvårdare).

Uppskattning av den assisterande personalens tillräcklighet

Serviceproducenten ska försäkra sig om att det finns **tillräckligt** med assisterande personal för att möta klientens eller klientgruppens behov och för att genomföra målinriktad rehabilitering av hög kvalitet under hela den tid som rehabiliteringen pågår.

Uppskattningen av hur mycket hjälp klienten behöver under rehabiliteringen ska grunda sig på

- intervjuer med klienten innan rehabiliteringen inleds (förhandskontakt)
- förhandsuppgifter gällande klienten
- serviceproducentens erfarenhet av att ordna tillräcklig och högklassig assistans för rehabiliteringsklienter.

5.2.3 Serviceansvarig

Serviceproducenten ska bland personalen utse 1 serviceansvarig med uppgift att organisera, koordinera och säkerställa att rehabiliteringen fungerar och håller jämn kvalitet. Den serviceansvariga fungerar som utsedd koordinator för alla de rehabiliteringskurser för närståendevårdare som serviceproducenten genomför.

Den serviceansvariga kan också vara 1 av de yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet. Hen kan även fungera som personlig handledare och som kontaktperson för kursen.

Den serviceansvariga ska vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som av Valvira har beviljats rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person och som har kunskap om de särskilda behov som personer i målgruppen i fråga har.

5.3 Uppgifter och krav på erfarenhet för den personal som genomför rehabiliteringen och för den serviceansvariga

5.3.1 Specialistläkare

Uppgift

Specialistläkaren

- fungerar som medicinskt sakkunnig i det multiprofessionella teamet
- deltar utifrån sin roll i genomförandet av rehabiliteringen för klientgruppen
- deltar i genomförandet av klientens rehabilitering på det sätt som klientens individuella situation kräver (t.ex. individuell handledning för klienten)
- deltar vid behov och enligt situationen i planeringen av målinriktad rehabilitering för klienten samt i utvärderingen av rehabiliteringens kvalitet och resultat (t.ex. genom konsultation).

Krav på erfarenhet

För specialistläkaren är kravet på erfarenhet

- **minst 3 års** erfarenhet, förvärvad under de senaste **10** åren, av rehabilitering och/eller vård av personer med långvariga folksjukdomar.
 - Erfarenhet som förvärvats under specialiseringstiden beaktas.

Närmare information om långvariga folksjukdomar finns på Institutet för hälsa och välfärds webbplats (thl.fi) under Teman - Folksjukdomar - Allmän information om folksjukdomar.

5.3.2 Yrkesutbildade personer

Uppgifter

De yrkesutbildade personerna

- ansvarar utifrån sin yrkesroll för planeringen och genomförandet av kursen

- har en central roll i handledningen av klienten och i stödjandet av klientens rehabiliteringsprocess
- söker aktivt nya synvinklar och ny kunskap som hjälper klienten att nå sina rehabiliteringsmål
- utvecklar som ett multiprofessionellt team tillsammans nya lösningar för klientens rehabilitering.

Krav på erfarenhet

Obligatoriska yrkesutbildade personer

- Minst **2** av de yrkesutbildade personerna ska ha förvärvat erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna genom **12 månaders** arbete på heltid eller motsvarande arbetsmängd på deltid. Denna erfarenhet ska ha förvärvats under de **senaste 6 åren**.
- Minst **1** av de yrkesutbildade personerna ska ha minst **200 timmars** erfarenhet av att leda grupper.

Utbytbara yrkesutbildade personer

- **Minst 1** av de yrkesutbildade personerna ska ha förvärvat erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna genom **6 månaders** arbete på heltid eller motsvarande arbetsmängd på deltid. Denna erfarenhet ska ha förvärvats under de **senaste 6 åren**.

5.3.3 Annan yrkesutbildad personal

Uppgift

Annan yrkesutbildad personal medverkar i enlighet med sin yrkesroll i genomförandet av klienternas rehabilitering och gruppverksamheten tillsammans med det multiprofessionella teamet.

Rekommenderad erfarenhet

För **annan yrkesutbildad personal** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna.

5.3.4 Assisterande personal

Uppgift

Den assisterande personalen

- assisterar och hjälper klienterna i samband med olika aktiviteter utifrån klienternas individuella hjälpbehov, t.ex. med att röra sig, förflytta sig, äta, sköta sin personliga hygien och med att klä av och på sig.
 - Vid assistansen och handledningen ska man beakta klienternas allmänna mål för rehabiliteringen, och assistansen och handledningen ska ges under ledning av det multiprofessionella teamet.
- medverkar (utöver med ovan beskrivna assistans) i enlighet med sin roll i genomförandet av klienternas rehabilitering och i gruppverksamheten, **alltid tillsammans med det multiprofessionella teamet. Att beakta:** Den assisterande personalen **arbetar aldrig ensam** i ovannämnda uppgifter.

Rekommenderad erfarenhet

För den **assisterande personalen** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna.

5.3.5 Serviceansvarig

Uppgift

Den serviceansvariga

- fungerar vid verksamhetsstället i fråga som kontaktperson för alla de rehabiliteringskurser för närståendevårdare som serviceproducenten genomför
- ansvarar för rehabiliteringen som helhet och för att den håller jämn kvalitet genom att beakta klientens särskilda behov
- ser till att rehabiliteringsprogrammet fungerar samt att tidsplanerna passar ihop och att de är smidiga och flexibla
- ser i början av rehabiliteringen till att klienterna får all den information som behövs om genomförandet av rehabiliteringen
- är anträffbar och står till klienternas förfogande under rehabiliteringen
- ser till att eventuella specialdieter som klienterna behöver finns att få och att serveringen fungerar

- säkerställer att det finns tillgång till nödvändig sjukvård under rehabiliteringen och att samarbetet med lokala aktörer fungerar
- ser till att det finns fungerande och tillräckliga lokaler för klienterna (t.ex. matsal och grupparbetsrum).

Rekommenderad erfarenhet

För **den serviceansvariga** är rekommendationen erfarenhet av rehabilitering och/eller vård av vuxna.

6 Serviceproducentens erfarenhet

Serviceproducenten ska ha nedan beskrivna erfarenhet* av att genomföra rehabilitering. Erfarenheten ska **omfatta minst 2 år och ha förvärvats under de senaste 6 åren**.

Alla nedanstående kriterier ska uppfyllas:

- Rehabiliteringen har genomförts multiprofessionellt.
- Rehabiliteringen har genomförts av personer som representerar minst 3 olika yrkesgrupper.
- Rehabiliteringen har riktat sig till vuxna klienter (över 18 år).

* Denna erfarenhet ska ha förvärvats genom följande slag av multiprofessionell rehabilitering:

krävande medicinsk rehabilitering (frånsett terapi) och/eller medicinsk rehabilitering enligt prövning som ordnats av FPA och/eller medicinsk rehabilitering som ordnats som utvecklingsverksamhet som gäller FPA-rehabilitering och/eller motsvarande rehabilitering där betalaren varit någon annan. Andra betalare som kan beaktas är t.ex. hälso- och sjukvården och försäkringsbolag.

Rehabilitering för klienter som själva betalar för sin rehabilitering beaktas inte som erfarenhet, eftersom behovet av rehabilitering inte har konstaterats på samma sätt som vid FPA-rehabilitering.

7 Lokaler som ska användas vid rehabilitering ansikte mot ansikte

7.1 Lokaler vid serviceproducentens verksamhetsställe

Rehabiliteringskurserna för närståendevårdare ska genomföras vid serviceproducentens **verksamhetsställe**. Verksamhetsstället ska vara en slutenvårdsenhet.

De krav som ställs på en sådan slutenvårdsenhet som förutsätts vid rehabiliteringskurser för närståendevårdare som genomförs ansikte mot ansikte anges i **den allmänna delen av servicebeskrivningen i avsnitt 11.1 Rehabiliteringslokaler**.

Vid serviceproducentens verksamhetsställe **ska det finnas** sådana **lokaler** som anges för slutenvårdsenheter i den allmänna delen av servicebeskrivningen och lokalerna **ska vara belägna** vid själva verksamhetsstället.

Under rehabiliteringen ansikte mot ansikte ska klienternas måltider serveras vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Dessutom förutsätts det att verksamhetsstället har registrerats på det sätt som anges i den allmänna delen av servicebeskrivningen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 20.1.1 Registrering av serviceproducent och serviceenhet.

Utöver de lokaler som måste finnas vid en slutenvårdsenhet **ska** det vid serviceproducentens verksamhetsställe **dessutom finnas**

- ytterligare ett rum för grupparbete
- ytterligare ett rum för individuella möten med klienterna
- ett gym
- en motionsal.

7.2 Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten

Utöver de lokaler som **anges och som krävs** inom rehabiliteringstjänsten kan serviceproducenten ha **också andra** rehabiliteringslokaler (t.ex. bassängutrymmen) som används vid genomförandet av rehabilitering. **Ytterligare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 11.3 Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten.

7.3 Inkvarteringslokalerna under rehabilitering ansikte mot ansikte

Klienter som hör till den här målgruppen **ska inkvarteras vid det verksamhetsställe** där rehabiliteringen tillhandahålls.

Dessutom ska det i inkvarteringslokalerna för denna målgrupp finnas **larmutrustning** med hjälp av vilken klienten obehindrat kan kalla på personalen vid behov.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen,

- kapitel 12 Inkvartering
- avsnitt 17.3 Larmutrustning
- avsnitt 17.4 Säkerställande av klienternas säkerhet.

8 Bedömning av funktionsförmågan styr genomförandet och visar förändringen

Rehabiliteringskursen ska genomföras på ett sådant sätt att

- klienten får information och förstår vilken betydelse utvärderingen av rehabiliteringen (t.ex. utvärderingen av rehabiliteringens effekter) och de mätmetoder som används vid bedömningarna har med tanke på den egna rehabiliteringen
- klienten kan lita på att de bedömningsmetoder som används är trygga, adekvata och ändamålsenliga med tanke på användningssyftet

- den personal som använder bedömningsmetoderna behärskar användningen av dem.

Närmare information om bedömning och mätning av funktionsförmåga finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).

8.1 Mätinstrument och metoder, användningen av dem samt syftet med mätningarna

Serviceproducenten ska genomföra **mätningar av klientens funktionsförmåga** i början och i slutet av rehabiliteringen. Vid mätningarna används nedanstående obligatoriska och frivilliga mätinstrument och metoder.

Målen för rehabiliteringen formuleras i början av rehabiliteringen och måluppfyllelsen utvärderas i slutet av rehabiliteringen.

8.1.1 GAS-metoden och andra obligatoriska mätinstrument som ska användas vid utvärderingen och rapporteringen av rehabiliteringens effekter

Rehabiliteringskurserna för närståendevårdare omfattas av utvärderingen och rapporteringen av effekterna av FPA-rehabilitering. Vid utvärderingen av rehabiliteringens effekter jämför man mätresultaten i slutfasen av klientens rehabilitering med situationen i den inledande fasen av rehabiliteringen.

Nedan anges de obligatoriska mätinstrument som i samband med rehabiliteringskurserna för närståendevårdare ska användas för utvärderingen av rehabiliteringens effekter och vars resultat serviceproducenten ska rapportera till FPA. Rapportering av resultaten till FPA kräver **alltid** klientens skriftliga samtycke. **Närmare information** om utvärderingen av rehabiliteringens effekter finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.

GAS-metoden

- Hjälpmiddel för att formulera mål för rehabiliteringen och för att utvärdera måluppfyllelsen. Målen formuleras tillsammans med klienten i början av rehabiliteringen. Måluppfyllelsen utvärderas när rehabiliteringen avslutas.

- Målen för rehabiliteringen ska vara realistiska, tidsangivna och mätbara samt kunna formuleras skriftligt och vara meningsfulla för klienten.

Närmare information om GAS-metoden finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.

WHOQOL-BREF – instrument som mäter livskvalitet

- Instrument som mäter livskvalitet. **Närmare information** om instrumentet finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).
- Resultaten används vid bedömningen och uppföljningen av klientens livskvalitet samt vid utvärderingen av rehabiliteringens effekter.
- De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
- De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.

Beck Depression Inventory, BDI-21 (instrument som mäter graden av depression, version som är avsedd för befolkningsundersökningar)

- Instrument för att mäta depressionssymtom. **Närmare information** om instrumentet finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).
- Resultaten används för att bedöma symtombilden vid depression.
- De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
- De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.

Att beakta: Serviceproducenten ska säkerställa att den version som är avsedd för befolkningsundersökningar används.

Att beakta: Mätningar med hjälp av WHOQOL-BREF och BDI-21 genomförs i slutet av rehabiliteringen endast om det har gått **mer än 3 månader** sedan den föregående mätningen. Om mätningarna till någon del inte har genomförts, t.ex. på grund av att rehabiliteringen har avbrutits eller av någon annan orsak, ska även uppgiften om att en mätning inte genomförts anges i rapporteringen.

8.1.2 Andra obligatoriska mätinstrument

COPE-index

- Instrument för att bedöma behovet av stöd till närståendevårdare/personer som assisterar en närstående.
- Resultaten används när man bildar sig en uppfattning om hur en närståendevårdare själv upplever sin situation och för att ta reda på om närståendevårdaren har behov inom något delområde.
- De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
- De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.
- **Närmare information** om COPE-index finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).

8.1.3 Frivilliga mätinstrument

6 minuters gångtest eller stoltest

- Instrument för att mäta fysisk funktionsförmåga.
- Resultaten utnyttjas för bedömning av funktionsförmågan.
- Stoltestet görs i form av fem uppresningar i följd.
- De inledande mätningarna genomförs under den första perioden.
- De avslutande mätningarna genomförs under den sista perioden.

Närmare information om 6 minuters gångtestet och stoltestet finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).

Servicebeskrivning för serviceproducenter

Allmän del

Kombinerad tjänst bestående av rehabilitering ansikte mot ansikte och distansrehabilitering

1.1.2025

FPA

PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi
www.fpa.fi

Innehåll

1	Allmänna principer	6
1.1	Servicebeskrivning.....	6
1.2	Klientorientering.....	7
1.3	God rehabiliteringspraxis	8
1.4	Multiprofessionellt samarbete.....	8
1.5	Digitala tjänsters tillgänglighet.....	9
1.6	Klientens rehabiliteringsprocess och aktörer som medverkar i den.....	10
2	Behandling och lagring av klientens personuppgifter	12
2.1	Behandling av personuppgifter	12
2.2	Lagring av klientens personuppgifter	13
2.3	Användning av e-post.....	13
2.4	Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte	13
3	Ordlista för rehabiliteringen	14
4	Allmän information om genomförandet av rehabiliteringen	19
4.1	Närståendes deltagande	19
4.2	Annullering eller avbrytande.....	21
4.3	Klienten deltar i rehabiliteringen upprepade gånger	21
4.4	Behandling och terapi på egen bekostnad.....	22
5	Rehabiliteringsformer och rehabiliteringsslag för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte	22
5.1	Rehabiliteringsformer.....	22
5.2	Rehabiliteringsslag	23
6	Genomförandet av rehabiliteringen	25

6.1	Serviceproducentens uppgifter efter att serviceproducenten har fått klientens rehabiliteringsbeslut	25
6.2	Serviceproducentens allmänna uppgifter då rehabiliteringen inleds och medan den pågår	31
6.3	Serviceproducentens uppgifter när rehabiliteringen avslutas	37
7	Genomförande av distansrehabilitering	37
7.1	Genomförande av videosamtal och digital rehabilitering.....	38
7.2	Utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support	40
7.3	Rum för distansrehabilitering där integritetsskyddet kan tillgodoses.....	41
7.4	Datasäkerhet, dataskydd och tillgänglighet.....	42
7.5	Säkerhet vid distansrehabilitering	44
7.6	Om klienten blir sjuk under distansrehabilitering	44
7.7	Klienten deltar i distansrehabilitering under en utlandsvistelse	45
8	Dokumentation.....	46
8.1	Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen.....	46
8.2	Rehabiliteringsrapport för klienten	47
8.3	Kort rehabiliteringsrapport	51
8.4	Uppföljningsrapport	52
8.5	Deltagarintyg.....	53
9	Personalen samt kamratstödjare och erfarenhetsexperter	53
9.1	Personal som genomför rehabiliteringen.....	53
9.2	Kamratstödjare och erfarenhetsexpert.....	55
9.3	Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden	56
10	Tolkning.....	58
10.1	Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken	58
10.2	Distanstolkning.....	58

10.3	Tolktjänster för personer med funktionsnedsättning	59
11	Lokaler och utrustning som används vid genomförandet av rehabiliteringen.....	59
11.1	Rehabiliteringslokaler	59
11.2	Övriga lokaler som krävs för genomförande av rehabiliteringen.....	60
11.3	Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten.....	61
11.4	Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen.....	62
11.5	Renovering av lokaler.....	62
11.6	Utrustning	63
12	Inkvartering	63
12.1	Hur inkvarteringen ska ordnas	63
12.2	Överlämnande av rum på ankomstdagen och avresedagen.....	64
12.3	Inkvarteringen för klienterna.....	65
13	Måltider	67
13.1	Mat	67
13.2	Allmänt om måltiderna	68
13.3	Måltider för klienterna	69
14	Kvalitetsarbete och uppföljning av verksamheten	70
14.1	Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten.....	70
15	Bedömning av funktionsförmågan.....	72
15.1	Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter	72
16	Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen	75
16.1	Serviceproducentens försäkringsskydd	75
16.2	Information om försäkringsskyddet	76
17	Klientsäkerhet.....	76
17.1	Beredskap för nödsituationer	77

17.2	Användning av bassängutrymmen	78
17.3	Larmutrustning	78
17.4	Säkerställande av klienternas säkerhet	79
17.5	Anmälning av allvarliga olycksfall.....	81
18	Marknadsföring av rehabiliteringen.....	82
19	Senareläggning, inställande eller byte av avtalade kurser	83
19.1	Minimi- och maximiantalet klienter på kurserna.....	83
19.2	Senareläggning av kurser	83
19.3	Radering av kurs	83
19.4	Kursbyte för klienten.....	84
19.5	Byte av rehabiliteringsform	85
19.6	Andra än FPA-klienter som deltar i rehabiliteringen	85
20	FPA:s uppgifter.....	86
20.1	Genomförandet av rehabiliteringstjänsten.....	86
20.2	Behandling av klientens rehabiliteringsärende	87
21	Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader.....	88
21.1	Utbetalning	88
21.2	Fakturering.....	88
21.3	Genomförande av och fakturering för rehabiliteringstjänsten när klienten insjuknar akut	89
22	Kvalitetsrevision	91
23	Information och intressentgruppssamarbete	92
	Bilaga 1: Yrkes- och uppgiftsbeteckningar	93

1 Allmänna principer

Folkpensionsanstalten (FPA) ordnar och ersätter rehabiliteringstjänster med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (nedan lagen om FPA-rehabilitering) och säkerställer kvaliteten på dem. I FPA:s servicebeskrivningar för rehabilitering anges innehållet i och kvalitetskraven på den rehabilitering som ordnas av FPA.

Serviceproducenten är skyldig att i första hand följa den lagstiftning som styr rehabiliteringsverksamheten och de ändringar som eventuellt sker i den. Den gällande lagstiftningen är primär i förhållande till servicebeskrivningen för rehabiliteringen.

1.1 Servicebeskrivning

FPA:s servicebeskrivningar för rehabilitering består av 2 delar: **en allmän del** och **en del som beskriver rehabiliteringstjänsten** (nedan används benämningen **servicebeskrivning för rehabiliteringen** för den helhet som dessa delar utgör). Delarna kompletterar varandra och båda två ska tillämpas samtidigt när FPA-rehabilitering genomförs.

Att beakta: Innehållet i och genomförandet av distansrehabiliteringen beskrivs i **den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.

Den del som beskriver rehabiliteringstjänsten har **företräde** framom den allmänna delen. I fråga om eventuella preciseringar ska serviceproducenten tillämpa **det förfarande som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.

Servicebeskrivningen för rehabilitering är bindande för serviceproducenten såsom en del av avtalet mellan FPA och serviceproducenten.

Serviceproducenten ska se till att klienterna har tillgång till servicebeskrivningen för rehabiliteringen samt kontaktuppgifter till patientombudet.

1.1.1 Servicebeskrivningens syfte och innehåll

I servicebeskrivningen för rehabiliteringen anges kvalitetskraven för den rehabilitering som ordnas av FPA.

Serviceproducentens uppgift är att

- genomföra rehabiliteringen klientorienterat, i enlighet med servicebeskrivningen för rehabiliteringen och enligt god rehabiliteringspraxis
- sträva efter att klientens rehabilitering ska ge största möjliga nytta och effekt
- säkerställa att klientens rättigheter tillgodoses och att rehabiliteringen håller hög kvalitet.

1.2 Klientorientering

Med klientorientering avses att klientens erfarenheter och sakkunskap beaktas och att klienten är genuint delaktig i planeringen, genomförandet och utvärderingen av rehabiliteringen. Det är viktigt att klienten själv har en **aktiv roll** genom hela processen.

Klientorienterad rehabilitering genomförs **alltid tillsammans med klienten**. Klienten är expert på sitt eget välbefinnande och ska ses som en tillgång, och klientens resurser ska utnyttjas vid genomförandet och utvecklandet av tjänsterna.

Klientorienteringen och klientens delaktighet ska konkretiseras i de olika möten och strukturer som ingår i rehabiliteringen, så att **klienten själv** är aktiv med att formulera mål för sin rehabilitering, skapa lösningar och **själv** genomföra dem. På det här sättet säkerställer man att målen och lösningarna sannolikt är de som lämpar sig bäst i klientens situation, vardag och liv.

Serviceproducentens uppgift är att hjälpa klienten att identifiera sina behov av förändring och att formulera mål för rehabiliteringen. Målen för rehabiliteringen ska vara realistiska, betydelsefulla för klienten själv och följa principerna för GAS-metoden (Goal Attainment Scaling). Serviceproducenten ska följa och stödja klienten med hjälp av olika rehabiliteringsåtgärder under hela rehabiliteringsprocessen. Syftet är att lärdomarna från och nyttan av rehabiliteringen ska bli bestående i klientens vardag.

1.3 God rehabiliteringspraxis

God rehabiliteringspraxis grundar sig på vetenskaplig evidens gällande rehabiliteringens effekter och på empiriskt grundade metoder som är allmänt godkända och etablerade inom den rehabilitering som ordnas av FPA och den offentliga hälso- och sjukvården. God rehabiliteringspraxis beskrivs i boken *Hyvän kuntoutuskäytännön perusta*.¹

Som referensram för rehabiliteringen används ICF (WHO:s internationella klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). Man ska utgå från ICF i alla faser av klientens rehabilitering; vid formuleringen av mål, vid planeringen av innehållet, vid genomförandet och vid utvärderingen av resultatet. Serviceproducenten ska säkerställa att personalen har en gemensam syn på hur klientens individuella livssituation och miljö ska kartläggas och beaktas på ett helhetsbetonat sätt. **Närmare information** om ICF-klassifikationen finns på Institutet för hälsa och välfärds webbplats (www.thl.fi).

1.3.1 Egenrehabilitering

I klientens rehabiliteringsprocess integreras egenrehabilitering enligt klientens behov och målsättningar. Egenrehabilitering är sådan rehabilitering som klienten själv genomför, men som yrkesutbildade personer inom rehabilitering har planerat så att den på bästa sätt lämpar sig för rehabiliteringsbehovet.²

1.4 Multiprofessionellt samarbete

Klientens rehabilitering är en process som inleds genom att en yrkesutbildad person identifierar ett rehabiliteringsbehov. I processen ingår att formulera ett mål och att ange rehabiliteringsåtgärder som behöver vidtas för att målet ska kunna uppnås. Klientens rehabilitering ska genomföras med hjälp av sakkunnig personal och genom multiprofessionellt samarbete.

¹ Paltamaa J., Karhula M., Suomela-Markkanen T., Autti-Rämö I., red. Hyvän kuntoutuskäytännön perusta. Käytännön ja tutkimustiedon analyysistä suositukseen vaikeavammaisen kuntoutuksen kehittämishankkeessa. Helsingfors: FPA, 2011. Del V, kapitel 17.

² Salminen, A-L. Omakuntoutuksesta yksilön hyvinvoinnin hallintaan. Helsingfors: FPA, Työpapereita 168, 2022.

Medlemmarna i det multiprofessionella teamet delar på ansvaret för genomförandet av rehabiliteringen för klienten. Därtill har det multiprofessionella teamet i uppgift att arbeta i samma riktning för att klientens rehabiliteringsmål ska nås, så att varje medlem i personalen arbetar så brett som möjligt i sin egen roll och yrkesuppgift vid genomförandet av rehabiliteringen för klienten, med beaktande av klientens individuella rehabiliteringsbehov och situation. Serviceproducenten ska ta i beaktande att resultaten av klientens rehabiliteringsprocess är beroende av det multiprofessionella teamets förmåga att skapa en sådan relation till klienten som bygger på tillit och uppmuntrar till engagemang och motivation. Resultaten är också beroende av de yrkesutbildade personernas förmåga att identifiera de metoder som har effekt i var och en klients situation.

Det multiprofessionella samarbetet ska bygga på bland annat

- klientorientering
- interaktivt samarbete
- sammanställning av synpunkter från olika yrkesutbildade personer
- gemensamma mål som de olika yrkesutbildade personerna tillsammans formulerar och kontinuerligt utvärderar
- utbyte av information om klienten mellan de yrkesutbildade personerna vid separata rehabiliteringsmöten för personalen
- beaktande och utnyttjande av olika nätverk.

1.5 Digitala tjänsters tillgänglighet

Serviceproducenten ska vid genomförande av rehabiliteringstjänsten beakta tillgänglighetskraven i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Målet ska vara att säkerställa att de digitala tjänster som är avsedda för klienterna är tillgängliga. Detta innebär bland annat att de program och plattformar som används vid distansrehabilitering ska vara tillgängliga, liksom serviceproducenternas webbsidor till de delar som de innehåller information till klienterna om rehabiliteringstjänsten i fråga.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland ger på riksnivå allmänna anvisningar och rådgivning om tillgänglighetskraven.

1.6 Klientens rehabiliteringsprocess och aktörer som medverkar i den

Klientens rehabiliteringsprocess ska genomföras så att den omfattar bland annat

- identifiering av rehabiliteringsmål som är av betydelse för klienten och konkretisering av dem tillsammans med det multiprofessionella teamet
- genomförande av klientens rehabilitering
- klientens engagemang i självständiga övningar och i att förändra sina förfaringssätt.

1.6.1 Aktörer som deltar i klientens rehabiliteringsprocess

Aktör i klientens vardag

- avser en person som har en **central roll** i klientens vardag (t.ex. en stödfamilj eller stödperson eller en personlig assistent)
- samarbetar förutom med klienten också med FPA, verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården, serviceproducenten och andra behövliga aktörer
- **är inte** en närstående eller anhörig till klienten.

Klienten

- är en person eller en familj som deltar i FPA-rehabilitering
- deltar i rehabiliteringen som en aktiv och jämbördig aktör.

Den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård

- skriver (utifrån de mål som formulerats tillsammans med klienten och klientens närstående) ett läkarutlåtande eller upprättar en rehabiliteringsplan som innehåller en beskrivning av klientens funktionsförmåga, rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmål
- följer upp och stöder klientens rehabilitering samt samarbetar med andra aktörer.

FPA

- meddelar ett rehabiliteringsbeslut
- ersätter kostnaderna för rehabiliteringen
- följer upp genomförandet av rehabiliteringen

- samarbetar vid behov med klienten, den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård, serviceproducenten och andra aktörer
- hänvisar vid behov klienten till andra behövliga tjänster (t.ex. efter slutförd eller avbruten rehabilitering)
- uppmanar klienten att ansöka om behövliga förmåner, t.ex. sjukdagpenning, om klienten är arbetsoförmögen längre än självrisktiden.

Närstående (anhörig) eller familj

- avser t.ex. klientens partner, föräldrar, mor- och farföräldrar, barn och syskon eller någon annan närstående person som de facto deltar i klientens vardag (inte personlig assistent)
- kan, på det sätt som anges i servicebeskrivningen för rehabiliteringen, delta i klientens rehabilitering utifrån klientens rehabiliteringsbehov och behov av stöd samt för att främja rehabiliteringen.

Serviceproducenten

- genomför rehabiliteringen i enlighet med servicebeskrivningen: multiprofessionellt, med god kvalitet och med ett klientorienterat grepp samt i enlighet med principerna för god rehabiliteringspraxis
- genomför rehabiliteringen så att både klientens individuella rehabiliteringsmål och klientgruppens rehabiliteringsmål beaktas
- samarbetar med klienten och med andra centrala aktörer i klientens vardag.

En nätverksaktör

- är en yrkesutbildad person som i enlighet med sin roll medverkar i klientens ärenden (t.ex. sakkunnig vid arbets- och näringsbyrån, representant för läroanstalten eller socialarbetare i kommunen, anställd inom det uppsökande ungdomsarbetet eller Navigatorn)
- deltar i enlighet med sin roll i nätverksarbetet för att främja klientens rehabilitering t.ex. tillsammans med serviceproducenten, socialväsendet, hälso- och sjukvården, arbets- och näringsväsendet, undervisningsväsendet och andra aktörer.

2 Behandling och lagring av klientens personuppgifter

2.1 Behandling av personuppgifter

EU:s dataskyddsförordning (2016/679) reglerar behandlingen av personuppgifter och fastställer rollerna för de aktörer som behandlar personuppgifter. Serviceproducenten fungerar i enlighet med dataskyddsförordningen som självständig personuppgiftsansvarig, och ansvarar för att behandla personuppgifter på det sätt som förutsätts i dataskyddslagstiftningen. Med behandling av klientens personuppgifter avses t.ex. insamling, lagring, användning, överföring och utlämnande av personuppgifterna. Med personuppgifter avses även exempelvis ljud-, film- och videoinspelningar samt fotografier.

Vid behandling av personuppgifter ska principerna för datasekretess enligt dataskyddslagstiftningen tillämpas och skyldigheterna enligt dataskyddsförordningen beaktas i fråga om de registrerades rättigheter. En klient har rätt att hos serviceproducenten och FPA granska de handlingar som rör hen och rehabiliteringsprocessen. Det ska vara möjligt att plocka ut uppgifter om FPA:s kunder separat från uppgifter om andra servicebeställares kunder eller från enhetens övriga patientregisteruppgifter.

Om genomförandet av rehabiliteringen förutsätter utlämnande eller mottagande av uppgifter ska serviceproducenten se till att klienten har gett sitt samtycke till detta. Serviceproducenten måste ha klientens samtycke om den använder sekretessbelagda uppgifter som gäller klienten för andra ändamål än för att genomföra FPA-rehabilitering. Klientens samtycke ska vara en medveten, genuint frivillig och entydig viljeyttring som är specificerad på det sätt som avses i dataskyddsförordningen. FPA rekommenderar att serviceproducenten ber att få samtycket i skriftlig form.

När det är fråga om journalhandlingar ska serviceproducenten beakta speciallagstiftningen om journalhandlingar, såsom lagen om patientens ställning och rättigheter, social- och hälsovårdsministeriets förordning om journalhandlingar, lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården samt myndigheternas anvisningar om journalhandlingar.

2.2 Lagring av klientens personuppgifter

Som personuppgiftsansvarig har serviceproducenten ansvar för att vid lagringen av handlingar följa gällande bestämmelser (bl.a. dataskyddsförordningen och bokföringslagen). I fråga om patientuppgifter ska serviceproducenten beakta social- och hälsovårdsministeriets förordning om journalhandlingar och de förvaringstider som anges i förordningen samt Valviras anvisningar om behandling av patientuppgifter och personuppgifter.

Serviceproducenten ska observera att klientuppgifter, i enlighet med dataskyddsförordningen, får lagras endast så länge som de behövs med tanke på de ändamål som klientuppgifterna ska användas för. Lagstiftningen om förvaring av journalhandlingar ska iakttagas.

2.3 Användning av e-post

Serviceproducenten ska använda en skyddad förbindelse när den skickar uppgifter om **enskilda klienter** per e-post. Vid användningen av skyddad e-post ansvarar serviceproducenten för att

- den e-postförbindelse som serviceproducenten använder **verkligen är skyddad**
- klientens namn eller andra personuppgifter inte anges i ämnesfältet
- bilagorna är läsbara.

Närmare information om användningen av skyddad e-post finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Kundenservice för samarbetspartner.

Att beakta: Den här anvisningen **gäller inte** rehabiliteringsrapporter. De ska lämnas in till FPA per post.

2.4 Användning av klientens uppgifter i forskningssyfte

Serviceproducenten ska i sin forskningsverksamhet beakta de krav som anges i dataskyddslagstiftningen och i lagen om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården.

Ifall uppgifter om klienterna används i forskningssyfte antingen under rehabiliteringens gång eller senare ska serviceproducenten inhämta skriftligt samtycke både av klienterna och av rehabiliteringsgruppen vid FPA. Situationen kan också kräva ett utlåtande av den etiska kommittén. Serviceproducenten och den som bedriver forskningen (forskningsinrättning eller forskare) svarar för att det utlåtande som behövs har begärts. **Närmare information** om forskningstillstånd finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – Utvecklingsverksamhet som gäller rehabilitering – Forskningstillstånd – rehabilitering som ordnas av FPA.

3 Ordlista för rehabiliteringen

Utvärdering

- innebär uppföljning av klientens rehabilitering, där en yrkesutbildad person från det multiprofessionella teamet gör en utvärdering av rehabiliteringen genom att använda beprövade och tillförlitliga utvärderingsmetoder, såsom observation, intervjuer samt mätning och testning av klientens funktionsförmåga.

Förhandskontakt/inledande samtal

- avser ett telefon- eller videosamtal som förs mellan klienten och en yrkesutbildad person efter att kallelsebrevet skickats och innan rehabiliteringen ansikte mot ansikte eller distansrehabiliteringen inleds.

Distansrehabilitering

- är målinriktad rehabilitering som genomförs via internetuppkoppling
- genomförs i form av videosamtal i realtid och/eller digital rehabilitering som är oberoende av tid och plats.

Distansrehabiliteringsdag

- gäller tjänster där distansrehabilitering ingår
- är en dag som omfattar minst 4 timmar distansrehabilitering
- genomförs individuellt och/eller i gruppform.

Rehabilitering ansikte mot ansikte

- avser rehabilitering där en yrkesutbildad person inom rehabilitering och klienten fysiskt befinner sig på samma plats.

Rehabiliteringsperiod

- är en period under vilken rehabilitering genomförs och vars innehåll och längd har fastställts i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Rehabiliteringshelhet

- syftar på den rehabiliteringsprocess som sker i samverkan mellan klienten och serviceproducenten och där serviceproducenten genomför klientens rehabilitering med beaktande av klientens individuella behov och rehabiliteringsmål
- omfattar samtliga faser som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, från den kontakt som tas på förhand till den sista uppföljande kontakten.

Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna

- avser ett på förhand överenskommet och planerat telefon- eller videosamtal som förs mellan klienten och en yrkesutbildad person mellan rehabiliteringsperioderna.

Videosamtal

- är ett samtal i realtid (med ljud och bild) som förs med hjälp av två eller flera mobila enheter eller datorer
- genomförs med hjälp av en applikation eller en plattform som används för distansrehabilitering
- genomförs individuellt eller i grupp.

Egenrehabilitering

- är sådan rehabilitering som klienten genomför i sin egen vardag och som yrkesutbildade personer inom rehabilitering planerar tillsammans med klienten. De yrkesutbildade personerna instruerar klienten om genomförandet av rehabiliteringen.

Servicelöfte

- riktar sig till FPA:s klient
- är en viljeyttring om hur FPA ordnar de rehabiliteringstjänster som FPA ansvarar för på ett sådant sätt att klientens behov och åsikter beaktas
- betonar klientens aktiva roll i rehabiliteringen i samarbete med serviceproducenten
- stöder klienten att sträva efter största möjliga nytta av rehabiliteringen och ökat välbefinnande i vardagen
- stöder och bidrar till att utveckla klientorienteringen och serviceinriktningen inom den rehabilitering som ordnas av FPA.

Arbete i smågrupper

- innebär arbete i små grupper, vilket skapar bättre möjligheter för växelverkan än arbete i en stor grupp.

Gruppverksamhet

- är interaktiva sammankomster mellan den yrkesutbildade personalen och klienterna (och deras närstående), där klienterna (och deras närstående) får handledning som syftar till att stödja rehabiliteringsprocessen (inkl. egenrehabilitering) och främja uppfyllelsen av rehabiliteringsmålen
- genomförs på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Uppföljande kontakt

- genomförs efter rehabiliteringsperiodens slut i form av ett telefon- eller videosamtal mellan klienten och den personliga handledaren/en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet. Den uppföljande kontakten inkluderar bl.a. bedömning av klientens behov av fortsatt handledning och säkerställer att rehabiliteringen fortgår.

Möte

- är en på förhand överenskommen och planerad interaktiv sammankomst mellan den personliga handledaren eller någon annan yrkesutbildad person och klienten, där också klientens närstående samt andra aktörer som är involverade i klientens situation och behövliga samarbetspartner kan delta
- genomförs ansikte mot ansikte eller i form av ett videosamtal.

Möte hos klienten/hemma hos klienten (= hembesök, tidigare benämning: besök av sakkunnig)

- är ett möte som ingår i klientens rehabilitering och som en yrkesutbildad person gör i klientens hem, på något annat ställe där klienten bor eller i klientens vardagsmiljö.

Ny klient

- en klient vars beslut om rehabilitering har trätt i kraft under kalenderåret i fråga. En person vars beslut om rehabilitering har trätt i kraft under föregående kalenderår betraktas inte som en ny klient även om genomförandet av klientens rehabilitering skulle inledas eller fortsätta under det pågående kalenderåret.

Digital rehabilitering

- gäller tjänster där digital rehabilitering ingår
- är distansrehabilitering som är oberoende av tid och plats och som genomförs av det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering med hjälp av en applikation eller plattform som används vid distansrehabilitering
- inbegriper till exempel interaktion, kamratstöd och olika slags rehabiliteringsinnehåll.

Handledning i anslutning till digital rehabilitering

- gäller tjänster där digital rehabilitering ingår
- avser det arbete som medlemmar i det multiprofessionella teamet eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering utför i samband med digital rehabilitering
- genomförs oberoende av tid och plats med en applikation eller plattform som används vid distansrehabilitering
- innehåller till exempel
 - delning av innehåll som lämpar sig för klientens individuella behov
 - respons till och kontakt med klienten
 - handledning av klienten och uppföljning
 - ledning av gruppdiskussioner.

Nätverksarbete

- genomförs i form av t.ex. nätverksmöten och innebär förmedling och utbyte av multiprofessionell sakkunskap och behövlig information samt planering och diskussion om t.ex. innehållet i klientens rehabilitering och åtgärder i anslutning till detta samt om behovet av fortsatt handledning.

Individuellt möte

- är en på förhand överenskommen och planerad interaktiv sammankomst mellan den personliga handledaren eller någon annan yrkesutbildad person och klienten, där också klientens närstående samt andra aktörer som är involverade i klientens situation och behövliga samarbetspartner kan delta
- genomförs ansikte mot ansikte eller i form av ett videosamtal.

4 Allmän information om genomförandet av rehabiliteringen

4.1 Närståendes deltagande

En närstående kan delta i rehabiliteringen **tillsammans med klienten** på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

- Rätten för en närstående att delta i rehabiliteringen anges i klientens rehabiliteringsbeslut. Utifrån ett positivt beslut ersätter FPA serviceproducenten för de kostnader som den närståendes deltagande orsakar.
- En personlig assistent **kan inte** delta i klientens rehabilitering i egenskap av närstående.

4.1.1 Vuxen närståendes deltagande i en vuxen klients rehabilitering

Syftet med en vuxen närståendes deltagande är att

- stödja klienten och den närstående att tillsammans klara av att leva med sjukdomen
- öka den närståendes kännedom om och förståelse av klientens sjukdom
- öka den närståendes kunskap om sjukdomens inverkan på klientens liv och vardag
- öka klientens och den närståendes beredskap att bättre kunna reagera på utmaningar hemma och i vardagen
- stödja klienten att lära sig nya saker i anslutning till rehabiliteringen och att engagera sig i rehabiliteringen
- öka den närståendes förmåga att ta till sig och lära sig att tillämpa rutiner och metoder som främjar klientens rehabilitering.

4.1.2 Vuxen närståendes deltagande i ett barns eller en ung persons rehabilitering

I regel kan **1–2 vuxna personer** delta i ett barns eller en ung persons rehabilitering. Den vuxna som deltar ska vara en del av barnets **dagliga liv**.

Om fler än två vuxna hör till en barnklients eller en ung klients dagliga liv (t.ex. ombildad familj) bedömer FPA om det är motiverat för dem att delta med tanke på barnets eller den ungas rehabilitering. FPA tar också reda på om serviceproducenten kan genomföra rehabiliteringen för fler än 2 vuxna (bl.a. för att säkerställa att personalresurserna och rehabiliterings- och inkvarteringslokalerna är tillräckliga).

Rätten för en närstående att delta i rehabiliteringen anges i klientens rehabiliteringsbeslut. Utifrån ett positivt beslut ersätter FPA serviceproducenten för de kostnader som den närståendes deltagande orsakar.

4.1.3 Syskons deltagande i ett barns eller en ung klients rehabilitering

I ett barns rehabilitering kan också **1–2 syskon** delta. Syskon som är under 2 år får alltid delta i familjerehabilitering för barnet.

Om ett barn har **fler än 2 syskon som är över 2 år** bedömer FPA om det med tanke på barnets rehabilitering är motiverat att flera syskon deltar. FPA tar också reda på om serviceproducenten kan genomföra rehabiliteringen för fler än 2 syskon som är över 2 år.

Syftet med syskons deltagande är (med beaktande av syskonens ålder och utvecklingsnivå) bland annat att

- öka syskonens kunskap om och förståelse av barnets sjukdom/funktionsnedsättning och hur den påverkar barnets liv och vardag
- öka barnets och syskonens beredskap att bättre kunna reagera på utmaningar hemma och i vardagen
- stödja barnet att lära sig nya saker i anslutning till rehabiliteringen och att engagera sig i rehabiliteringen.

4.1.4 Vuxen närståendes deltagande utan rehabiliteringsbeslut från FPA

En närstående kan delta i en vuxen eller en ung klients **rehabilitering** t.ex. genom att delta i ett möte hos klienten/hemma hos klienten eller i nätverksmöten som genomförs som videosamtal, om klientens situation kräver det och klienten samtycker. I sådana fall deltar den närstående i den vuxnas eller den unga personens rehabilitering **utan rehabiliteringsbeslut från FPA**.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten beskrivs en närståendes deltagande samt genom vilka metoder och i vilka situationer den närstående kan stödja klienten i rehabiliteringen.

Att beakta: I ovannämnda situationer **ersätter FPA inte** kostnader som orsakas av att en närstående deltar i rehabiliteringen. En närstående kan inte heller få rehabiliteringspenning.

4.2 Annullering eller avbrytande

En klient som är förhindrad att påbörja en beviljad rehabilitering, eller vars rehabilitering avbryts, är i enlighet med lagen om FPA-rehabilitering skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till FPA. FPA vidarebefordrar den här informationen till serviceproducenten. Klienten informeras om anmälningsskyldigheten i det anvisningsbrev som följer med rehabiliteringsbeslutet.

4.3 Klienten deltar i rehabiliteringen upprepade gånger

Det är i regel inte ändamålsenligt att upprepade gånger ordna en rehabiliteringstjänst med samma innehåll. En klient eller en klientfamilj kan dock ha ett motiverat behov av att delta i rehabiliteringen på nytt. Behovet kan bero på bland annat

- en förändring i hur klienten/klientfamiljen klarar sig/kan delta i vardagen eller en förändring i livssituationen till följd av hur klientens sjukdomssymtom utvecklas
- att barnet eller den unga befinner sig i ett övergångsskede i fråga om daghem eller skola och har behov av särskilt stöd eller handledning i form av rehabilitering.

Att beakta: Behov av kamratstöd **räcker inte** som motivering för att delta i rehabilitering på nytt.

4.4 Behandling och terapi på egen bekostnad

Klienten kan om hen så önskar köpa behandlingar eller terapier som serviceproducenten eventuellt erbjuder. Serviceproducenten kan erbjuda sådana, men de ska genomföras **utanför klientens rehabiliteringsprogram** (på fritiden) på så sätt att de inte hindrar klienten från att delta i den handledda rehabiliteringen.

5 Rehabiliteringsformer och rehabiliteringslag för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte

5.1 Rehabiliteringsformer

Rehabiliteringsformerna för rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte är

1. rehabilitering **med inkvartering** (tidigare rehabilitering i slutenvård)
2. rehabilitering **utan inkvartering** (tidigare rehabilitering i öppenvård)

Att beakta: I ansökningskedet väljer klienten själv den rehabiliteringsform ansikte mot ansikte som passar hen bäst av de alternativ som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

3. möte.

5.1.1 Rehabilitering med inkvartering

Klientens rehabilitering ansikte mot ansikte innefattar inkvartering där serviceproducenten fortlöpande och dygnet runt ansvarar för servicen.

Klientens inkvartering ordnas antingen

- vid serviceproducentens verksamhetsställe **eller**
- i inkvarteringslokaler som ligger någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Hur inkvarteringen för klienterna i målgruppen ska ordnas beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 12: Inkvartering.

5.1.2 Rehabilitering utan inkvartering

Klientens rehabilitering **innefattar inte inkvartering**.

Hur och var klientens rehabilitering ska genomföras beskrivs närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 11.1: Rehabiliteringslokaler.

5.1.3 Möte

Klientens rehabilitering genomförs som möten vid serviceproducentens verksamhetsställe eller i lokaler som finns någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe. De här övriga lokalerna kan vara t.ex. klientens hem eller arbetsplats eller något annat ställe eller någon annan lokal som man kommit överens om med klienten.

Att beakta: Hur och var klientens rehabilitering ska genomföras beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 11.1: Rehabiliteringslokaler.

5.2 Rehabiliteringsslag

Rehabiliteringsslaget anges alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten (t.ex. på pärmsbladet).

5.2.1 Rehabilitering för vuxna

Kurser för vuxna

Klienten deltar i rehabiliteringen **ensam**, utan närstående.

Kurser för vuxna, inkluderar närståendedagar

En (1) närstående till klienten deltar i kursen **tillsammans med klienten** en del av tiden, till exempel i början eller i slutet av kursen. Närståendes deltagande i kursen beskrivs alltid närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

Alla klienters närstående deltar i kursen **samtidigt** och **vid samma tidpunkt**, t.ex. i början eller i slutet av kursen vid en tidpunkt som serviceproducenten anger.

Parkurs

Klientens **partner** eller **en annan vuxen närstående** deltar i rehabiliteringen tillsammans med klienten under hela kursen. Närståendes deltagande i kursen beskrivs alltid närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Individuell rehabilitering

Klienten deltar huvudsakligen ensam i individuell rehabilitering. En vuxen närstående till klienten kan ändå delta i klientens rehabilitering under en del av tiden. Närstående vuxnas deltagande beskrivs närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

5.2.2 Rehabilitering för barn och unga

Åldern eller åldersgruppen för de **barn** eller **unga** som deltar i rehabiliteringen anges alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Familjekurs för barn

En **närstående** till en barnklient eller barnklientens **familj** deltar i rehabiliteringen under hela kursens lopp.

Kurser för unga, inkluderar närståendedagar

En **vuxen** (eller flera vuxna) **närstående** till en **ung klient** deltar tillsammans med klienten i en rehabiliterings- eller anpassningskurs antingen under **hela rehabiliteringsperioden** eller under **en del** av den, t.ex. i början eller i slutet av kursen. Närståendes

deltagande i kursen beskrivs alltid närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Att beakta:

Alla unga klienters närstående deltar i kursen **samtidigt** och **vid samma tidpunkt**, t.ex. i början eller i slutet av kursen vid en tidpunkt som serviceproducenten anger.

Individuell rehabilitering för barn och unga

En barnklients **familj** deltar i rehabiliteringen på heltid tillsammans med barnet.

En ung persons **närstående** eller **familj** har möjlighet att delta i rehabiliteringen

- på heltid **eller**
- under en del rehabiliteringsdagar.
 - Antalet dagar och tidpunkten för när de närstående eller familjen deltar fastställs **enligt gemensam överenskommelse** med den unga och de närstående eller familjen.

5.2.3 Närståendes deltagande i klientens rehabilitering

När en närstående eller familjen deltar i klientens rehabilitering är målet alltid att **främja klientens rehabilitering i familjens gemensamma vardag**. Den närstående eller familjemedlemmarna deltar i klientens rehabilitering i sina respektive roller på det sätt som anges i servicebeskrivningen.

6 Genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska säkerställa att klientens rehabiliteringshelhet genomförs inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

6.1 Serviceproducentens uppgifter efter att serviceproducenten har fått klientens rehabiliteringsbeslut

6.1.1 Överenskommelse om kursen

1. Serviceproducenten tar omsorgsfullt del av klientens handlingar.

2. Serviceproducenten kontaktar klienten per telefon och kommer överens med klienten om tidpunkten för rehabiliteringen. Kontakten ska tas **inom i genomsnitt 2 veckor** efter att serviceproducenten fått rehabiliteringsbeslutet.

Att beakta: Om det i samband med ovannämnda samtal framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig/inte skulle fungera för klienten, är det inte ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. I en sådan situation ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.

6.1.2 Bekräftelse av kursen

Serviceproducenten ska kontakta klienten personligen per telefon (eller i form av ett videosamtal) för att bekräfta tidpunkten för genomförandet av rehabiliteringskursen. Bekräftelsen ska ges inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, och tidsfristen räknas från den tidpunkt då klienten har fått rehabiliteringsbeslutet.

Serviceproducenten ska samtidigt informera klienten om det kallelsebrev som klienten kommer att få efter kontakten samt om den kontakt **eller** det inledande samtal (ingår i de rehabiliteringstjänster som är avsedda för barn och unga) som kommer att genomföras därefter.

Att beakta:

Om serviceproducenten inte inom den tidsfrist som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten kan bekräfta att kursen blir av (t.ex. på grund av för få deltagare), ska serviceproducenten kontakta klienten och FPA så att klientens rehabiliteringsbeslut kan återtas.

6.1.3 Kallelsebrev

Serviceproducenten ska per post eller e-post skicka klienten ett **kallelsebrev** samt en **blankett för förhandsuppgifter** inför rehabiliteringen, när tidpunkten för kursen har bekräftats. **Närmare information:** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten: Kallelsebrev och begäran om förhandsuppgifter.

Innehållet i kallelsebrevet

Kallelsebrevet ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- **tidpunkten** (datum och tid) för **förhandskontakten eller det inledande samtalet, genomförandesättet** (per telefon eller i form av ett videosamtal) samt **uppgifter om den person som tar kontakt** (namn, yrke, telefonnummer)
- **tidpunkten för rehabiliteringen, rehabiliteringsstället**
- eventuella anvisningar om ankomsten osv.
- de allmänna målen för rehabiliteringen samt klientens rättigheter och skyldigheter (**t.ex. tydliga anvisningar** för hur klienten ska gå till väga om hen själv eller en närstående som deltar i rehabiliteringen är förhindrad att delta i rehabiliteringen på grund av akut sjukdom eller någon annan oförutsedd orsak)
- information som är till nytta för klienten gällande rehabiliteringens innehåll och utformning samt personalen
- uppgifter om klientens försäkringsskydd. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 16: Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen.
- serviceproducentens kontaktinformation (t.ex. en broschyr)
- kontaktinformation till serviceproducentens kontaktperson
- eventuell annan information om genomförandet av rehabiliteringen eller om serviceproducenten
- eventuella förfaranden i anslutning till sjukdomsepidemier och faktorer som bör beaktas i sådana fall.

Att beakta:

Om kallelsebrevet skickas per e-post ska serviceproducenten följa de allmänna datasäkerhetsanvisningarna för detta. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 2.3: Användning av e-post.

6.1.4 Begäran om förhandsuppgifter

Inför rehabiliteringen ska förhandsuppgifter begäras av klienten på den blankett för förhandsuppgifter som serviceproducenten har utformat. Förhandsuppgifterna ska begäras

skriftligen eller alternativt genom en intervju per telefon eller i form av videosamtal eller per e-post.

Vid behov ska serviceproducenten begära ytterligare upplysningar av klienten och, med klientens samtycke, av t.ex. vårdenheten innan klientens rehabilitering inleds eller under dess gång.

Serviceproducenten ska begära bland annat följande specificerande förhandsuppgifter av klienten:

- Klientens egen syn på och beskrivning av
 - de egna målen för och önskemålen gällande rehabiliteringen
 - sitt hälsotillstånd (fysiskt och psykiskt) samt exempelvis sådant som gäller minne, uppmärksamhet och gestaltning
 - sina aktiviteter i vardagen och hur vardagen fungerar
 - sitt eventuella behov av assistans och i vilken omfattning hen behöver assistans i vardagen.
- Hur klientens sociala livssituation ser ut, t.ex. familjeförhållanden, andra relationer och sådant som anknyter till dem, om hen har hobbyer
- Vilken klientens arbets- eller studiesituation är eller om hen är pensionerad
- Hurdan klientens **sociala funktionsförmåga** är, t.ex. förmågan att klara av vardagen, allmän social kompetens, interaktionsförmåga, klientens nätverk i vardagen: finns det sådana, hur fungerar de, hur ofta interagerar klienten med personer i nätverken osv.
- Om klienten har **särskilda behov**, t.ex. har hen **allergier eller specialdiet**, använder hen en **CPAP-ventilator** om nätterna, om det finns andra behov att beakta inom rehabiliteringen osv.
- Övriga uppgifter som serviceproducenten kan behöva (t.ex. uppgift om klientens simkunnighet)
- Eventuell annan information som behövs för att rehabiliteringen ska kunna genomföras med hög kvalitet (t.ex. aspekter som gäller klientens kultur).

Att beakta:

Serviceproducenten ska säkerställa att **den personal som genomför klientens rehabilitering alltid har tillgång till de klientspecifika förhandsuppgifterna innan förhandskontakten eller det inledande samtalet som genomförs som videosamtal.**

6.1.5 Förhandskontakt med klienten och engagerande av klienten i rehabiliteringen

Serviceproducenten ska kontakta klienten **per telefon** eller **genom ett videosamtal** på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Syftet med kontakten är bland annat att säkerställa att den rehabilitering som beviljats och tidsschemat lämpar sig för klienten samt att engagera, motivera och förbereda klienten för rehabiliteringsprocessen.

Att beakta: Om det i samband med kontakten framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte skulle fungera för klienten, är det **inte** ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. **I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.**

Under kontakten ska klienten och serviceproducenten tillsammans bland annat

- skapa en **gemensam syn** på rehabiliteringens allmänna mål och innehåll samt på hur och enligt vilket tidsschema rehabiliteringen ska genomföras
- kartlägga vilka yrkesutbildade personer som behövs i rehabiliteringen och vilken roll de har
- bedöma klientens och serviceproducentens resurser, vilka har betydelse för **planeringen av rehabiliteringens innehåll och/eller bland annat för behovet av assisterande personal** under rehabiliteringen
- sträva efter att redan på förhand bygga upp en ändamålsenlig rehabiliteringshelhet för klienten, där man också beaktar klientens eget stödnätverk och övriga aktörer som ingår i klientens vardag.

6.1.6 Inledande samtal som genomförs innan rehabiliteringen börjar (Obs! Ingår endast i rehabilitering för barn och unga)

Det inledande samtal som genomförs innan rehabiliteringen börjar fungerar alltid också som en **förhandskontakt** med klienten, dvs. samtidigt säkerställer serviceproducenten att den rehabilitering som beviljats och tidsschemat för den lämpar sig för klienten. I det här skedet engagerar, motiverar och förbereder serviceproducenten klienten för den kommande rehabiliteringsprocessen.

Serviceproducenten ska genomföra det inledande samtalet **per telefon** eller **genom ett videosamtal** på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Ett sådant samtal är till innehållet likadant som ett inledande samtal som genomförs ansikte mot ansikte.

Att beakta:

- När rehabiliteringstjänsten innehåller ett inledande samtal som genomförs innan rehabiliteringen ansikte mot ansikte börjar, beskrivs innehållet och genomförandet alltid i **den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**.
- Om det i samband med det inledande samtalet framgår att rehabiliteringen i fråga om tidpunkt eller innehåll inte är lämplig eller inte skulle fungera för klientfamiljen, är det inte ändamålsenligt att inleda rehabiliteringen. I så fall ska serviceproducenten omedelbart kontakta FPA.

6.1.7 Planering av rehabiliteringen

Innan klientens rehabilitering inleds har det multiprofessionella team som serviceproducenten utsett i uppgift att omsorgsfullt läsa förhandsuppgifterna, de uppgifter som fåtts i samband med förhandskontakterna och andra utredningar gällande varje klient. Vid planeringen och genomförandet av rehabiliteringen ska **klientens egen roll, de sakkunnigas roll** och de (eventuella) **närståendes roll** lyftas fram.

Det multiprofessionella teamets uppgift är bland annat att på förhand

- beakta klienternas rehabiliteringsmål och rehabiliteringsbehov när innehållet i de enskilda klienternas/klientgruppens rehabilitering planeras och tidsschemat görs upp

- säkerställa att den personal som medverkar i klienternas rehabilitering har en bra helhetsbild och en gemensam syn på hur en målinriktad och högklassig rehabilitering ska genomföras
- identifiera vilka faktorer och metoder som är verkningsfulla i varje enskild klients situation och som gör det möjligt för klienterna att uppnå sina rehabiliteringsmål.

6.2 Serviceproducentens allmänna uppgifter då rehabiliteringen inleds och medan den pågår

6.2.1 Uppgifter när klienten anländer föregående kväll

Om klienten anländer till rehabiliteringsstället redan kvällen innan rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten ordna inkvartering för klienten **i sådana lokaler som definieras i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten**. Klientens säkerhet ska då också säkerställas.

Serviceproducenten kan ta ut en separat avgift av klienten för övernattningen.

Att beakta: Beroende på målgruppen för rehabiliteringen kan det i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten finnas preciseringar i anslutning till ordnande av inkvartering för klienten och eventuell assistans (t.ex. var rummet är beläget, nödvändig larmutrustning).

6.2.2 Uppgifter när klientens rehabilitering inleds

Det multiprofessionella teamets uppgifter

Det multiprofessionella teamet har till uppgift att i samråd med klienten/klientgruppen kartlägga målen för rehabiliteringen samt planera innehållet i rehabiliteringen och de rehabiliteringsåtgärder som anknyter därtill. Det är särskilt viktigt att serviceproducenten genast i början av rehabiliteringen skapar förutsättningar för aktiv gruppbildning och kamratstöd bland klienterna.

Till uppgifterna hör bland annat att

- skapa en sådan relation till klienten som bygger på tillit och uppmuntrar till engagemang och målinriktad rehabilitering

- reservera tillräckligt med tid för egna möten för det multiprofessionella teamet och säkerställa en god informationsgång och en verksamhet som är enhetlig och hjälper att främja klientens mål
- precisera klientens behov av hjälp och övervakning under rehabiliteringen och på det här sättet säkerställa tillräcklig assistans.

Inledande information

När rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten tydligt och klart informera klienten eller klientgruppen om rehabiliteringens innehåll och allmänna mål.

Innehållet i den inledande informationen:

- Serviceproducenten presenterar bland annat
 - rehabiliteringsprogrammet och övrigt program som serviceproducenten erbjuder
 - hela den personal som deltar i genomförandet av rehabiliteringen
 - de lokaler som används vid genomförandet av rehabiliteringen.
- Serviceproducenten går igenom bland annat
 - frågor som gäller eventuella kontakter kvälls- och nattetid (inkvarterad klient)
 - allmänna säkerhetsföreskrifter.
- Serviceproducenten informerar (inkvarterade klienter) om friluftsleder i omgivningen (presenterar t.ex. kartor över friluftslederna inklusive ledernas längd).
- Serviceproducenten försäkrar sig om att klienten har förstått de anvisningar och meddelanden hen fått.
- Serviceproducenten upplyser klienten om vem hen vid behov kan vända sig till under rehabiliteringen.
- Serviceproducenten delar annan nödvändig information.

6.2.3 Genomförandet av en rehabiliteringsdag

Klientens rehabilitering delas upp i perioder och genomförs **på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.**

Verksamhet under vardagar

Klientens rehabilitering genomförs huvudsakligen under vardagar från måndag till lördag.

Om en söckenhelg (t.ex. trettondag, Kristi himmelfärdsdag) infaller under klientens rehabiliteringsvecka ska klientens rehabilitering genomföras på samma sätt som under en vardag.

FPA rekommenderar att rehabilitering **inte ordnas** under helgaftnar, såsom julafton, nyårsafton eller midsommarafton.

Verksamhet på söndagar

Lång rehabiliteringsperiod

Om det är fråga om en lång rehabiliteringsperiod som genomförs utan avbrott (8–10 dygn), är **en (1) söndag** som infaller under perioden **vilodag för klienten**. Klienten kan, om hen vill, då delta i det allmänna fritidsprogram som serviceproducenten ordnar.

Kort rehabiliteringsperiod

Om det är fråga om en kort rehabiliteringsperiod utan avbrott (kortare än 8 dygn), som enligt den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten kan innefatta en söndag, ska serviceproducenten genomföra klientens rehabilitering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Fritidsprogram för klienterna

Serviceproducenten ska erbjuda **de inkvarterade klienterna** möjlighet att efter rehabiliteringsdagen självständigt delta i sådan **avgiftsfri** fritidsverksamhet som serviceproducenten erbjuder (t.ex. användning av gym eller spaavdelning, utlåning av olika motionsredskap osv.).

Ledig kväll för vuxna närstående under familjekurs för barn (Obs! Gäller endast familjekurser)

För vuxna närstående som deltar i familjekurser ska serviceproducenten minst en gång under rehabiliteringshelheten ordna **en egen ledig kväll** som varar minst **2 timmar**.

Det är på serviceproducentens ansvar att ordna och säkerställa att barnklienterna och

deras syskon får yrkeskunnig och trygg barnskötsel under den tid som de vuxna tillbringar en ledig kväll tillsammans.

De som deltar i den lediga kvällen för vuxna beslutar själva om innehållet i programmet för kvällen. De ansvarar också för eventuella kostnader för programmet under den lediga kvällen (t.ex. för kostnaderna för biljetter till evenemang och för kostnaderna för resor i anslutning till evenemang).

Om vuxna som deltar i familjekurser beslutar att tillbringa sin lediga kväll **i serviceproducentens lokaler**, ska serviceproducenten erbjuda **alla** de vuxna närstående **som deltar** ett kvällsmål (även dem som inte är inkvarterade).

6.2.4 Allmänt om genomförandet av rehabiliteringen

Klienter som behöver assistans

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten (kapitel 1) anges hur man går till väga om klienter som behöver assistans ingår i målgruppen. Serviceproducenten ska redan på förhand i samband med förhandskontakten/vid det inledande samtalet ta reda på om klienten **behöver assistans** och i vilken **utsträckning**. Serviceproducenten ska se till att det finns tillräckligt med personal för att **assistera de klienter som behöver assistans under rehabiliteringen och inkvarteringen** (t.ex. med att röra sig, förflytta sig, äta, sköta sin personliga hygien, klä av och på sig, med morgon- och kvällssysslor och eventuellt under natten).

Den personal som ansvarar för assistansen svarar för att klienten får assistans **dygnet runt** i enlighet med sina individuella behov under hela den tid som hen vistas på rehabiliteringsinrättningen och medan rehabiliteringen pågår. Det här gäller också situationer då klienten anländer till platsen redan dagen före rehabiliteringen.

Att beakta: Närstående som deltar i rehabiliteringen ansvarar **inte** för den assistans som klienten behöver under rehabiliteringen, utan det är den assisterande personalen som ansvarar för och genomför assistansen.

Assistans/handledning för närstående

Med närstående avses en person vars rehabiliteringskostnader FPA ersätter serviceproducenten för. I princip måste en närstående som deltar i klientens rehabilitering ha sådan funktionsförmåga att hen klarar sig självständigt tillräckligt bra för att fullt ut kunna delta i rehabiliteringen **i sin roll som närstående**. Serviceproducenten ska ändå vid behov kunna erbjuda den närstående **hjälp och handledning i liten utsträckning** (t.ex. muntlig handledning och rådgivning, kolla upp tidsscheman och program osv.). Det här gäller också situationer då klienten och hens närstående anländer till platsen redan dagen före rehabiliteringen.

Att beakta: Ett undantag från ovanstående är rehabiliteringskurser där klientens närstående redan i utgångsläget är i behov av hjälp och vägledning (t.ex. rehabilitering för närståendevårdare). I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten nämns dock alltid om serviceproducenten har ansvar för att ordna assistans också för klientens närstående.

Kontakt mellan rehabiliteringsperioderna

Serviceproducenten ska kontakta klienten mellan rehabiliteringsperioderna. Kontakten sker i form av ett telefonsamtal eller videosamtal på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Syftet är att utvärdera den rehabiliteringsperiod som dittills har genomförts och att säkerställa att rehabiliteringen fortgår i klientens vardag.

Att beakta:

Kontakter mellan perioderna **tas inte** om

- **inga kontakter mellan perioderna nämns** i servicebeskrivningen för rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

Rehabiliteringsdagbok

Klienterna (och de närstående) kan, om de så önskar, föra rehabiliteringsdagbok. För dagboken kan en applikation eller plattform för distansrehabilitering användas.

Klienten ska ända från den inledande fasen av rehabiliteringen instrueras att anteckna i dagboken t.ex. hur hen genomfört olika övningar, observationer, frågor samt utvecklingsförslag och önskemål. Med hjälp av rehabiliteringsdagboken kan klienten (och den närstående) följa rehabiliteringen och uppfyllelsen av rehabiliteringsmålen samt utförandet av eventuella uppgifter och övningar.

Mellanutvärdering

Serviceproducenten ska genomföra en mellanutvärdering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Syftet med mellanutvärderingen är att utvärdera den rehabiliteringsperiod som gått och att säkerställa att rehabiliteringen fortgår.

Att beakta:

Mellanutvärderingen **utförs inte** om

- **ingen mellanutvärdering nämns** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

Uppgifter mellan perioderna

Om rehabiliteringen är uppdelad på flera perioder kan serviceproducenten tillsammans med klienten planera olika uppgifter som klienten kan utföra mellan rehabiliteringsperioderna. Syftet med uppgifterna mellan perioderna är att handleda och stödja klientens egenrehabilitering och att hjälpa klienten att förändra sina handlingssätt.

Klienten kan föra in uppgifterna t.ex. i sin rehabiliteringsdagbok. För uppgifterna kan en applikation eller plattform för distansrehabilitering användas. Serviceproducenten och klienten kan t.ex. under följande rehabiliteringsperiod tillsammans gå igenom de uppgifter som klienten utfört mellan perioderna.

Att beakta:

Uppgifter mellan perioderna **utförs inte** om

- **inga uppgifter mellan perioderna nämns** i servicebeskrivningen för rehabiliteringstjänsten
- det är fråga om en kort rehabiliteringshelhet (t.ex. 5 dygn).

6.3 Serviceproducentens uppgifter när rehabiliteringen avslutas

Uppföljning är en viktig del av klientens rehabiliteringsprocess. Vid uppföljningen har det multiprofessionella teamet i uppgift att utvärdera om klienten har genomfört de övningar som ingår i egenrehabiliteringen på rätt sätt eller deltagit regelbundet i den planerade verksamheten, om resultat har uppnåtts och hur exempelvis ett träningsprogram eventuellt borde ändras. Uppföljningen ger möjlighet att göra behövliga ändringar i klientens rehabiliteringsprocess, t.ex. i rehabiliteringens innehåll eller intensitet, genomförandet av egenrehabilitering eller samarbetet, och bidrar således till att stödja klientens förändringsprocess.

Serviceproducenten ska följa upp klientens rehabilitering på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Vid uppföljningen ska man framför allt säkerställa att klientens rehabiliteringsprocess fortsätter i hans egen livsmiljö samt stärka klientens tilltro till sina egna resurser.

Uppföljningen är också ett naturligt och tydligt sätt att avsluta samarbetet mellan serviceproducenten och klienten, och att försäkra sig om att klienten fortsätter med de övningar som upprätthåller hans självständiga funktionsförmåga.

Att beakta: Uppföljning ska **inte genomföras** om uppföljning **inte nämns** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

7 Genomförande av distansrehabilitering

Det här kapitlet handlar om hur man genomför distansrehabilitering. Distansrehabilitering är målinriktad rehabilitering som genomförs via internetuppkoppling. Rehabiliteringen kan omfatta distansrehabilitering i form av **videosamtal** i realtid och/eller **digital rehabilitering** som är oberoende av tid och plats. Serviceproducenten behöver beakta innehållet i det här kapitlet endast till de delar det gäller sådana sätt att genomföra distansrehabilitering som ingår i den rehabiliteringstjänst som serviceproducenten tillhandahåller.

Serviceproducenten ska genomföra distansrehabiliteringen på ett sådant sätt att

klienten

- upplever att distansrehabilitering är en metod som är lämplig för hen och som främjar rehabiliteringen
- upplever att den rehabilitering som genomförs ansikte mot ansikte och den som genomförs på distans utgör delar av **samma enhetliga rehabiliteringshelhet**
- kan lita på distansrehabiliteringens kvalitet samt på personalens färdigheter och kompetens
- kan delta i distansrehabiliteringen hemifrån eller från någon annan plats i sin vardagsmiljö enligt eget val
- får **anvisningar** för situationer där videosamtal avbryts **på grund av tekniska problem**
- får handledning och anvisningar för distansrehabiliteringen.

7.1 Genomförande av videosamtal och digital rehabilitering

Distansrehabilitering genomförs i klientens vardagsmiljö, vilket bidrar till att rehabiliteringen integreras i vardagen.

Det inledande samtal samt de förhandskontakter, kontakter mellan rehabiliteringsperioderna och uppföljande kontakter som ingår i rehabiliteringstjänsten kan genomföras i form av videosamtal. Därtill kan rehabiliteringen omfatta videosamtal som genomförs individuellt eller i grupp. Serviceproducenten ska komma överens med klienten om tidpunkterna för de individuella videosamtalen och vid behov om en tidpunkt då man testar förbindelsen.

Rehabiliteringen kan av grundad anledning (t.ex. en yrkesutbildad persons plötsliga frånvaro) genomföras i form av videosamtal också när klienten eller klienterna befinner sig på serviceproducentens verksamhetsställe. Då deltar klienten eller klienterna i videosamtalet vid serviceproducentens verksamhetsställe och någon av medlemmarna i det multiprofessionella teamet eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering deltar i realtid på distans. Serviceproducenten kan genomföra dessa videosamtal antingen för en enskild klient eller för en klientgrupp som deltar i samma rehabilitering vid samma verksamhetsställe. Serviceproducenten ska säkerställa att klienten eller hela klientgruppen vid behov får tekniskt stöd eller annat slags stöd (t.ex. genomförande av övningar) vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Utöver videosamtal kan rehabiliteringen omfatta digital rehabilitering och distansrehabiliteringsdagar. Vid digital rehabilitering arbetar klienten i huvudsak på egen hand och får individuellt stöd av medlemmarna i det multiprofessionella teamet eller av någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering samt respons på sina framsteg mot målen för rehabiliteringen. Det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering handleder den digitala rehabiliteringen oberoende av tid och plats vid den tidpunkt som serviceproducenten väljer.

Det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering har till uppgift att på förhand säkerställa att klienterna inför den digitala rehabiliteringen, under hela den tid som rehabiliteringen varar, har **tillräckligt** med sådant innehåll att arbeta med som främjar klienternas rehabilitering.

När tjänsten omfattar **digital rehabilitering** ska någon av medlemmarna i det multiprofessionella teamet eller någon annan yrkesutbildad person inom rehabilitering

- ladda upp innehållet för den digitala rehabiliteringen till en applikation eller en plattform
- uppdatera innehållet med beaktande av gruppens och den enskilda klientens behov och mål
- säkerställa att innehållet är tillgängligt.

Det är också möjligt att från FPA få tillgång till **färdigt innehåll för digital rehabilitering** som kan användas vid genomförandet av digital rehabilitering.

Distansrehabiliteringen och rehabiliteringen ansikte mot ansikte ska genomföras av de medlemmar i det multiprofessionella teamet eller de andra yrkesutbildade personer inom rehabilitering vars medverkan är **särskilt viktig** i klientens individuella situation och som bäst kan främja klientens rehabilitering.

Att beakta: Hur den distansrehabilitering som ingår i rehabiliteringen ska genomföras anges närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten i fråga.

7.2 Utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support

7.2.1 Klienternas utrustning

Innan rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten alltid försäkra sig om att klienten har en fungerande **enhet** (dator, pekplatta eller smarttelefon) med internetuppkoppling och **nödvändig kringutrustning** (t.ex. webbkamera och hörlurar).

Serviceproducenten ska **ha möjlighet** att för tiden med distansrehabilitering förse klienten med en enhet med internetuppkoppling och nödvändig kringutrustning, om videosamtal eller digital rehabilitering utgör en **obligatorisk del** av rehabiliteringen och klienten **inte har** egen utrustning.

Serviceproducenten ska komma överens med klienten om leveransen av enheten och/eller kringutrustningen innan distansrehabiliteringen inleds och om återlämningen när distansrehabiliteringen har avslutats. Serviceproducenten svarar för kostnaderna för leveransen av utrustningen.

Serviceproducenten eller FPA **är inte** skyldiga att erbjuda klienten en enhet eller kringutrustning då videosamtalen utgör ett **alternativt sätt** att genomföra förhandskontakter, kontakter mellan rehabiliteringsperioderna, uppföljande kontakter eller rehabilitering. Om klienten inte själv har den utrustning som behövs, ska kontakterna genomföras per telefon och den övriga rehabiliteringen ansikte mot ansikte.

Serviceproducenten ska se till att klienten får anvisningar om genomförandet av distansrehabilitering samt vid behov teknisk support och handledning (t.ex. om användningen av en applikation eller plattform).

7.2.2 Serviceproducentens utrustning, applikation eller plattform samt teknisk support

Serviceproducenten säkerställer att

- det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering har tillgång till sådana **enheter med internetuppkoppling** (t.ex. dator eller pekplatta) och kringutrustning (t.ex. webbkamera och hörlurar) som behövs

- det multiprofessionella teamet eller den yrkesutbildade personen inom rehabilitering för distansrehabiliteringen har tillgång till en **applikation eller plattform** som är datasäker, tillgänglig och lätt att använda och som klienten kan använda på olika enheter (dator, pekplatta eller smarttelefon)
- det multiprofessionella teamet eller den yrkesutbildade personen inom rehabilitering har tillgång till **teknisk support**
- klienten får handledning och anvisningar för distansrehabiliteringen
- klienten erbjuds **teknisk support** i samband med digital rehabilitering (t.ex. för användning av applikationen eller plattformen) under vardagar vid en tidpunkt som meddelats på förhand.

Att beakta: Utöver de priser som anges i avtalet **ersätter FPA inte** serviceproducenten eller klienten för andra kostnader som distansrehabiliteringen medför. Serviceproducentens uppgift är att svara för kostnaderna för ordnandet av distansrehabilitering (t.ex. utrustning, kostnader för användning av applikationen eller plattformen samt teknisk support). Serviceproducenten **får aldrig** ta ut någon avgift hos klienterna för användning av den utrustning som behövs vid distansrehabilitering.

7.3 Rum för distansrehabilitering där integritetsskyddet kan tillgodoses

7.3.1 Klientens rum

Serviceproducenten ska informera klienten om att deltagandet i distansrehabilitering förutsätter ett rum som är lugnt och där klientens integritetsskydd kan tillgodoses.

Att beakta: Vid videosamtal i gruppform ska särskild uppmärksamhet fästas vid integritetsskyddet. Serviceproducenten ska exempelvis försäkra sig om att närstående till klienterna eller andra utomstående personer inte befinner sig i samma rum under samtalet.

7.3.2 Rum som används av det multiprofessionella teamet och andra yrkesutbildade personer inom rehabilitering

För genomförande av distansrehabilitering ska det multiprofessionella teamet eller en yrkesutbildad person inom rehabilitering ha ett rum

- där man har tagit i beaktande sådana faktorer som påverkar miljön och kvaliteten på distansrehabiliteringen (t.ex. akustik och belysning) under videosamtal
- som är skyddat från utomstående och tillgodoser klientens integritetsskydd och datasäkerheten.

7.4 Datasäkerhet, dataskydd och tillgänglighet

Serviceproducenten har ansvar för att säkerställa datasäkerheten, dataskyddet och tillgängligheten vid distansrehabilitering (videosamtal och digital rehabilitering).

Serviceproducenten ska försäkra sig om att

- den i egenskap av sådan personuppgiftsansvarig som avses i EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) behandlar personuppgifter i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen och annan nationell speciallagstiftning
- de datasystem som är avsedda för behandling av klient- och patientuppgifter inom social- och hälsovården är förenliga med gällande bestämmelser och föreskrifter
- klienten är medveten om datasäkerheten och dataskyddet i fråga om de anslutningar och applikationer eller plattformar som används vid distansrehabiliteringen
- den iakttar samma principer för integritetsskydd som vid rehabilitering ansikte mot ansikte
- distansrehabiliteringen uppfyller tillgänglighetskraven i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). **Närmare information:** Regionförvaltningsverket.
- den följer de anvisningar som Valvira har utfärdat om distanstjänster.

Därtill ansvarar serviceproducenten för att

- de datasystem som vid distansrehabiliteringen används för förmedling och lagring av patientuppgifter uppfyller kraven i bestämmelserna om sekretess, dataskydd och datasäkerhet
- göra adekvata patientjournalsanteckningar i enlighet med rådande bestämmelser och föreskrifter

- patientregistret förs i enlighet med givna bestämmelser och föreskrifter.

FPA rekommenderar att serviceproducenten vid distansrehabilitering använder

- en krypterad dataförbindelse
- en applikation eller plattform som kräver stark autentisering av klienten när man i samband med distansrehabiliteringen behandlar dokument som innehåller patientuppgifter eller andra känsliga personuppgifter som gäller klienten.

Att beakta:

- För att datasäkerheten och dataskyddet ska kunna säkerställas och utvärderas rekommenderar FPA att en extern sakkunnig vid behov anlitas.
- Serviceproducenten ska alltid försäkra sig om att klienten har förstått anvisningarna som gäller datasäkerhet, dataskydd och integritetsskydd.

7.5 Säkerhet vid distansrehabilitering

Serviceproducenten ska ha anvisningar för nödsituationer (t.ex. sjukdomsattack) under videosamtal.

Dessutom ska serviceproducenten ha ett gällande **försäkringsskydd** enligt servicebeskrivningen även under distansrehabiliteringen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 16.1: Serviceproducentens försäkringsskydd.

7.6 Om klienten blir sjuk under distansrehabilitering

Om klienten insjuknar akut eller är kortvarigt sjuk under tiden för **individuell distansrehabilitering**, ska serviceproducenten komma överens med klienten om nya tidpunkter för videosamtal eller distansrehabiliteringsdagar.

Om klienten insjuknar akut eller är kortvarigt sjuk under **distansrehabilitering i gruppform**, ska serviceproducenten komma överens med klienten om nya tidpunkter för videosamtal och/eller distansrehabiliteringsdagar i grupp. Vid akut insjuknande ersätts ett videosamtal eller en distansrehabiliteringsdag i grupp som ett individuellt samtal eller en individuell distansrehabiliteringsdag, om det inte är möjligt att genomföra den ersättande gången i gruppform.

Faktureringen av distansrehabilitering påverkas i regel inte av att en klient är kortvarigt sjuk. Serviceproducenten kan fakturera enligt kostnaderna för distansrehabilitering, om rehabiliteringen trots insjuknandet genomförs på det sätt som beskrivs i servicebeskrivningen.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 21: Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader

7.7 Klienten deltar i distansrehabilitering under en utlandsvistelse

Serviceproducenten **kan inte** genomföra distansrehabilitering från utlandet.

En klient kan delta i distansrehabilitering under en utlandsvistelse på följande villkor:

- Klienten och serviceproducenten bedömer **på förhand** att det är ändamålsenligt att fortsätta rehabiliteringen och kommer tillsammans överens om att fortsätta med distansrehabiliteringen under den tid klienten är utomlands.
- Klienten ska ha en **enhet med internetuppkoppling** med vilken hen kan delta i distansrehabilitering.
- Klienten **betalar själv** alla eventuella extra kostnader som distansrehabiliteringen medför.
- Klienten ska vara medveten om att det **försäkringsskydd** som FPA kräver endast gäller rehabilitering som genomförs i Finland. Serviceproducenten ska informera klienten om huruvida försäkringsskyddet är mer omfattande än vad som krävs och om det gäller också när klienten är utomlands och deltar i distansrehabilitering.
- Serviceproducenten ska **på förhand** tillsammans med klienten gå igenom hur man går till väga vid en eventuell nödsituation (t.ex. sjukdomsattack) under ett videosamtal.

Att beakta: FPA **ersätter inte till någon del** extra kostnader som orsakas av att distansrehabilitering genomförs när klienten är utomlands.

8 Dokumentation

8.1 Dokumentation av genomförandet av rehabiliteringen

Serviceproducenten ska tydligt dokumentera genomförandet av klientens rehabilitering så att uppgifterna kommer till samlad nytta i arbetet under rehabiliteringen och så att de går att verifiera i efterhand. Varje klients personliga angelägenheter antecknas i separata handlingar.

Serviceproducenten ska säkerställa att möten mellan olika yrkesutbildade personer och aktörer samt den information som fås **alltid dokumenteras på ett omsorgsfullt sätt** i klientens handlingar, så att den kommunikation som gäller klienten (och en närstående/familjen) ska kunna skötas på ett lämpligt sätt mellan de sakkunniga.

Serviceproducenten ska dokumentera klientens rehabilitering på ett sådant sätt att

- klienten förstår betydelsen av att hens uppgifter dokumenteras, och är medveten om sin rätt att ta del av de handlingar som upprättats om hen
- dokumentationen görs omsorgsfullt och på ett säkert sätt med beaktande av dataskyddsbestämmelserna
- den fortlöpande utvärderingen och de gemensamma mötena dokumenteras i klientens rehabiliteringshandlingar
- dokumentationen av klientens uppgifter gör det möjligt att planera, genomföra och utvärdera rehabiliteringsverksamheten och att följa upp rehabiliteringen i efterhand.

8.1.1 Innehållet i klientens dokumentation

Serviceproducenten ska anteckna bland annat följande uppgifter i klientens handlingar:

- uppgifter om möten eller besök som genomförts individuellt eller i grupp (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- centrala uppgifter samt utvärderings- och mätresultat som fås genom kontakter och intervjuer

- metoder som främjar egenrehabilitering (inkl. uppgifter mellan perioderna för rehabiliteringsklienten)
- uppgifter om en närståendes deltagande
- uppgifter om samarbetet under rehabiliteringens gång
- uppgifter om videosamtal och distansrehabiliteringsdagar (tidpunkt, genomförare, innehåll och iakttagelser)
- uppgifter om genomförandet av digital rehabilitering
- all annan behövlig information som anknyter till genomförandet av distansrehabiliteringen.

Till klientens handlingar ska fogas

- tidsschemat för rehabiliteringen och uppgift om rehabiliteringslaget samt namnet och yrkes- eller uppgiftsbeteckningen för den yrkesutbildade person som tillhandahållit rehabiliteringen
- en skriftlig plan för genomförandet av klientens rehabilitering
- blanketten Mina mål
- blanketter som gäller utvärdering och mätning
- eventuella uppgifter mellan perioderna
- övrig information som gäller klientens rehabilitering.

Att beakta: Klientens närståendes **rehabiliteringsprogram** under rehabiliteringsperioden ska antecknas i samma dokument som klientens rehabiliteringsprogram. Anteckningen fungerar samtidigt som dokumentation av hur rehabiliteringen har genomförts för den närståendes del.

8.2 Rehabiliteringsrapport för klienten

En rehabiliteringsrapport är ett skriftligt sammandrag med tydliga rubriker som serviceproducenten utarbetar för klienten om hens rehabiliteringshelhet.

8.2.1 Allmänt om rehabiliteringsrapporten

Serviceproducenten ska upprätta en rehabiliteringsrapport efter att klientens **sista rehabiliteringsperiod har avslutats**. Ansvaret för att skriva rapporten och underteckna den vilar på den yrkesutbildade person (t.ex. den personliga handledaren) som i enlighet

med den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten har genomfört rehabiliteringen och ansvarat för den i sin helhet.

Ytterligare:

- Serviceproducenten ska vid behov kontakta den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård för att säkerställa att den fortsatta rehabilitering som eventuellt har planerats kommer att genomföras. För detta krävs klientens samtycke.
- Serviceproducenten ska ge klienten möjlighet att ta del av utkastet till rehabiliteringsrapporten samt informera klienten om bl.a. resultaten av olika mätningar och vad de betyder, så att klienten vet vad som antecknats om rehabiliteringen.
- (Personliga) uppgifter om klientens närstående **antecknas inte** i klientens rehabiliteringsrapport.
- **Serviceproducenten ska senare upprätta en separat uppföljningsrapport** över den uppföljande kontakt som genomförts efter rehabiliteringsperioden och skicka rapporten till klienten.

8.2.2 När ska rapporten skickas?

Serviceproducenten skickar rehabiliteringsrapporten per post till klienten, till FPA och enligt överenskommelse med klienten till andra aktörer (t.ex. den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för klientens vård).

Rapporten ska skickas till de ovannämnda aktörerna **inom 2 veckor efter att klientens sista rehabiliteringsperiod har avslutats. Att beakta:** Rapporten ska ha inkommit till FPA inom den utsatta tiden.

8.2.3 Innehållet i rehabiliteringsrapporten

Serviceproducenten ska upprätta klientens rehabiliteringsrapport så att den har följande innehåll med tydliga rubriker:

Sammanfattning

- klientens individuella situation när rehabiliteringen inleddes och när den avslutades
- klientens individuella rehabiliteringsmål och gruppens rehabiliteringsmål

- en beskrivning av klientens rehabiliteringsprocess, hur aktivt klienten medverkat för sin egen rehabilitering, hur klienten klarat sig under rehabiliteringen samt de individuella faktorer, miljöfaktorer och andra faktorer som kan ha inverkat på klientens situation
- en beskrivning av klientens funktionsförmåga i den egna vardagen (utifrån de uppgifter som finns att tillgå) och av rehabiliteringens inverkan på funktionsförmågan
- en kort beskrivning av resultaten av klientens rehabilitering: iakttagelser av hur klientens funktionsförmåga har utvecklats, hur framstegen kan observeras rent konkret och vilka faktorer i rehabiliteringen som har bidragit till detta
- centrala mätresultat och rekommendationer.

Frågor som gäller klientens individuella rehabiliteringsmål

- individuella rehabiliteringsbehov och förväntningar på rehabiliteringen
- de mål som formulerats för klientens rehabilitering, de metoder som använts för att formulera målen, i vilken mån målen har uppnåtts samt en beskrivning av det arbete som gjorts för att nå målen
- förändringar som gäller vardagen, arbete och/eller studier
- klientens egen bedömning av
 - den genomgångna rehabiliteringen
 - sin egen medverkan
 - rehabiliteringsprocessen och hur rehabiliteringsmålen har uppnåtts
- slutledningar samt rekommendationer och planer för fortsättningen (inkl. egenrehabilitering), vilken typ av stödåtgärder och/eller tjänster som eventuellt behövs i fortsättningen för att planerna ska kunna genomföras, tids-schemat för stödåtgärderna och/eller tjänsterna och hur man har säkerställt tillgången till dem
- iakttagelser av hur klientens funktionsförmåga har förbättrats, med avseende på bland annat klientens resurser, närmaste krets och miljö
- resultaten av de centrala mät- och utvärderingsmetoder som använts vid rehabiliteringen, en beskrivning av dem i ord samt uppföljning av resultaten
- uppföljning av målen i samband med eventuella fortsättningsperioder.

Sättet att delta i rehabiliteringen och beskrivning av genomförandet

- gruppens rehabiliteringsbehov och förväntningar på rehabiliteringen
- beskrivning av gruppens målinriktade arbete och av hur gruppens rehabiliteringsmål har uppfyllts
- på vilket sätt, var och i hur många perioder rehabiliteringen har genomförts
- på vilket sätt grupprehabiliteringen har genomförts (t.ex. arbete i smågrupper, gruppsammanhållning etc.)
- eventuella andra observationer gällande gruppens verksamhet.

Distansrehabilitering

- uppgifter om genomförandet av individuella videosamtal och videosamtal i grupp (bl.a. tidpunkt, genomförare, innehållet i korthet, närståendes deltagande)
- genomförandet av distansrehabiliteringsdagar
- genomförandet av digital rehabilitering och handledning i samband med den
- hur kamratstödet fungerat
- andra iakttagelser och behövliga uppgifter om distansrehabiliteringen.

Slutlig utvärdering av klientens situation när rehabiliteringen avslutas

- iakttagelser eller eventuella separata utlåtanden av de olika yrkesutbildade personerna om klientens situation och deltagande i rehabiliteringen
- eventuellt nätverkssamarbete, hur samarbetet fungerat, de medverkande aktörerna samt resultaten.

Uppgifter om de yrkesutbildade personer som har genomfört rehabiliteringen

- namn, yrkesställning, roll och andel i genomförandet av rehabiliteringen
- grundad anledning ifall ett videosamtal har genomförts så att klienten har varit på serviceproducentens verksamhetsställe och den yrkesutbildade personen på distans

Serviceproducentens kontaktinformation

- namn, adress, telefonnummer och e-postadress
- kontaktinformation för serviceproducentens kontaktperson

Bilagor

- blanketten Mina mål
- blankett i original som undertecknats av klienten: "Samtycke till deltagande i undersökning" (KU 5r)
- eventuella övriga bilagor.

8.2.4 Anteckning om en närståendes eller familjens deltagande

Om en närstående eller familjen har deltagit i klientens rehabilitering antecknar serviceproducenten **följande uppgifter** i klientens rehabiliteringsrapport:

- den närståendes namn
- den närståendes relation till klienten (t.ex. mor, partner, annan relation)
- tidpunkten för deltagandet i rehabiliteringen
- syftet med den närståendes deltagande och vilken inverkan detta haft på **klientens rehabilitering**.

8.3 Kort rehabiliteringsrapport

Serviceproducenten ska upprätta en **kort rehabiliteringsrapport** för klienten till exempel i en situation där

- rehabiliteringen **avbryts**
- eller**
- **rehabiliteringen genomförs i flera perioder och ett skriftligt dokument behövs, t.ex. gällande deltagande i rehabiliteringen och hur rehabiliteringen har framskridit** (det här **gäller inte** den sista rehabiliteringsperioden).

Den korta rapporten ska överlämnas **till klienten**. Rapporten ska också, med klientens samtycke, skickas till **de aktörer som behöver rapporten**. Rapporten ska alltid skickas till FPA om klientens rehabilitering har avbrutits. I annat fall ska rapporten skickas till FPA endast vid behov. En kort rehabiliteringsrapport **innehåller inte** bilagor.

8.3.1 Innehållet i en kort rehabiliteringsrapport

En kort rehabiliteringsrapport ska ha följande innehåll med tydliga rubriker:

- en sammanfattad beskrivning av
 - klientens individuella situation då rehabiliteringen inleddes
 - klientens mål för rehabiliteringen
 - hur rehabiliteringen framskridit
 - klientens deltagande i rehabiliteringen (inkl. egenrehabilitering)
 - på vilket sätt klienten har deltagit i rehabiliteringen
 - de orsaker som ledde till att rehabiliteringen avbröts (om rehabiliteringen har avbrutits).

8.4 Uppföljningsrapport

En uppföljningsrapport är en sammanställning som serviceproducenten upprättar över de uppföljande kontakter som genomförts. Uppföljningsrapporten upprättas när den **sista uppföljande kontakten** mellan serviceproducenten och klienten har genomförts. Uppföljningsrapporten **innehåller inte** bilagor.

8.4.1 Innehållet i uppföljningsrapporten

Uppföljningsrapporten ska innehålla följande:

- den bedömning av hur klientens funktions-, studie- och/eller arbetsförmåga har utvecklats som serviceproducenten gjort i anslutning till uppföljningen av rehabiliteringen
- sådant nytt som uppdragats under uppföljningen
- uppgift om vilken utvärderbar effekt rehabiliteringen, egenrehabiliteringen och resultatet av klientens rehabilitering har på klientens vardag, arbete och/eller studier inom den närmaste framtiden
- bedömning av behovet av fortsatt rehabilitering för klienten
- de rekommenderade och tillsammans med klienten avtalade eventuella fortsatta åtgärderna och planerna (inkl. egenrehabilitering).

Uppföljningsrapporten ska alltid skickas **till klienten**. Därtill ska uppföljningsrapporten skickas **till FPA** om klientens

- individuella behov eller situation kräver fortsatta åtgärder av FPA

- rehabilitering är förknippad med något särskilt som FPA bör informeras om.

8.5 Deltagarintyg

Deltagarintyget ska formuleras enligt den anvisning som finns på FPA:s webbplats. **Närmare information:** Rehabiliteringstjänster - Anvisningar för serviceproducenten.

Om klienten ansöker om rehabiliteringspenning kan hen lämna in deltagarintyget till FPA i e-tjänsten för privatpersoner, MittFPA (www.fpa.fi/mittfpa).

9 Personalen samt kamratstödjare och erfarenhetsexperter

Serviceproducenten ansvarar för att den personal som genomför rehabiliteringen har en **officiellt godkänd utbildning och kompetens som motsvarar yrkesbeteckningen**. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, bilaga 1: Yrkes- och uppgiftsbeteckningar.

9.1 Personal som genomför rehabiliteringen

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten finns alltid en närmare beskrivning av **den personal som genomför rehabiliteringen samt vilka uppgifter och roller personalen har**. Där beskrivs också kraven på erfarenhet och utbildning hos personalen. **Att beakta:** Som erfarenhet godkänns arbetserfarenhet som personen förvärvat efter att hen genomgått den utbildning som krävs och fått sin behörighet godkänd.

Serviceproducenten ska se till och säkerställa t.ex. att

- det har gjorts en kontroll av brottslig bakgrund och lämplighet hos de personer som arbetar med barn, om serviceproducenten producerar tjänster för minderåriga personer och barnfamiljer (lag om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn 504/2002)
- personalen **utbildas** och **introduceras** i sina uppgifter så att arbetet förlöper i enlighet med servicebeskrivningen
- personalens kompetens uppfyller kraven och upprätthålls **i alla lägen** (också i samband med plötslig frånvaro och i fråga om nya anställda)

- personalen har **tillräckligt med forskningsbaserad och aktuell information** om klientgruppens sjukdom eller funktionsnedsättning för att personalen ska kunna stödja klientens rehabilitering på ett övergripande sätt
- det innan rehabiliteringstjänsten inleds ordnas **utbildning** för personalen för att säkerställa att personalen har den kompetens som behövs för att genomföra rehabiliteringen för målgruppen
- det finns **tillräckligt med personal** som kan svara mot klienternas behov och som kan assistera klienterna (och de närstående) under rehabiliteringen och inkvarteringen
- det finns tillräckligt med sådan personal som kan använda alternativa kommunikationssätt utifrån klienternas behov (t.ex. handtecken, kommunikationsmetoder som stöder och ersätter tal).

9.1.1 Serviceansvarig

Serviceproducenten ska utse en serviceansvarig för varje servicehelhet med uppgiften att utifrån sin roll organisera, koordinera och säkerställa att rehabiliteringen fungerar och håller jämn kvalitet. Personen ska ha förutsättningar och kompetens att sköta ovan nämnda uppgifter i enlighet med målsättningarna. Den serviceansvariga **ska inte höra** till den högsta ledningen i serviceproducentens organisation.

Den serviceansvariga har som uppgift att

- se till att innehållen i rehabiliteringstjänsterna och serviceproducentens interna förfaranden är enhetliga
- säkerställa att personalen förstår de särskilda behoven hos den klientgrupp som deltar i rehabiliteringen och hur dessa ska beaktas vid genomförandet av tjänsten
- utifrån sin roll bedöma personalens behov av intern och extern utbildning med tanke på målgruppen
- hela tiden planera och utveckla verksamheten så att den passar klienterna utgående från bl.a. informationen på blanketterna för förhandsuppgifter och respons från klienterna
- ansvara för att respons från klienterna behandlas samt förmedla den till ledningen för kännedom och för nödvändiga åtgärder.

Att beakta: Om det **inte** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges något om en serviceansvarig **förutsätts det inte** att serviceproducenten utser en serviceansvarig för tjänsten i fråga.

9.1.2 Kontaktperson

Kontaktpersonen fungerar i rehabiliteringen som en länk i kommunikationen mellan klientgruppen och serviceproducenten. Kontaktpersonen är en (1) av de obligatoriska medlemmarna i det multiprofessionella teamet under kursen.

Att beakta: Om det **inte** i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges något om en kontaktperson **förutsätts det inte** att serviceproducenten utser en kontaktperson för tjänsten i fråga.

9.1.3 Personlig handledare

Den personliga handledaren är en person som utsetts till egen kontaktperson för klienten för den tid rehabiliteringen pågår. Den personliga handledaren har som uppgift att bl.a.

- handleda och ge klienten råd på ett individuellt plan i sådant som gäller rehabiliteringen
- medan rehabiliteringen pågår sköta kontakterna med klienten (och med andra behövliga aktörer) i anslutning till klientens rehabilitering
- följa upp genomförandet av rehabiliteringen och uppfyllelsen av de mål som formulerats för rehabiliteringen.

Att beakta: Om det i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten i fråga **inte** anges något om en personlig handledare, **krävs det inte** att en personlig handledare utses.

9.2 Kamratstödjare och erfarenhetsexpert

Serviceproducenten kan i rehabiliteringsverksamheten använda **kamratstödjare** eller **erfarenhetsexperten** som stöd i klientens rehabiliteringsprocess. Informera klienten om kamratstödjarens eller erfarenhetsexpertens roll i rehabiliteringen.

- En **kamratstödjare** är en person som har genomgått en sådan utbildning för kamratstödjare som ordnas av olika organisationer eller som har fått introduktion för uppgiften av serviceproducenten och som har en liknande funktionsnedsättning eller sjukdom som klienten. Efter utbildningen har deltagarna verktyg för att leda kamratstödsträffar ansikte mot ansikte eller på nätet.
- En **erfarenhetsexpert** är en person som har fått utbildning för uppgiften och som i och med sin egen eller en närståendes sjukdom har erfarenhet av sjukdomen och rehabiliteringen samt av nyttjande av social- och hälsovårdstjänster.

Kamratstödjaren och erfarenhetsexperten **kan medverka** i genomförandet av klientens rehabiliteringsprogram **tillsammans med det multiprofessionella teamet** genom att sporra och stödja klienten utifrån sina egna erfarenheter och med hjälp av berättelser om hur de själva har tagit sig igenom sina svårigheter. Serviceproducenten ska säkerställa att kamratstödjarnas och erfarenhetsexperternas medverkan är ändamålsenlig och att de förbinder sig till tystnadsplikt samt se till att de får tillräcklig handledning i sitt uppdrag.

Att beakta:

Om klienten vill kan hen själv ta upp sina personliga angelägenheter med kamratstödjaren eller erfarenhetsexperten. Kamratstödjarna och erfarenhetsexperterna **har inte** rätt att hantera klientens personuppgifter och handlingar utan klientens samtycke.

9.3 Personalförändringar och vikariat under avtalsperioden

9.3.1 Allmänt

Serviceproducenten ansvarar för att

- det finns **tillräckligt** med kompetent reservpersonal som kan vikariera under den ordinarie yrkesutbildade personalens semestrar och vid plötsliga situationer, såsom kortvariga sjukledigheter
- då personal byts ut eller vid vikariat se till att den nya personalen uppfyller de krav på utbildning och erfarenhet som anges i den bilaga till servicebeskrivningen för rehabiliteringen som innehåller yrkes- och uppgiftsbeteckningar.

Att beakta: Vid vikariat på mindre än 4 månader för legitimerade yrkesutbildade personer inom **socialvården** följer man lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

9.3.2 När vikarien är en studerande

En studerande kan **kortvarigt** (mindre än 4 månader) vikariera för en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet i uppgifter inom sitt eget yrkesområde. En studerande som vikarierar ska med godkänt vitsord ha klarat av 2/3 av studiepoängen inom utbildningen i fråga.

Den studerande ska använda beteckningen studerande och en handledare inom samma yrkesbransch ska utses för den studerande.

Under en period på 12 månader kan högst en (1) studerande åt gången per rehabiliteringstjänst vikariera för en yrkesutbildad person i det multiprofessionella teamet.

9.3.3 Vikarie för specialistläkaren

Allmänt om vikarier för specialistläkaren:

- Vikarie för specialistläkaren är **alltid** en specialistläkare **eller** en läkare under specialistutbildning inom området i fråga.
- Den vikarierande läkarens specialiseringsområde ska vara samma som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- Specialistläkarvikariat som är **kortare än 4 månader** kan skötas av en legitimerad läkare. Längre vikariat sköts av en specialistläkare eller en läkare under specialistutbildning.

Om en läkare under specialistutbildning vikarierar för specialistläkaren

- kan den läkare som är under specialistutbildning vikariera för specialistläkaren inom rehabiliteringstjänsten i fråga **i högst 12 månaders tid**
 - kan under en och samma **12 månaders period högst en (1)** läkare under specialistutbildning åt gången vara verksam inom rehabiliteringstjänsten i fråga
- kan läkaren under specialistutbildning ersätta **50 %** av specialistläkarens arbetsinsats

- sköts uppgiften under den övriga tiden av en specialistläkare som uppfyller kraven och behörighetsvillkoren i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- ska serviceproducenten till handledande läkare för den vikarierande läkaren under specialistutbildning utse en specialistläkare som uppfyller kraven i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten
- är arbetet hos serviceproducenten en praktikperiod som ingår i läkarens specialistutbildning.

10 Tolkning

10.1 Tolkning till och från främmande språk och de andra inhemska språken

FPA ordnar tolkning till och från ett främmande språk för klienter som deltar i rehabilitering. Tolkning till och från främmande språk kan beviljas på det sätt som FPA särskilt fastställt. För svenskspråkiga och samiskspråkiga klienter ska tolkning ordnas på klientens modersmål, om rehabiliteringen genomförs på finska.

Serviceproducenten får i samband med rehabiliteringsbeslutet anvisningsbrevet *Ordnanande av tolkning till och från främmande språk i samband med rehabilitering*. Brevet innehåller instruktioner för rehabilitering som kräver tolkning. **Mer information om tolkning i samband med rehabilitering finns bland anvisningarna för serviceproducenter på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Tolkning i samband med rehabilitering.**

De tolkar som anlitas är sådana som arbetar för en serviceproducent som har ingått avtal med FPA. Tolkningen till och från ett främmande språk i samband med rehabilitering kan genomföras som tolkning på plats eller som distanstolkning. FPA ersätter producenten av tolktjänsten för kostnaderna för tolkningen. För klienten är tolkningen gratis.

10.2 Distanstolkning

Distanstolkning genomförs per telefon eller i form av ett videosamtal.

10.3 Tolkjänster för personer med funktionsnedsättning

Klienter med syn- och hörselnedsättning, hörselnedsättning eller tal- och språkstörning har rätt till tolknings- och översättningshjälp i enlighet med lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

11 Lokaler och utrustning som används vid genomförandet av rehabiliteringen

11.1 Rehabiliteringslokaler

Klientens rehabilitering genomförs vid **serviceproducentens verksamhetsställe**, som ska vara

- **en slutenvårdsenhet**
- **en öppenvårdsenhet eller**
- **en annan verksamhetsenhet.**

Vilka krav som ställs på **verksamhetsstället anges alltid** i kapitlet om lokaler i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

11.1.1 Lokalerna vid en slutenvårdsenhet

Vid en slutenvårdsenhet ska finnas åtminstone

- inkvarteringslokaler för klienten (med närstående)
- matsal
- allmänna utrymmen med väntrum och toalett
- vilrum
- rum för individuella möten med klienterna
- rum för grupparbete.

11.1.2 Lokalerna vid öppenvårdsenheten

Vid öppenvårdsenheten ska finnas åtminstone

- matsal
- allmänna utrymmen med väntrum och toalett
- vilrum

- rum för individuella möten med klienterna
- rum för grupparbete.

11.1.3 Annan verksamhetsenhet

Vid en annan verksamhetsenhet ska det finnas åtminstone

- 1 rum (för individuell verksamhet eller gruppverksamhet)
- ett separat väntrum med toalett.

11.2 Övriga lokaler som krävs för genomförande av rehabiliteringen

Genomförandet av rehabiliteringen kan kräva att det utöver det verksamhetsställe (öppenvårdsenhet, slutenvårdsenhet eller annan verksamhetsenhet) som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **också finns andra lokaler**.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **anges** var de andra lokalerna i fråga ska vara belägna. **Närmare information** (ifall lokalerna har fastställts): den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, Övriga lokaler som krävs för genomförande av rehabiliteringen.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges huruvida

- det inom rehabiliteringstjänsten i fråga **utöver verksamhetsstället krävs** andra lokaler
- lokalerna kan vara belägna **någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe**.

Andra lokaler är exempelvis

- gym
- motionssal
- bassängutrymmen
- inkvarteringslokaler
 - **Att beakta!**
 - Endast då klientens rehabilitering genomförs vid ett verksamhetsställe som är en **öppenvårdsenhet** eller en så kallad **annan verksamhetsenhet** kan den lokal där klienten är inkvarterad

vara belägen **någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.**

- När klienten är inkvarterad någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe får matsalen i anslutning till inkvarteringen ligga **på högst 500 meters avstånd** från inkvarteringslokalerna.
- matsal
 - **Att beakta!**
 - Endast då klientens rehabilitering genomförs vid ett verksamhetsställe som är en **öppenvårdsenhet** eller en **annan verksamhetsenhet** kan den matsal som klienten använder vara belägen **någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.**
 - Om matsalen i fråga är belägen någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe ska den ligga **på högst 500 meters avstånd** från serviceproducentens verksamhetsställe eller från den inkvarteringslokal där klienten är inkvarterad.

De övriga lokaler som krävs för genomförandet av rehabiliteringen får (med undantag för matsalar) ligga på **högst 10 kilometers avstånd** från serviceproducentens verksamhetsställe, såvida inget annat har angetts i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. Serviceproducenten ska för klienten (och klientens närstående) ordna trygga transporter till och från de här lokalerna samt stå för transportkostnaderna.

11.3 Övriga lokaler än de som krävs inom rehabiliteringstjänsten

Utöver de lokaler som anges och som krävs inom rehabiliteringstjänsten kan serviceproducenten ha andra rehabiliteringslokaler (t.ex. gym) som används vid genomförandet av rehabiliteringen. Även i dessa lokaler ska serviceproducenten beakta de krav på säkerhet och tillgänglighet som gäller lokaler och som anges i servicebeskrivningen. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 11.4: Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen.

11.4 Allmänt om serviceproducentens lokaler och omgivningen

11.4.1 Rehabiliteringslokaler

Serviceproducenten ansvarar för att rehabiliteringslokalerna

- är ändamålsenliga, trygga, rymliga, rena och snygga, trivsamma och mångsidiga, och att de har behövliga hjälpmedel för omgivningskontroll, larmsystem och larmutrustning
- är lämpliga med hänsyn till klienternas rörelseförmåga, funktionsförmåga, ålder och sjukdom eller funktionsnedsättning och sådana att klienterna kan klara sig på egen hand i dem
- lämpar sig för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga
- motsvarar klienternas behov, ligger nära varandra, kan nås av klienterna utan besvär och har nödvändig skyltning
- är lämpliga för klienterna att vistas i och för fritidsverksamhet och har sådan fritidsutrustning som behövs.

Utöver det ska serviceproducenten se till att klienterna under rehabiliteringen har tillgång till

- vil- och pausrum
- låsbara förvaringsutrymmen.

11.4.2 Omgivningen utomhus

Serviceproducenten ska också se till att

- omgivningen kring lokalen är korrekt utmärkt
- gångvägarna är överskådliga och trygga så att klienterna kan röra sig ute på egen hand
- utebelysningen är effektiv och omfattande.

11.5 Renovering av lokaler

Serviceproducenten ska **omedelbart** informera om sådana kommande renoveringar, reparationer och ombyggnader av rehabiliteringslokalerna som serviceproducenten har vetskap om genom att skicka ett meddelande till e-postadressen kuntoutus_sopimus-hallinta@kela.fi. Man ska ange när reparations- eller ändringsarbetena börjar och tar slut samt hur renoveringen inverkar på genomförandet av rehabiliteringstjänsten.

Renoveringarna ska tidsmässigt planeras in så att de orsakar så lite störningar som möjligt för klienterna. Om ombyggnaderna eller reparationerna stör klientens rehabilitering (t.ex. om bassängutrymmena är ur bruk) hänvisar FPA vid behov klienten till en annan serviceproducent.

Om renoveringen orsakar behov av en tillfällig lokal ska serviceproducenten i god tid ta kontakt med FPA på adressen kuntutus_sopimushallinta(at)kela.fi. Den tillfälliga lokalen ska **alltid** godkännas av FPA på förhand.

Serviceproducenten ska **alltid** på förhand i kallelsebrevet informera klienten om eventuella renoveringar eller reparations- och ombyggnadsarbeten. Klienten måste ges möjlighet att på grund av renoveringen flytta rehabiliteringen till en annan tidpunkt eller välja en annan serviceproducent.

11.6 Utrustning

Serviceproducenten ska se till att den utrustning som används vid rehabiliteringen

- motsvarar klienternas behov, är mångsidig och säker att använda
- har genomgått underhåll, är kalibrerad och fungerar pålitligt, och att de som använder utrustningen har instruerats i användningen på korrekt sätt.

Serviceproducenten ska också i enlighet med arbetarskyddslagen säkerställa att arbetsmaskinerna och arbetsredskapen i de egna lokalerna används på ett säkert sätt vid rehabiliteringen.

12 Inkvartering

12.1 Hur inkvarteringen ska ordnas

Kraven på klientens inkvartering och inkvarteringslokalerna beskrivs **alltid** närmare i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, om klientens rehabilitering omfattar möjlighet till inkvartering.

Inkvarteringen ska ordnas på det sätt som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten

- **vid en slutenvårdsenhet**

eller

- **i andra lokaler** (inkvarteringslokaler) som kan vara belägna någon annanstans än vid serviceproducentens verksamhetsställe.

Närmare information: den allmänna delen av servicebeskrivningen, kapitel 12: Inkvartering **och** den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, kapitlet om inkvartering av klienten under rehabiliteringen.

12.2 Överlämnande av rum på ankomstdagen och avresedagen

12.2.1 Ankomstdag

Allmän praxis

Serviceproducenten ska överlåta rummet till en klient som ska inkvarteras **senast kl. 15.00** den dag då rehabiliteringen inleds.

Klientens bagage förvaras i förvaringsutrymmen vid serviceproducentens verksamhetsställe ända tills klienten får tillgång till rummet. Klienten måste också ha tillgång till ett gemensamt vilrum ända till dess.

Att beakta: Serviceproducenten kan också överlåta rummet till klienten genast när klienten anländer till inkvarteringsstället, men det får inte orsaka några extra kostnader för klienten eller för FPA.

Undantagsförfarande (överlåtelse av rum till klienten)

Vissa klientgrupper, som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, ska få tillgång till sitt rum genast när de anländer till inkvarteringsstället **den dag som rehabiliteringen inleds**. De klienter som detta undantagsförfarande gäller definieras alltid separat i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

12.2.2 Avresedag

Allmän praxis

En klient som inkvarteras ska ha tillgång till sitt rum **till kl. 12.00** på avresedagen. Efter att rummet har återlämnats förvaras klientens bagage i förvaringsutrymmen vid serviceproducentens verksamhetsställe. Klienterna måste också ha tillgång till ett gemensamt vilrum ända till rehabiliteringsdagens slut.

Att beakta: Serviceproducenten kan också gå med på att klienten återlämnar rummet senare på avresedagen, men det får inte orsaka några extra kostnader för klienten eller för FPA.

Undantagsförfarande (återlämnande av rum)

Vissa klientgrupper, som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten, ska ha tillgång till sitt rum **tills rehabiliteringen avslutas** på avresedagen. Klienter som det här undantagsförfarandet gäller anges separat i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

12.3 Inkvarteringen för klienterna

Serviceproducenten ska ordna inkvarteringen för rehabiliteringsklienterna i dubbelrum med toalett och dusch. Serviceproducenten ska sträva efter att beakta klienternas särskilda behov i inkvarteringsarrangemangen så att rehabiliteringen kan genomföras på ett smidigt sätt. Sådana särskilda behov är t.ex. rummets läge (rummet måste ligga nära det ställe där rehabiliteringen äger rum) eller rummets storlek (t.ex. hjälpmedel som klienten behöver för att förflytta sig måste utan att de orsakar fara rymmas i klientens inkvarteringsrum eller en familj med flera barn måste få tillräckligt med utrymme för inkvartering).

Serviceproducenten ska ordna inkvarteringen för klienten på ett sådant sätt att

- klienten kan vila utan att bli störd
- klienten har ett eget låsbart skåp i sitt rum
- sängkläderna byts minst en gång i veckan med beaktande av de behov som klientens sjukdom eller funktionsnedsättning medför

- rummen regelbundet städas och rengörs i sin helhet.

12.3.1 Inkvartering för klientens närstående och familj

Klientens närstående som deltar i rehabiliteringen ska i regel inkvarteras i samma rum som klienten.

Klienter som deltar i familjerehabilitering ska inkvarteras i **rum som är större än dubbelrum** och som har toalett och dusch samt där de särskilda behoven hos dem som inkvarteras har beaktats. En del av familjerummen kan vara sådana att de har en mellandörr till ett annat rum.

12.3.2 Särskilda situationer (allergier, assistans- eller ledarhund)

Klienter med allergier ska inkvarteras i rum som lämpar sig för dem.

Att beakta: Om klienten har med sig en ledar- eller assistanshund ska inkvarteringen för klienten och hunden ordnas så att klienten kan tillgodose hundens behov.

12.3.3 Inkvartering i enkelrum (Gäller inte familjekurser för barn)

Klienten ska inkvarteras i enkelrum om det enligt den läkare som serviceproducenten anlitar finns medicinska eller andra skäl som motiverar detta. Rumsarrangemanget får inte orsaka klienten eller FPA extra kostnader (se kapitlet Anvisningar för exceptionella situationer).

Ifall klienten av personliga skäl önskar ett eget rum och det går att ordna, betalar klienten själv den extra kostnaden för detta. **Att beakta:** FPA betalar inte i något fall ersättning för extra kostnader för enkelrum.

12.3.4 Klient under 18 år som inkvarteras ensam

Inkvarteringen och måltiderna för en klient under 18 år som inkvarteras ensam ska **alltid** ordnas vid samma slutenvårdsenhet där rehabiliteringen genomförs. Det här gäller också kvällen innan rehabiliteringen börjar.

13 Måltider

13.1 Mat

De måltider som serveras ska bilda en helhet där måltiderna är hälsosamma, fullvärdiga och kompletterar varandra.

De måltider och mellanmål som serveras klienterna ska

- vara mångsidiga, hälsofrämjande och smakliga
- följa näringsrekommendationerna och lämpa sig för olika målgrupper samt
- lämpa sig för klienter som följer en specialdiet.

Serviceproducenten ska använda en måltidsmodell för att hjälpa klienten förstå vilka ingredienser en näringsmässigt tillräcklig måltid består av. Målet är att den tallriksmodell eller kostrådgivning som klienten får under rehabiliteringen ska fungera som modell för bra kostval också i klientens vardag efter att rehabiliteringen har avslutats.

Också den restaurang/matsal som producerar måltidstjänsterna ska för sin del stödja de mål som ställts upp för rehabiliteringskurserna (t.ex. diabetes-, hjärt- och Tules-kurser) så att den mat som serveras klienterna bidrar till att stödja de ändringar som klienten strävar efter att göra i sina levnadsvanor. Till serviceproducentens uppgift hör också att regelbundet bedöma kvaliteten på maten och verksamheten hos den restaurang/matsal som producerar måltidstjänsterna. Dessa ovannämnda faktorer ska särskilt beaktas i samband med förändringar där t.ex. klienternas matställe eller innehavaren av klientrestaurangen byts ut.

13.1.1 Specialdieter

Klientens eventuella behov av specialdiet ska utredas på förhand **i samband med förhandskontakten/det inledande samtalet** eller **senast då rehabiliteringen inleds**. En specialdiet kan **ingå i behandlingen av klientens sjukdom** och syftet med den är att stödja klientens allmänna hälsa. Serviceproducenten ansvarar för att klienter som av hälsoskäl följer en specialdiet erbjuds lämplig kost. Serviceproducenten ska säkerställa att specialdieter är i linje med näringsrekommendationerna.

Serviceproducenten ansvarar för att ordna måltider för klienter som följer de vanligaste dieterna, till exempel klienter med **diabetes, allergier, celiaki** och klienter som följer en vegansk diet. Till serviceproducentens uppgift hör också att säkerställa att personalen har sådant specialkunnande gällande kost att klienterna kan följa sina specialdieter.

13.1.2 Matvanor enligt övertygelse

Serviceproducenten kan efter eget omdöme beakta sådana särskilda behov i fråga om mat och måltider som hänför sig till klientens övertygelse och/eller kultur, och som avsevärt avviker från de matvanor och den diet som den finländska majoritetsbefolkningen följer.

13.2 Allmänt om måltiderna

Klienternas måltider ska ordnas enligt något av följande alternativ:

- vid serviceproducentens verksamhetsställe
- i separata inkvarteringslokaler **eller**
- i en separat matsal.

Att beakta:

- I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges alltid närmare var klienternas måltider ska ordnas.

13.3 Måltider för klienterna

13.3.1 Måltider för klienter som inkvarteras (tidigare helpension)

I helpension för klienter (med närstående) som inkvarteras ingår **frukost, lunch, middag** och **mellanmål** (på dagen och kvällen) som självbetjäning eller vid behov med assistans.

Den dag rehabiliteringsperioden inleds ska klienten serveras

- frukost, om rehabiliteringen börjar kl. 10.30 eller tidigare eller om klienten har anlänt kvällen innan och övernattat
- i övrigt samma måltider och mellanmål som vid helpension.

Den dag rehabiliteringsperioden avslutas ska klienten utöver frukost serveras

- lunch och vid behov mellanmål.

Att beakta: Om klienten anländer till rehabiliteringsstället redan föregående kväll betalar klienten själv för sin övernattning och sina måltider (med undantag för frukosten som ingår i måltiderna under den dag då rehabiliteringsperioden inleds).

13.3.2 Måltider för klienter som inte inkvarteras (tidigare öppen vård)

Klienter (och närstående) som inte inkvarteras ska dagligen serveras minst **1 måltid** (lunch eller middag) och **1-2 mellanmål**.

Att beakta: Alla föräldrar som deltar i familjekurser ska dessutom serveras ett kvällsmål (som mellanmål), om föräldrarnas lediga kväll genomförs i serviceproducentens lokaler.

13.3.3 Måltider i samband med besök/möte i serviceproducentens lokaler

Klienten ska serveras **lunch** eller **middag**, om besöket eller mötet varar **minst 2 timmar** och genomförs i serviceproducentens lokaler.

Att beakta:

- Längden på ett besök eller ett möte **omfattar inte** måltidspaus.
- **Klientens** måltider varken ordnas eller ersätts vid distansrehabilitering.

14 Kvalitetsarbete och uppföljning av verksamheten

14.1 Kvalitetsledning och uppföljning av verksamheten

Genom kvalitetsledning leds, planeras, utvärderas och förbättras verksamheten som helhet för att de kvalitetsmål som satts upp för rehabiliteringen ska nås. Målet är att klienten får rehabilitering av hög kvalitet utifrån sina behov och mål vid rätt tidpunkt och på rätt ställe.

Serviceproducenten ska utveckla den kvalitetsledning som anknyter till rehabiliteringen som helhet, och kvalitetsarbetet ska gälla alla rehabiliteringstjänster som ordnas av FPA. Rehabilitering av hög kvalitet innebär tjänster som grundar sig på bästa tillgängliga kunskap eller evidens och som främjar klientens funktionsförmåga, välbefinnande och arbetsförmåga och där målet är att maximera rehabiliteringens effekt och att minimera riskerna.

Enligt lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023) har serviceproducenten till uppdrag att övervaka tjänsternas kvalitet, ändamålsenlighet och klient- och patientsäkerhet. Serviceproducenten ska göra upp en plan för egenkontroll och ett program för egenkontroll samt utse en ansvarig person på det sätt som förutsätts i lagen.

14.1.1 Innehållet i serviceproducentens kvalitetsledning och åtgärder som anknyter till den

Användning av en kvalitetshandbok

Serviceproducenten ska fastställa och anteckna kvalitetsmålen för centrala funktioner och åtgärder i en kvalitetshandbok.

Kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet omfattar utifrån varje servicebeskrivning för rehabilitering

- en skriftlig processbeskrivning eller ett skriftligt schema
- en beskrivning av personalens ansvarsområden och uppgifter
- arbetsbeskrivningar och anvisningar för personalen
- beskrivningar som gäller genomförandet av individuell rehabilitering och rehabilitering i grupp.

Insamling av klientrespons

Serviceproducenten ska regelbundet följa upp och utvärdera genomförandet av och kvaliteten på den rehabiliteringstjänst som ordnas av FPA. Det här görs genom systematisk och aktiv insamling av klientrespons. Responsen ska samlas in skriftligt och även respons som ges muntligt ska dokumenteras. Det rekommenderas att responsen till FPA alltid ges i skriftlig form. FPA kan alltid begära utredningar om respons som fåtts av klienter gällande en rehabiliteringstjänst och om åtgärder i anslutning till responsen.

Om en klient ger negativ respons under rehabiliteringen ska serviceproducenten undersöka saken noggrant för att kunna förbättra den framtida klientupplevelsen. Serviceproducenten ska utnyttja responsen vid planeringen av verksamheten och vid utvecklandet av den pågående och den framtida verksamheten. Eventuella klientspecifika åtgärder ska även antecknas i klientens handlingar.

Mätning av de kritiska punkterna i rehabiliteringstjänsten

Serviceproducenten ska i sitt utvecklings- och kvalitetsarbete använda minst två processmått för att följa upp och utvärdera hur rehabiliteringsprocesserna fungerar.

Kritiska punkter som kan mätas är t.ex.

- hur förhandsuppgifterna och förhandskontakten utnyttjas i rehabiliteringen
- hur klienternas individuella mål beaktas i rehabiliteringen
- huruvida servicebeskrivningen följs i enlighet med avtalsvillkoren
- hur personalen används så att man möter klienternas individuella behov
- hur rehabiliteringen dokumenteras
- huruvida rehabiliteringsrapporterna skrivs och lämnas in inom utsatt tid
- inträffade olycksfall
- rehabiliteringar som avbrutits.

Med hjälp av kvalitetsbedömning ska rehabiliteringsverksamheten utvecklas, främjas och stärkas så att den blir ännu bättre och mer klientorienterad.

FPA kan alltid begära en utredning om hur kvalitetsledningen har genomförts inom rehabiliteringen och hur eventuella observerade brister eller behov har beaktats vid utvecklandet och genomförandet av rehabiliteringsverksamheten.

15 Bedömning av funktionsförmågan

Klientens funktionsförmåga bedöms med hjälp av adekvata och tillförlitliga mätinstrument, och rehabiliteringsmålen formuleras utifrån mätresultaten. Därtill planeras de åtgärder som behövs i samråd med klienten och effekterna av åtgärderna följs upp. En bedömning genomförs och resultaten av bedömningen och mätningarna behandlas tillsammans med klienten under rehabiliteringen. Om det av resultaten framgår sådana symptom eller faktorer som inte kan behandlas under rehabiliteringen, hänvisas klienten till hälso- och sjukvården för fortsatta åtgärder.

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges separat om rehabiliteringstjänsten omfattas av **rapporteringen av rehabiliteringens effekter** samt vilka mätinstrument för utvärdering av rehabiliteringens effekter som ingår i rehabiliteringstjänsten.

Om man inom rehabiliteringstjänsten i fråga använder **andra** mätinstrument än de som används för utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter, anges detta också i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. **Ytterligare information** om bedömning och mätning av funktionsförmågan finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).

15.1 Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter

Rapporteringen av rehabiliteringens effekter är en viktig del av FPA:s rehabiliteringsverksamhet och klientens rehabiliteringsprocess. Utvärdering och rapportering av rehabiliteringens effekter används inom nästan alla rehabiliteringstjänster och det centrala i dem är att klientens perspektiv beaktas. Genom rapporteringen kan FPA-

rehabiliteringen utvecklas så att den blir ännu mer klientorienterad och målinriktad. Uppgifterna kan också användas vid undersökningar i anslutning till rehabilitering.

Att beakta:

- De yrkesutbildade personerna i det multiprofessionella teamet ska behärska användningen av bedömningsmetoderna samt kunna tolka resultaten och dokumentera dem noggrant.
- FPA rekommenderar utbildning i GAS-metoden för de yrkesutbildade personer som deltar i formuleringen av klientens GAS-mål och i utvärderingen av hur målen har uppfyllts. **Närmare information** om GAS-metoden finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.
- En serviceproducent som genomför rapportering ska namnge **en** eller **flera personer** i sin organisation, som fungerar som kontaktperson mellan serviceproducenten och FPA i fråga om insamlingen och inlämnandet av uppgifter om rehabiliteringens effekter.

15.1.1 Mätinstrument som används inom utvärderingen och rapporteringen av rehabiliteringens effekter

Klientens funktionsförmåga ska under rehabiliteringen bedömas på ett ändamålsenligt sätt och i tillräcklig omfattning med lämpliga, adekvata och tillförlitliga mätinstrument. **Närmare information** om utvärderingen av rehabiliteringens effekter finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.

Mätinstrument som ska användas är

- **GAS-metoden** (Goal Attainment Scaling)
 - Hjälpmiddel för att formulera mål för rehabiliteringen och för att utvärdera hur målen har uppfyllts.
 - Målen kan formuleras t.ex. med hjälp av brädspelen Spiral. **Närmare information** om Spiral-spelet finns på webbplatsen www.kuntoutussaatio.fi.

- **Becks Depression Inventory (BDI-21, frågeformulär för att mäta graden av depression, version som är avsedd för befolkningsundersökningar). Närmare information** om instrumentet finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).
- **Instrument som mäter livskvalitet WHOQOL-BREF. Närmare information** om instrumentet finns i Institutet för hälsa och välfärds databas TOIMIA (www.toimia.fi).
- **Frågeformulär om arbetsförmågan**
 - Med hjälp av frågeformuläret utvärderas och rapporteras hur stor nytta klienten har haft av rehabiliteringen, huruvida rehabiliteringen har satts in vid rätt tidpunkt och vilken inverkan den har haft på klientens studie- och arbetsförmåga.
 - Klienten och serviceproducenten svarar på de frågor i formuläret som är riktade till dem.
 - Blanketten **Frågor om arbetsförmåga (AKV 1r)** finns på FPA:s webbplats under **Blanketter**.

15.1.2 Lämnande av uppgifter till FPA

Det är frivilligt för klienten att delta i rapporteringen av rehabiliteringens effekter, och serviceproducenten måste alltid be om klientens samtycke till rapporteringen. I samtyckesdokumentet och dess bilagor specificeras vad klientens samtycke omfattar samt datasäkerheten och klientens rättigheter.

Serviceproducenten lämnar utifrån klientens samtycke in uppgifter om utvärderingen av klientens rehabilitering till FPA. Uppgifterna ska lämnas in årligen klientvis via det system för uppföljning av rehabiliteringsresultat som är avsett för ändamålet. **Närmare information** om insamlingen och inlämnandet av uppgifterna finns på FPA:s webbsidor för samarbetspartner under Rehabiliteringstjänster – För serviceproducenter – Mätning och utvärdering inom rehabiliteringen.

15.1.3 Klientenkät

FPA skickar ett sms till klienterna med en begäran om att svara på en enkät gällande upplevelsen av hur klientorienterad rehabiliteringen är.

Serviceproducenten ska genast i början av rehabiliteringen informera klienterna om möjligheten att ge respons. Serviceproducenten ska också uppmuntra klienterna att ge respons och betona hur viktigt detta är med tanke på utvecklingen av rehabiliteringens kvalitet.

16 Försäkringar i anslutning till rehabiliteringen

16.1 Serviceproducentens försäkringsskydd

Serviceproducenten ska ha följande försäkringsskydd för klienten och klientens närstående som deltar i rehabiliteringen:

- **ansvarsförsäkring för verksamheten** som täcker rehabiliteringsverksamheten
- **patientförsäkring**, om rehabiliteringen genomförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller hälso- eller sjukvårdstjänster
- **gruppolycksfallsförsäkring**, som täcker personskador som inträffat under rehabiliteringen inklusive resor och handlett fritidsprogram.

Försäkringsskyddet under rehabiliteringen gäller närstående till klienten i sådana fall där FPA ersätter serviceproducenten för kostnader som orsakas av den närståendes deltagande i rehabiliteringen.

16.1.1 Patientförsäkring

Patientförsäkringen ska också täcka hälso- och sjukvård som ges av en **studerande**.

Patientförsäkringsskyddet gäller hälso- och sjukvård **som ges i Finland**. Ett villkor är att såväl klienten som den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller tjänsten befinner sig fysiskt i Finland.

16.1.2 Gruppolycksfallsförsäkring

Olycksfallsförsäkringen kan ersätta sådana skador som patientförsäkringen inte täcker. Olycksfallsförsäkringen ska gälla också vid videosamtal.

FPA **förutsätter inte** att olycksfallsförsäkringen täcker klientens och klientens närståendes resor mellan hemmet och rehabiliteringsstället i samband med rehabiliteringen.

Gruppolycksfallsförsäkringen ska uppfylla följande minimikrav:

- vårdkostnader på grund av olycksfall ersätts upp till minst 8 500 euro
- ersättningen för bestående men på grund av olycksfall är minst 5 000 euro
- ersättningen för dödsfall på grund av olycksfall är minst 5 000 euro

16.2 Information om försäkringsskyddet

Innan rehabiliteringen inleds ska serviceproducenten skriftligen meddela klienten och närstående som deltar i rehabiliteringen hur klienten och klientens närstående är försäkrade och vilka situationer serviceproducentens försäkringsskydd täcker.

Klienten och klientens närstående måste t.ex. känna till att olycksfallsförsäkringen gäller rehabiliteringsprogrammet, inklusive videosamtal. Därtill ska klienten och den närstående på förhand få information om ersättningsbeloppen enligt olycksfallsförsäkringen.

I samband med ett olycksfall eller en skada är det serviceproducentens uppgift att tillsammans med klienten eller klientens närstående gå igenom innehållet i försäkringsskyddet och de maximala ersättningsbeloppen samt handleda klienten eller den närstående vid uppgörandet av skadeanmälan.

FPA **ersätter inte** klienten, klientens närstående eller serviceproducenten för kostnader som uppstår på grund av olycksfall eller skada under rehabiliteringsprogrammet (inkl. distansrehabilitering), fritidsprogrammet eller den övriga fritiden.

17 Klientsäkerhet

Serviceproducenten **ansvarar för klienternas säkerhet under hela den tid som rehabiliteringen och inkvarteringen pågår** (inkl. inkvartering dagen innan rehabiliteringen inleds).

17.1 Beredskap för nödsituationer

Serviceproducenten ansvarar för att den för varje verksamhetsställe har en uppdaterad handlingsplan för nödsituationer (inkl. nödsituationer under videosamtal) och att alla som hör till personalen känner till den och kan agera utgående från den.

Klienterna ska genast när rehabiliteringen inleds ges **tydliga muntliga och skriftliga anvisningar** med tanke på eventuella nödsituationer.

17.1.1 Anvisningar för exceptionella situationer

Serviceproducenten ska med avseende på klienterna förbereda sig noggrant inför exempelvis följande exceptionella situationer:

- hot om fysiskt eller psykiskt våld
- sexuella trakasserier
- användning av alkohol och droger
- epidemier
- olycksfall
- multiresistenta mikrober.

Att beakta: Om en bärare av en multiresistent mikrober har ett öppet infekterat sår eller kraftiga hudsymtom ska genomförandet av rehabiliteringen senareläggas.

Serviceproducenten ska se till att anvisningarna uppdateras och att personalen får den aktuella utbildning som behövs. Anvisningarna ska vara tydliga. Eventuella myndighetsanvisningar som gäller ovannämnda situationer ska beaktas.

17.1.2 Räddningsplan

Serviceproducenten ansvarar för att

- klientens rehabilitering genomförs vid ett verksamhetsställe för vilket en skriftlig plan för nödsituationer har gjorts upp för att garantera klienternas säkerhet (t.ex. för att förebygga uppkomsten av farliga situationer och för att trygga utrymningssäkerheten)
- sörja för säkerheten vid verksamhetsstället på det sätt som föreskrivs i räddningslagen och statsrådets förordning om räddningsväsendet

- det för verksamheten finns en utredning om utrymningssäkerheten, som regelbundet granskas och uppdateras och som även beaktar förutsättningarna för personer med begränsad funktionsförmåga (t.ex. barn, personer med rörelsenedsättning, syn- och hörselnedsättning) att rädda sig vid en eldsvåda.

17.2 Användning av bassängutrymmen

17.2.1 Under rehabiliteringsprogrammet

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten anges alltid huruvida bassängutrymmen förutsätts i rehabiliteringstjänsten i fråga. Om bassängutrymmen förutsätts ska de användas vid genomförandet av rehabiliteringen.

Den person som handleder en klientgrupp i bassängutrymmena under rehabiliteringsprogrammet **ansvarar då alltid för den här klientgruppens säkerhet. Personen måste vara närvarande under hela den tid som rehabiliteringen i bassängutrymmena pågår.**

Den person som leder klientgruppen ska ha färdigheter i vattenlivräddning (sådana färdigheter som fås t.ex. genom deltagande i en Trimmi-kurs för bassängsäkerhet) för att klientsäkerheten ska kunna säkerställas.

17.2.2 Tid utanför rehabiliteringsprogrammet

Serviceproducenten kan själv bestämma hur bassängutrymmena används under tiden utanför rehabiliteringsprogrammet. Då ska serviceproducenten följa Säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) anvisning 1/2015, "Främjande av säkerheten i simhallar och badanläggningar". Anvisningen finns på Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats.

17.3 Larmutrustning

I den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten **nämns alltid särskilt** behovet och nödvändigheten av larmutrustning i inkvarteringslokalen om man bedömer att det i klientgruppen finns personer med begränsad funktionsförmåga (t.ex. personer med rörelsenedsättning, syn- och hörselnedsättning eller minnessjukdomar). I dessa fall ska det i larmsystemen ingå larmutrustning (nödlarm).

17.4 Säkerställande av klienternas säkerhet

Det finns fastställda krav på personalens utbildningsnivå och beredskap för första hjälpen och dessa krav **måste uppfyllas** under den tid som rehabiliteringen och inkvarteringen pågår (inkl. inkvartering dagen innan rehabiliteringen inleds).

När det i klientgruppen finns både klienter inom **krävande rehabilitering** och klienter inom **rehabilitering enligt prövning** måste **alltid** de nivåer på personalens utbildning och beredskap för första hjälpen som gäller för krävande medicinsk rehabilitering följas. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 17.4.2: Klienter som beviljats krävande medicinsk rehabilitering.

Att beakta!

- I fråga om en rehabiliteringstjänst som riktar sig till både klienter inom krävande rehabilitering och klienter inom rehabilitering enligt prövning, men som genomförs **endast för klienter inom rehabilitering enligt prövning**, kan de nivåer på personalens utbildning och beredskap för första hjälpen som gäller för rehabilitering enligt prövning följas. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 17.4.3: Klienter som beviljats rehabilitering enligt prövning.
- En rehabiliteringstjänst som riktar sig **enbart till klienter inom rehabilitering enligt prövning** kan också förutsätta följande **i enlighet med krävande medicinsk rehabilitering**:
 - personalens utbildning och nivå på beredskapen för första hjälpen
 - övervakning och assistans under kvällar och nätter.**Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 17.4.2: Klienter som beviljats krävande medicinsk rehabilitering.

17.4.1 Nivåerna på beredskapen för första hjälpen bland personalen

Med **Fhj1-utbildning** avses Finlands Röda Kors (FRK) Fhj1-utbildning eller annan utbildning på motsvarande nivå. Fhj1-utbildningen ger sådana grundläggande kunskaper och färdigheter som behövs i nödsituationer och vid de vanligaste sjukdoms- och olycksfallen.

Med **person som har kunskaper i första hjälpen** avses en person som har genomgått Finlands Röda Kors (FRK) kurs i livräddande första hjälpen eller någon annan utbildning på motsvarande nivå, som har färdigheter att ge livräddande första hjälpen i nödsituationer och vars utbildning är i kraft.

17.4.2 Klienter som beviljats krävande medicinsk rehabilitering

Säkerheten under rehabiliteringsprogrammet

Serviceproducenten ska säkerställa att den yrkesutbildade personal som under rehabiliteringsprogrammet **bär ansvaret för klientsäkerheten alltid är på plats, har avlagt grundexamen inom hälso- och sjukvården** och **har en gällande Fhj1-utbildning** eller någon annan motsvarande utbildning.

Säkerheten under inkvarteringen

Serviceproducenten ska säkerställa att den personal som under inkvarteringen dygnet runt och under veckosluten **bär ansvaret** för klientsäkerheten (övervakning och assistans) **alltid är på plats** och har **avlagt grundexamen inom hälso- och sjukvården**. Personalen i fråga ska ha en gällande **Fhj1-utbildning** eller någon annan motsvarande utbildning.

Att beakta:

- Säkerhetskraven ovan gäller också situationer där
 - det är fråga om en klient inom rehabilitering enligt prövning vars individuella situation och behov kräver intensivare övervakning (t.ex. symptom som orsakas av minnessjukdom eller en motsvarande situation)
 - en klient inom den här målgruppen anländer till inkvarteringsstället redan dagen innan rehabiliteringen inleds.

17.4.3 Klienter som beviljats rehabilitering enligt prövning

Säkerheten under rehabiliteringsprogrammet

Serviceproducenten ska säkerställa att den yrkesutbildade personal som under rehabiliteringsprogrammet **bär ansvaret** för klientsäkerheten **alltid är på plats** och har **en gällande Fhj1-utbildning** eller någon annan motsvarande utbildning.

Säkerheten under inkvarteringen

Klienter som inkvarteras vid serviceproducentens verksamhetsställe

Serviceproducenten ska säkerställa att den person som under inkvarteringen kvälls- och nattetid (utanför rehabiliteringsprogrammet) **bär ansvaret** för klientsäkerheten **alltid är på plats** och har **kunskaper i första hjälpen**.

Att beakta:

Ovannämnda säkerhetskrav gäller även i sådana fall där klienten eller klientfamiljen anländer till platsen redan kvällen innan rehabiliteringen inleds.

Klienter som inkvarteras i en separat inkvarteringslokal

Serviceproducenten ska säkerställa att det under **kvälls- och nattetid** (utanför rehabiliteringsprogrammet) finns **övervakning** för klienter som inkvarteras i separata inkvarteringslokaler. Övervakningen kan ordnas så att den övervakande personen **är på plats i densamma separata inkvarteringslokalen**, eller genom **telefonjour**. Oavsett hur övervakningen genomförs ska övervakaren alltid vara en **person med kunskaper i första hjälpen**.

Att beakta: Ovannämnda säkerhetskrav gäller även i sådana fall där klienten anländer till inkvarteringslokalen redan **kvällen innan rehabiliteringen inleds**.

17.5 Anmälning av allvarliga olycksfall

Serviceproducenten ska omedelbart meddela FPA:s grupp för rehabiliteringstjänster om en klient eller en närstående som deltar i rehabiliteringen, under rehabiliteringen råkar ut för ett allvarligt olycksfall som leder till långvarig sjukhusvård, bestående skada eller döden.

Anmälan ska göras till adressen [kuntoutus_palvelukuvaukset\(at\)kela.fi](mailto:kuntoutus_palvelukuvaukset@kela.fi).

Följande ska då meddelas:

- vem som har drabbats och när
- vad som har hänt
- hur situationen har hanterats

- vilka de fortsatta åtgärderna varit
- vilken rehabiliteringstjänst det gäller
- vilka åtgärder serviceproducenten har vidtagit på grund av det allvarliga olycksfallet.

18 Marknadsföring av rehabiliteringen

Serviceproducenten kan marknadsföra sig först när serviceproducenten och FPA har undertecknat ett avtal om tjänsten i fråga och uppgifter om de rehabiliteringstjänster som kommer att genomföras har publicerats på FPA:s webbplats.

Serviceproducenten ska ha en egen webbplats där det på ett klart och tydligt sätt ges aktuell information till klienter om de rehabiliteringstjänster som genomförs inom ramen för FPA-rehabilitering.

På webbplatsen ska det finnas information för klienterna om bland annat

- innehållet i rehabiliteringen
- målgruppen och urvalskriterierna
- genomförandet
- ansökan.

Serviceproducenten ska också säkerställa att följande information finns på webbplatsen:

- att det är fråga om rehabilitering som ordnas och finansieras av FPA
- att klienten har möjlighet att ansöka om rehabiliteringspenning samt ersättning för resekostnader hos FPA.

Uppgifterna i marknadsföringen **får inte** strida mot avtalet, servicebeskrivningarna eller FPA:s anvisningar.

Serviceproducenten ska instruera dem som använder dess webbplats att gå in och bekanta sig med FPA:s webbplats där det finns närmare information om FPA:s förmåner, såsom rehabiliteringspenning och reseersättningar.

19 Senareläggning, inställande eller byte av avtalade kurser

19.1 Minimi- och maximiantalet klienter på kurserna

Minimi- och maximiantalet klienter definieras alltid i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten. I den del som beskriver rehabiliteringstjänsten har också preciserats det klientantal med vilket kursen måste inledas enligt det tidschema som angetts för kursen. Att beakta: Maximiantalet deltagare får inte överskridas.

Om det inte finns så många deltagare att kursen kan inledas, kan serviceproducenten flytta kursen eller inleda den med ett mindre deltagarantal. Kursen får dock inte inledas med ett mindre antal klienter än det minimiantal som fastställts som gruppstorlek.

Närmare information om gruppstorleken finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

19.2 Senareläggning av kurser

Vid behov kan serviceproducenten själv ändra tidsschemat för en kurs.

Serviceproducenten ska i så fall beakta följande:

- Om en kurs **inte** har bekräftats kan tidpunkten för kursen flyttas fram så att kursen inleds först följande år.
- Om en kurs redan **har** bekräftats får tidsschemat för den första perioden **inte** ändras.

Närmare information om senareläggning av kurser finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

19.3 Radering av kurs

Serviceproducenten kan radera en kurs i systemet om antalet klienter **inte** räcker till för kursen. Observera att om kursen är bekräftad går den **inte** längre att radera.

Då en kurs raderas ska serviceproducenten komma överens med klienterna om en ny kurs. Om det inte finns någon ny lämplig kurs ska serviceproducenten vägleda de klienter som vill byta serviceproducent.

Serviceproducenten ska alltid säkerställa att

- klienten har sådan tydlig och klar aktuell information som behövs om tidpunkten för genomförandet av rehabiliteringen
- rehabiliteringen för var och en av klienterna genomförs medan rehabiliteringsbeslutet gäller och inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Serviceproducenten ska **alltid** meddela FPA (på servicenumret för samarbetspartner) samt klienten om serviceproducenten **inte** kan genomföra klientens rehabilitering medan rehabiliteringsbeslutet gäller eller om klienten av någon annan orsak vill byta serviceproducent.

Närmare information om radering av kurser ur systemet finns i kursanvisningen för registreringsystemet.

19.4 Kursbyte för klienten

Det är möjligt att **byta** kurs för klienten om hen exempelvis blir sjuk eller av någon motsvarande orsak. Bytet behöver inte anmälas till FPA. Serviceproducenten ska ändå **alltid** säkerställa att klientens rehabiliteringshelhet genomförs inom den tid som anges i den del av servicebeskrivningen som beskriver rehabiliteringstjänsten.

Av vägande skäl är det möjligt att byta klientens kurs också efter att klienten har fått bekräftelse om att kursen blir av. Serviceproducenten är emellertid fortsättningsvis skyldig att inleda en bekräftad kurs vid den planerade tidpunkten, även om klienter faller bort från kursen efter att den bekräftats.

Närmare information om byte av kurser finns i kursanvisningen för registreringsystemet.

19.4.1 Byte av kurs som klienten påbörjat

Det är också möjligt att ändra tidpunkten för genomförandet av rehabilitering som klienten redan har påbörjat till exempel på grund av att klienten blir sjuk eller av någon

motsvarande orsak. I en sådan situation kan klienten flyttas till en annan motsvarande kurs där det finns färre deltagare än maximiantalet.

En klient som har bytt kurs fortsätter på den nya kursen tills rehabiliteringen avslutas. Bytet behöver **inte** anmälas till FPA.

Närmare information om byte av kurser som påbörjats finns i kursanvisningen för registreringssystemet.

19.5 Byte av rehabiliteringsform

Klienten kan, om hen så vill, byta rehabiliteringsform så att t.ex. rehabilitering utan inkvartering (tidigare rehabilitering i öppen vård) byts ut mot rehabilitering med inkvartering (tidigare rehabilitering i slutenvård). Detta kan klienten göra endast en gång under sin rehabiliteringshelhet, och hen måste alltid komma överens om det med serviceproducenten.

19.6 Andra än FPA-klienter som deltar i rehabiliteringen

Utöver FPA-klienter kan serviceproducenten till sina kurser anta klienter som har remiss och finansiering **av andra aktörer** eller klienter **som själva betalar** för sin rehabilitering. Det här är möjligt om det finns lediga platser **1 månad innan** kursen börjar.

Serviceproducenten ska utreda platssituationen och kontakta FPA (per e-post på adressen [kuntoutuspalvelut_muutokset\(at\)kela.fi](mailto:kuntoutuspalvelut_muutokset@kela.fi)) för att få klarhet i om det är möjligt att anta andra klienter än FPA-klienter till rehabiliteringen.

Ett villkor för att en klient som någon annan aktör betalar för, eller som betalar själv, ska kunna delta är att rehabiliteringen för FPA-klienterna genomförs på det sätt som anges i servicebeskrivningen och att det maximala antalet deltagare inte överskrids. Därtill förutsätts att klienten i fråga hör till den målgrupp som anges i servicebeskrivningen.

FPA **ansvarar inte till någon del** för rehabiliteringen för andra aktörers klienter eller klienter som betalar själv.

20 FPA:s uppgifter

20.1 Genomförandet av rehabiliteringstjänsten

20.1.1 Serviceproducenten

Privata företag, inrättningar, stiftelser och andra sammanslutningar som har beredskap att tillhandahålla sådana rehabiliteringstjänster som avses i lagen om FPA-rehabilitering kan verka som serviceproducenter för rehabilitering som tillhandahålls av FPA.

Utifrån lagen om FPA-rehabilitering (53 §) kan som serviceproducent verka en serviceproducent som inte är en offentlig eller därmed jämförbar producent. Kravet gäller också eventuella underleverantörer. Till exempel kan kommuner eller samkommuner inte verka som serviceproducenter. Däremot kan aktörer som bolagiserats i enlighet med 126 § i kommunallagen (410/2015) och som uppfyller de villkor som ställts på rehabiliteringstjänsten verka som serviceproducent.

FPA kan köpa rehabiliteringstjänster av en offentlig eller därmed jämförbar producent endast om det inte annars är möjligt att fullgöra skyldigheten att ordna rehabilitering enligt lagen (lagen om FPA-rehabilitering 53 § 2 mom.). FPA kan därmed inte köpa sådana rehabiliteringstjänster som beviljas enligt prövning av en offentlig eller därmed jämförbar producent.

Registrering av serviceproducent och serviceenhet

Serviceproducenter som producerar hälso- och sjukvårdstjänster ska följa lagstiftningen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023). Serviceproducenten ansvarar också för att serviceproducenten och serviceenheten har registrerats på det sätt som förutsätts i lagen i fråga.

20.1.2 Grupp

Med grupp avses samarbete mellan serviceproducenter i syfte att få ett avtal. Företag kan bilda en grupp och registrera sig som serviceproducent i form av en grupp. De ser-

viceproducenter som hör till gruppen förbinder sig att enligt solidariskt ansvar tillhandahålla rehabiliteringstjänster i enlighet med avtalet. Varje medlem i gruppen ska delta i genomförandet av den tjänst som registreras.

FPA förutsätter att gruppen inom sig utser en serviceproducent via vilken genomförandet av gruppens avtal ordnas. I FPA:s verkställighetssystem och betalningssystem registreras den här serviceproducentens FO-nummer. Faktureringen och betalningen av rehabiliteringstjänsterna samt kontakterna till FPA sköts genom serviceproducenten i fråga.

20.1.3 Underleverans

FPA:s rehabiliteringstjänster kan också produceras med hjälp av underleverantörer. Rehabiliteringen får ändå inte i sin helhet produceras genom underleverans, utan serviceproducenten ska själv genomföra åtminstone en del av rehabiliteringstjänsten i fråga.

Anlitandet av underleverantörer minskar inte serviceproducentens ansvar för genomförandet av rehabiliteringstjänsten. Serviceproducenten ansvarar inför FPA för den rehabilitering som underleverantören tillhandahåller, för ansvaren och skyldigheterna som för sina egna.

Serviceproducenten ska observera att

- underleverantören och serviceproducenten **alltid är separata företag**
- underleverantören **inte** står i avtalsförhållande till FPA
- underleverantören **inte kan vara** en offentlig eller därmed jämförbar aktör.

20.2 Behandling av klientens rehabiliteringsärende

Klienten ansöker om FPA-rehabilitering genom att lämna in en ansökan om rehabilitering. Närmare anvisningar för ansökan om rehabiliteringsspecifika tjänster finns på FPA:s webbsidor för privatpersoner under Ansök om rehabilitering.

20.2.1 Rehabiliteringsbeslut

Klienten får alltid ett skriftligt beslut om den rehabilitering hen ansökt om, och där ingår uppgifter om avgörandet samt motiveringar. Klienten får som bilaga till ett positivt rehabiliteringsbeslut anvisningar för genomförandet av rehabiliteringen.

Klientens positiva rehabiliteringsbeslut och de uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av rehabiliteringen skickas till serviceproducenten.

20.2.2 Åtgärder efter rehabiliteringen

Efter att klientens rehabilitering har genomförts hänvisar FPA vid behov klienten till andra tjänster som hen behöver.

21 Fakturering och betalning av rehabiliteringskostnader

21.1 Utbetalning

FPA betalar på grundval av en godkänd faktura de faktiska avtalsenliga kostnaderna för rehabiliteringen till serviceproducenten. FPA ersätter kostnaderna endast för genomförd rehabilitering.

Ifall en klient avbryter rehabiliteringen ersätter FPA rehabiliteringskostnaderna fram till dess att rehabiliteringen avbryts.

FPA kan betala kostnaderna för rehabiliteringen även om ansökan inte har lämnats in inom utsatt tid, om det bedöms som oskäligt att avslå ansökan på grund av att den har varit försenad.

21.2 Fakturering

Serviceproducenten förbinder sig att iaktta de priser och priskategorier som anges i avtalet. De överenskomna priserna inkluderar alla kostnader för rehabiliteringen i fråga. Serviceproducenten får inte ta ut någon klientavgift, självriskandel eller annan tilläggsavgift av klienten för sådan rehabilitering som genomförs i enlighet med servicebeskrivningen.

Serviceproducenten ska skicka fakturan till FPA **senast inom 2 månader** efter att rehabiliteringen genomförts. Fakturan ska skrivas på FPA:s faktureringsblankett. När FPA tar i bruk elektroniskt mottagande av fakturor och serviceproducenten skickar en elektronisk faktura till FPA, är serviceproducenten skyldig att följa FPA:s anvisningar om hur man skickar elektroniska fakturor.

21.3 Genomförande av och fakturering för rehabiliteringstjänsten när klienten insjuknar akut

Med akut insjuknande avses en situation där klienten eller en närstående **insjuknar akut** kvällen före rehabiliteringen efter kl. 16 eller på rehabiliteringsdagens morgon. Det akuta insjuknandet anses hänföra sig endast till den första sjukdagen. Därför kan de här anvisningarna tillämpas endast den första sjukdagen.

21.3.1 Rehabiliteringsdag

Om klienten eller klientens vuxna närstående vars deltagande i rehabiliteringen är nödvändigt insjuknar akut kvällen före rehabiliteringen efter kl. 16 eller på rehabiliteringsdagens morgon ska serviceproducenten i samråd med klienten välja hur rehabiliteringsdagen ersätts.

Alternativen är:

1. Serviceproducenten flyttar klientens rehabiliteringsdag till en annan tidpunkt och fakturerar för dagen när den genomförts.
2. Serviceproducenten genomför det innehåll som planerats för den rehabiliteringsdag då klienten insjuknade, till den del innehållet är centralt med tanke på klientens rehabilitering som helhet. Det här kan ske
 - vid en annan tidpunkt ansikte mot ansikte eller i form av videosamtal
 - under sjukdagen i form av videosamtal.

Längden på det ersättande programmet ska vara minst 1,5 timme. Digital rehabilitering kan också användas. Serviceproducenten ska se till att det ersättande programmet för sjukdagen passar klientens helhetssituation i fråga om arbetsmetoder och längd.

Serviceproducenten kan fakturera priset för rehabiliteringstjänsten för en klient och en vuxen närstående som deltagit i det ersättande programmet även om det alternativa programmet varit kortare än en normal rehabiliteringsdag. Serviceproducenten kan ändå inte fakturera priset för rehabilitering med inkvartering om inte klienten har varit inkvarterad vid serviceproducentens verksamhetsställe under den dag hen insjuknade akut. Om det ursprungligen inte var tänkt att en närstående deltar i rehabiliteringsdagen kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för en närstående inte faktureras. Dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för ett syskon kan inte faktureras. I fältet för faktureringsgrund på fakturablanketten KU 201r eller i den elektroniska fakturan ska serviceproducenten skriva in Akut insjuknande som grund.

3. Serviceproducenten erbjuder inte ersättande program och fakturerar heller inte för sjukdagen.

Att beakta:

- Om FPA ersätter en rehabiliteringsdag för serviceproducenten minskar det totala antalet rehabiliteringsdygn som klienten beviljats.
- Om en vuxen närstående insjuknar akut och klienten kan delta i rehabiliteringen utan att den vuxna närstående deltar, kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för den vuxna närstående som insjuknat inte faktureras. Om ett syskon insjuknar akut kan dygnspriset för rehabiliteringstjänsten för syskonet inte faktureras.

21.3.2 Rehabiliteringsperioden avbryts

Om klientens rehabiliteringsperiod **avbryts på grund av akut insjuknande** väljer klienten i samarbete med serviceproducenten bland följande möjliga alternativ:

- Klienten fortsätter att höra till samma rehabiliteringsgrupp. Då blir en del av klientens rehabiliteringsdygn oanvända.
- Klienten byter grupp för att kunna använda alla sina rehabiliteringsdygn. Förutsättningen är att serviceproducenten kontrollerar med klienten att bytet passar för hen. Om ett byte är möjligt kan klienten delta i rehabiliteringen endast i så många dygn som hen har fullständiga rehabiliteringsdygn kvar av

rehabiliteringen. Serviceproducenten kan fakturera endast för de dygn som klienten har kvar. Serviceproducenten och klienten kommer tillsammans överens om sådana dagar som gör att helheten blir ändamålsenlig. När det gäller registreringsförfarandet flyttar serviceproducenten själv klienten till en annan kurs. **Närmare information:** den allmänna delen av servicebeskrivningen, avsnitt 19.4.1: Byte av kurs som klienten påbörjat.

21.3.3 Övriga priskategorier inom rehabiliteringen

I situationer med akut insjuknande kan serviceproducenten fakturera enligt andra priskategorier än de som nämns ovan endast om klienten, den närstående eller ett syskon har använt ifrågavarande delar av tjänsten. Sådana är bland annat dygnspriset för ett syskons rehabiliteringstjänst samt inkvartering och måltider för en närstående. Exempelvis är det möjligt att fakturera för en närståendes måltider endast om den närstående stannar på rehabiliteringsstället under den dag hen insjuknat akut och äter på rehabiliteringsstället under sjukdagen. Inga kostnader kan faktureras för sjukdagar som infaller efter den dag då klienten insjuknade akut.

22 Kvalitetsrevision

Kvalitetsrevision är en systematisk, objektiv och dokumenterad utvärdering som utförs av FPA för att säkerställa och utveckla kvaliteten på rehabiliteringsverksamheten. Som kvalitetsrevisor verkar utbildade FPA-anställda.

Syftet med kvalitetsrevisionen är att säkerställa att serviceproducenten genomför rehabiliteringstjänsten med fokus på klienten och i enlighet med servicebeskrivningen samt på det sätt som anges i avtalet.

Om kvalitetsrevisionen sammanställs en revisionsrapport, där de viktigaste observationerna framgår. Serviceproducenten ska korrigera de avvikelser som observerats under kvalitetsrevisionen.

Under kvalitetsrevisionen granskas exempelvis följande delområden av kvaliteten:

- kvalitetsledningen

- personalen
- rehabiliteringslokalerna och utrustningen
- klientsäkerheten
- klientens rättigheter
- innehållet i rehabiliteringsprocessen och genomförandet
- dokumentationen
- faktureringen.

23 Information och intressentgruppssamarbete

FPA informerar om rehabiliteringstjänsterna på nationell och lokal nivå.

Webbsidorna för FPA:s samarbetspartner innehåller bland annat

- servicebeskrivningarna för rehabilitering
- information om tjänsterna
- aktuella meddelanden
- information till intressentgrupperna om olika evenemang, såsom utbildningar och arbetsmöten.

Bilaga 1: Yrkes- och uppgiftsbeteckningar

I den här bilagan avses med yrkesbeteckning en skyddad yrkesbeteckning som används av en person som har rätt att utöva yrket i fråga och att i egenskap av yrkesutbildad person använda den i lag eller förordning skyddade yrkesbeteckningen i fråga.

Med de yrkeshögskoleexamina (YH) som anges i servicebeskrivningen jämföras också motsvarande, äldre examina på institutnivå. Med yrkesinriktade grundexamina på institutnivå jämföras motsvarande, äldre examina på skolnivå.

En person som före 2008 erhållit en sådan skyddad yrkesbeteckning som det inte längre finns utbildning för, betraktas fortfarande som en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen och förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Med alla examina jämföras också motsvarande utbildning som godkänts inom EU. Till den del det är fråga om ett yrke som kräver erkännande av en behörig myndighet i Finland, tillämpas lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer eller en lag som ersatt denna.

Sysselsättningsledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt artenomexamen (YH) inom hantverk och konstindustri med inriktning på handledningsverksamhet **eller**
- sysselsättningsledarexamen

Astmaskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som därtill har
 - genomfört tilläggsutbildning inom behandling av astma och allergi (15 studiepoäng) **eller**
 - genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier inom vård av patienter med andningssjukdomar (30 studiepoäng)

Audionom/Hörselvårdsassistent

- person som har en lämplig examen inom hälsovården och som därtill har
 - genomfört audiologiska specialiseringsstudier vid en yrkeshögskola (60 studiepoäng)

Stomiskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som **därtill**
 - genom tilläggsstudier har fått specialkunskaper inom vård av stomioopererade personer **eller**
 - har genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier för stomiskötare (30 studiepoäng)

Diabetesskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH)
 - vars examen har omfattat inriktningsalternativet förebyggande och behandling av diabetes **eller**
 - som efter sin examen har genomfört motsvarande specialiserings- eller påbyggnadsutbildning (30 studiepoäng)

Specialistläkare som erhållit specialkompetens i behandling av **diabetes**

- förutsätter specialistläkarexamen
- person som har beviljats ifrågavarande specialkompetens av Finlands Läkarförbund

Dialysskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som **därtill**
 - fått yrkesinriktad tilläggstudier på en dialysavdelning **eller**
 - genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier i nefrologiskt vårdarbete eller vården av njurpatienter (30 studiepoäng)

Specialistläkare

- person som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har beviljat rätt att utöva sitt specialistläkaryrke i Finland som legitimerad yrkesutbildad person

Läkare under specialistutbildning

- person som ett universitet har beviljat studierätt för ett specialiseringsprogram inom ett visst område

Speciallärare

- person som uppfyller behörighetsvillkoren för speciallärare enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)

Fysioterapeut (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. **Personen ska därtill ha**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Geronom (YH)

- examensbenämning inom det sociala området. **Personen ska därtill ha**
 - rätt att verka som yrkesutbildad person inom socialvården på det sätt som bestäms i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015)

IBD-skötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) som
 - har genomgått fortbildning i vård av IBD-patienter (30 sp)

Lärare i uttrycks-konst

- person som utöver lärarexamen (se lärare) har genomfört grundstudier i dramapedagogik vid en högskola

IT-instruktör

- uppgiftsbeteckning
- som grundläggande yrkesutbildning kan personen ha t.ex. datanom- eller tradenomexamen
- i fråga om rehabilitering för personer med synnedsättning ska personen därtill ha inhämtat
 - behövliga specialkunskaper för IT-handledning av personer med synnedsättning t.ex. genom utbildning arrangerad av Yrkesinstitutet Live eller Synskadades Centralförbund

Fotterapeut (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. **Personen ska därtill ha**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Fotvårdare

- examensbenämning inom hälso- och sjukvården
- person som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) (före år 2008) har beviljat rätt att verka som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med skyddad yrkesbeteckning

Smärtskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH), som **därtill har**
 - genomfört specialiseringsstudier i smärtbehandling (30 studiepoäng)

Kommunikationshandledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - avlagt specialyrkesexamen för kommunikationshandledare **eller**
 - utbildning för teckenspråklärare **eller**
 - utbildning för teckenspråkstolk (YH) **eller**

- utbildning för synrehabiliteringshandledare

Specialistläkare som erhållit specialkompetens i rehabilitering

- specialkompetens i rehabilitering förutsätter specialistläkarexamen
- specialkompetensen beviljas av Finlands Läkarförbund

Rehabiliteringsledare (YH)

- examen avläggs inom utbildningsprogrammet för rehabiliteringsledare (kuntoutusohjauksen ja -suunnittelun koulutusohjelma)
- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården
- ska därtill ha av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) beviljats rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Rehabiliteringshandledare för personer med hörselnedsättning

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom det sociala området **och/eller** social- och hälsovården **och/eller** lämplig högre eller lägre universitetsexamen, och som **därtill har**
 - i form av arbetsplatsutbildning fått utbildning om hörselnedsättning och rehabilitering av personer med hörselnedsättning (t.ex. minst 6 månaders utbildning vid sidan av arbetet) **och/eller**
 - minst 1 års arbetserfarenhet av heltidsarbete inom rehabilitering för personer med hörselnedsättning eller minst 3 års arbetserfarenhet av heltidsarbete med personer med hörselnedsättning **och/eller**
 - audionomutbildning **och/eller**
 - genomfört studier (minst 30 studiepoäng) som gäller rehabilitering för personer med hörselnedsättning, t.ex. studier i
 - audiologi eller
 - teckenspråk och visuellt teckenspråk eller
 - kommunikationsstudier

Rehabiliterare av dövblinda

- uppgiftsbeteckning

- person som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom det sociala området, hälso- och sjukvård, pedagogik eller humaniora och som **dessutom har minst en av följande**:
 - specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster inom kompetensområdet för handledning av personer med synnedsättning
 - utbildning i teckenspråkstolkning, (tolk YH, teckenspråk) eller tolkning och kommunikationshandledning för personer med talstörning (tolk YH, tolkning för personer med talstörning)
 - studier om dövblindhet som genomförts i samband med utbildning för teckenspråkshandledare
 - utbildning på arbetsplatsen om dövblindhet och rehabilitering för personer med dövblindhet

Hantverksledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt artenomexamen (YH) inom hantverk och konstindustri med inriktning på handledningsverksamhet **eller**
- har flera års erfarenhet av arbetet i fråga inom rehabilitering

Legitimerad läkare

- person som har avlagt grundexamen i medicin **och**
- som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har beviljat rätt att utöva sitt läkaryrke i Finland som legitimerad yrkesutbildad person

Barnledare

- har avlagt grundexamen i barn- och familjearbete **eller**
- är barnledare (grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning) **eller**
- är barnskötare **eller**
- studerar social- och hälsovård, pedagogik eller specialpedagogik

Instruktör i förflyttningsteknik

- uppgiftsbeteckning

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare

Idrottsledare

- har avlagt yrkesinriktad grundexamen för idrottsledare på andra stadiet

Idrottsinstruktör (YH)

- har genomgått utbildningsprogrammet för idrotts- och hälsopromotion (liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma) vid en yrkeshögskola

Handledare i skapande verksamhet

- uppgiftsbeteckning
- ledare för grupper som sysslar med olika slag av skapande verksamhet (målning, teckning, handarbete, musik)
- personen kan till sin utbildning vara t.ex. bildkonstnär, fritidsledare eller ergoterapeut (YH)
- utöver grundutbildningen kan personen ha genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier i kreativa metoder (30 studiepoäng)

Lymfterapeut

- examensbenämning inom social- och hälsovården
- utbildad fysioterapeut (YH), sjukskötare (YH) **eller** konditionsskötare som **därtill**
 - av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har beviljats rätt att utöva sitt yrke **och**
 - har fullgjort lymfterapiutbildning i Finland eller utomlands

Närvårdare

- examensbenämning inom social- och hälsovården
- har av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) beviljats rätt att utöva sitt yrke som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning

Musikterapeut

- person med musikterapeututbildning

Neuropsykiatrisk coach

- har genomgått en utbildning i neuropsykiatrisk coaching som omfattar minst 20 studiepoäng och som uppfyller de kvalitetskriterier för neuropsykiatrisk coaching som Neuropsykiatriset Valmentajat ry har ställt upp för sina medlemmar

Neuropsykolog

- har grundutbildning för psykolog och **därtill**
 - av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) beviljad rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person **och**
 - har avlagt specialiseringsutbildning för neuropsykolog
 - klinisk neuropsykolog eller specialpsykolog i neuropsykologi

Ungdomsledare

- person som har avlagt grundexamen i ungdoms- och fritidsinstruktion på andra stadiet **eller**
- samhällspedagog (YH), med inriktning på utbildningsprogrammet för medborgarverksamhet och ungdomsarbete **eller**
- yrkeshögskoleexamen som socionom (YH) inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård med inriktning på ungdomsarbete

Ungdomsarbetare

- uppgiftsbeteckning
- socionom (YH) som studerat med inriktningen ungdomsarbete **eller**
- magister i ungdomspedagogik **eller**
- samhällspedagog (YH)

Synrehabiliteringshandledare

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - specialyrkesexamen inom kompetensområdet för handledning av personer med synnedsättning **eller**
 - i form av arbetsplatsutbildning fått utbildning om synnedsättning och rehabilitering av personer med synnedsättning

Rehabiliteringshandledare för personer med synnedsättning

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**

- som kompletterande yrkesexamen vid Arlainstitutet eller Centralparkens yrkesinstituts verksamhetsställe Arla utbildats till rehabiliteringsledare för synskadade.
- Sedan år 2012 har utbildningen för rehabiliteringshandledare för synskadade ersatts av specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare.

Syninstruktör

- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - specialyrkesexamen inom kompetensområdet för handledning av personer med synnedsättning, i vilken ingår en del av examen i styrning av synanvändning för klienter med synnedsättning

Artenom i handledningsverksamhet (YH)

- person som har avlagt artenomexamen (YH) inom hantverk och konstindustri med inriktning på handledningsverksamhet

Lärare

- person som uppfyller behörighetsvillkoren för lärare enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)

Punktskriftsinstruktör

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad grundexamen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen för synrehabiliteringshandledare **eller**
 - fått utbildning på arbetsplatsen i punktskriftsinstruktion

Psykodramaledare

- har som grundutbildning en lämplig examen på högskole- eller institutnivå
- person som **utöver det ovannämnda har genomfört**
 - psykodramaledarexamen som yrkesinriktad fortbildning

Psykolog

- yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som **därtill har**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Psykoterapeut

- yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som **därtill har**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att använda den skyddade yrkesbeteckningen psykoterapeut

Taltherapeut

- yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som **därtill har**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Tolk för personer med tal- och språkstörning

- uppgiftsbeteckning
- person som har avlagt en yrkesinriktad examen inom det sociala området, inom hälso- och sjukvård eller i pedagogik och som **därtill har**
 - en specialyrkesexamen för tolk för talhandikappade **eller**
 - är teckenspråkstolk (YH) som har slutfört studierna år 2015 eller senare

Ridterapeut

- person med yrkeshögskoleexamen i pedagogik, inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård som **därtill har genomfört**
 - ridterapeututbildning ordnad av Suomen Ratsastusterapeutit ry **eller**
 - motsvarande utbildning i Sverige

Näringsterapeut

- har beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Kostrådgivare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller**
- hälsovårdare (YH) **eller**
- lärare i huslig ekonomi som verkar vid en rehabiliteringsinrättning under handledning av en näringsterapeut

Reumaskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller**
- hälsovårdare (YH) som har genomfört yrkesinriktade specialiseringsstudier i behandling av reumatiska sjukdomar (30 studiepoäng) **eller**
- fortbildning i behandling av reumatiska sjukdomar (15 studiepoäng)

Sjukskötare (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården
- har beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person
- utbildningen kan omfatta flera inriktningsoptioner
- efter examen kan en sjukskötare genomgå specialiseringsutbildning eller fortbildning

Sexualrådgivare

- person som har avlagt examen inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård
- har genomfört utbildning för sexualrådgivare (30 studiepoäng)

Sexualterapeut

- person som har avlagt examen inom det sociala området eller inom hälso- och sjukvård och som är auktoriserad av det samnordiska samfundet The Nordic Association for Clinical Sexology (NACS). Medlemsföreningen i Finland är Suomen Seksologinen Seura (Sexologiska föreningen i Finland).
- Den yrkesbeteckning som har auktoriserats i Finland är: sexualterapeut, specialnivå (NACS)

Socialarbetare

- person som har rätt att utöva socialarbetaryrket som legitimerad yrkesutbildad person på det sätt som bestäms i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015)

Socionom (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Personen ska **därtill ha**
 - rätt att verka som yrkesutbildad person inom socialvården på det sätt som bestäms i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015)

Munhygienist (YH)

- yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Personen ska **därtill ha**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Cancersjukskötare

- uppgiftsbeteckning
- sjukskötare (YH) **eller** hälsovårdare (YH) som **därtill har**
 - avlagt specialiseringsstudier i förebyggande av cancer, vård av cancerpatienter och vårdarbete (30 studiepoäng) eller en utbildning med motsvarande innehåll (30–60 studiepoäng)

Konstterapeut

- kan ha grundutbildning inom hälso- och sjukvård, det sociala området eller konst och **ska därtill ha**
 - genomgått yrkesinriktad fortbildning i form av konstterapiutbildning

Dansterapeut

- minst examen på lägre högskole- eller institutnivå **och därtill**
 - minst 2 års arbetserfarenhet inom social-, hälso- och sjukvårds-, dans-, konst- eller undervisningsbranschen **och därtill**
 - dansterapistudier som genomförts med godkänt resultat (90 studiepoäng)

Hälsovårdare (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. Personen ska **därtill ha**
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Ergoterapeut (YH)

- examensbenämning inom social- och hälsovården. Personen ska därtill ha
 - beviljats rätt av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person

Arbetslivskonsult

- person som har minst yrkeshögskoleexamen eller en gammal examen på institutnivå och som **därtill är**
 - insatt i frågor som gäller sysselsättning, samhällets servicesystem och olika utbildningsmöjligheter och som har kompetens att handleda klienter i frågor som gäller utbildning och arbetslivet

Företagsfysioterapeut/Arbetsfysioterapeut

- uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och i statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis och om företagshälsovårdens innehåll och den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården (708/2013)

Företagshälsovårdare

- uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och i statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis och om företagshälsovårdens innehåll och den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården (708/2013)

Uroterapeut

- sjukskötare (YH) eller fysioterapeut (YH) som **därtill har**
 - genomgått yrkesinriktad tilläggsutbildning i uroterapi (30 studiepoäng) eller motsvarande tidigare utbildning

Fritidsinstruktör/fritidsledare

- har avlagt grundexamen i ungdoms- och fritidsinstruktion **eller**
- yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom

Speciallärare i småbarnspedagogik

- är enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) behörig att arbeta som speciallärare i småbarnspedagogik

Lärare i småbarnspedagogik

- är enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) behörig att arbeta som lärare i småbarnspedagogik

Teckenspråkshandledare

- har grundexamen på andra stadiet i teckenspråkshandledning

Teckenspråkstolk (YH)

- har yrkeshögskoleexamen inom det humanistiska och pedagogiska området inom utbildningsprogrammet för teckenspråkstolkar

Magister i samhällsvetenskaper, huvudämne rehabiliteringsvetenskap

- har högre högskoleexamen med rehabiliteringsvetenskap som huvudämne

Magister i samhällsvetenskaper eller politices magister,

huvudämne socialpsykologi

- har högre högskoleexamen med socialpsykologi som huvudämne

Samhällspedagog (YH)

- har avlagt en yrkeshögskoleexamen inom utbildningsprogrammet för medborgaraktivitet och ungdomsarbete.